LATVIA
Latvian Newspaper
Published under EUCOM Civil Affairs Division Authorisation Number UNDP 196. Publisher and Editor: Valdemārs Lambergs, Eßlingen/N., Breite Str. 6—8. Printer: Ungeheuer & Ulmer, Ludwigsburg, Körnerstr. 16. Published twice weekly. Circulation 11.000.

LATVIJA

LATVIAN NEWSPAPER

Nr. 108 (332)
Sestdien, 1949. g. 12. nov.
Iznāk trešdienās un sestdienās. Izdevējs: Latviešu Centrālā Komiteja. Galvenais redaktors: V. Lambergs; galvenā redaktora vietnieks: M. Čulītis. Redaktori: A. Bolšteins, Fr. Igals, J. Jēkabsons, B. Ķīselis, H. Mindenbergs, E. Raisters, L. Švarcs. Redakcijas adrese: Esslingen/N., Breite Str. 6—8, telefons 17339.

VAI ALBĀNIJA sekos Jugoslavijas piemēram?

Kominforma karakalpi siro un posta Albāniju

Slepena konference Triestā par Hodžas valstības sadalīšanu

Tirāna (B). — Kas notiks ar Albāniju? Ziņas par notikumiem Maskavas mazākajā satelītvalstī pie Adrijas krastiem liek secināt, ka tur sākusies attīstība, kas var arī novest pie jaunām sensācijām. Kaimiņi, kas mazo Albāniju ieslēdz no rietumiem, ziemeļiem un dienvidiem, tai noteikti nedraudzīgi. Pēc Grieķijas partizānu armijas sabrukuma arī Maskava, šķiet, pametusi diktātoru Hodžu pašu savam liktenim un maršals Tito ļoti stingrā un noteiktā valodā aicina savu mazāko kaimiņu spert izšķirīgu soli un iet kopā ar viņu. Novērotāji Balkānos izsakās, ka nebūtu brīnums, ja tuvākā laikā Envers Hodža oficiāli deklarētu Albāniju par komūnistisku pretkominforma demokratiju, kas atsakās no tālākas iešanas Kremļa pavadā.

Vasarā, kad partizānu karš Grieķijā vēl rietēja ar neatslābstošu sparu, Albānijas vārds pildīja pasaules preses slejas. Katru dienu lielākajās Albānijas ostās Tirānā, Duraco un Vlonē no Odesas un citām Melnās jūras ostām ieradās tvaikoņi ar karaspēku un ieročiem grieķu nemiernieķiem. Veselas ielas Hodžas galvas pilsētā bija okupētas padomju speciālistu štābiem. Albānijai bija tiešs gaisa tilts ar Maskavu un Sofiju.

Tagad aina radikāli mainījusies. Kopš sabrukušas Gramosas un Vici kalnāja frontes, Albānijā valda jukas, bads un pānika. Tā, mazākais, ziņo lielo angļu un amerikāņu laikrakstu korespondenti, kas jau kopš gadu desmitiem pazīstami kā īsti Balkānu pazinēji. Pie Albānijas dienvidus robežām stāv vairākas grieķu divīzijas un to virspavēlnieks maršals Papagoss. Atenu laikrakstiem atklāti izteicies, ka „beidzot jādara gals neciešamajam stāvoklim, ka pie mūsu robežām kominforms uztur bāzi, no kurienes jebkuru dienu atsākt iebrukumus Grieķijā." Jāpiezīmē, ka ģenerālis Papagoss Albāniju pazīst ļoti labi, jo 1941. gada pavasarī viņš tur smagi sakāva italiešu un albāņu karaspēku. Musolīni prestižu toreiz izglāba Hitlera karš pret Jugoslaviju ar tam sekojošu Grieķijas okupāciju.

Albānijā valda bads. Nepārtrauktō sirotāju iebrukumu un valsts administratīvā aparāta nespējības dēļ ražas nav ievāktas un valsts noliktavas tukšas. Līdz šim Padomju savienība neskopojās ar ievedumiem, bet pagājušās četrās nedēļās Albānijas ostās ienākuši tikai trīs mazi tvaikoņīši no Padomju savienības un Rumnijas ar pāris simts tonnām rudzu un vienu ziepju fabrikas iekārtu no Odesas.

Gaisa tilts ar Maskavu ... ...traukts un padomju eksperti atgriezušies Padomju savienībā vai Bulgārijā. Diktātora Hodžas aprindās šī aizbraukšana radījusi pāniku. Bez Maskavas atbalsta Albānijas stāvoklis ļoti grūts. To vēl pasliktināja UN Balkānu komisijas neveiksme izlīdzināt saspīlējumu Albānijas un Grieķijas starpā. Atenās bez tam pašreiz pilnā sparā rit asa preses kampaņa pret kominformam uzticīgo Albāniju un tur aizrāda, ka Grieķija tehniski vēl joprojām atrodas karastāvoklī ar Albāniju. Ģenerālis Papagoss tamdēļ prasa „līdz

(Turpinājums 10. lpp.).

Ecesons apmeklēs Bonnu un Berlini

Bonna (D).—Kāds amerikāņu augstā komisāra pārstāvis ceturtdien paskaidroja, ka ASV ārlietu ministrs Ečesons pēc Parīzes konferences beigām apmeklēs Rietumvāciju. Reinas-Mainas lidlaukā viņš ieradīsies piektdien. Pēc tam paredzēta preses konference. Šestdien ārlietu ministrs izbrauks uz Heidelbergu un būs amerikāņu okupācijas karaspēka galvenā štāba viesis. Vakarā augstā komisāra Mekloja mītnē notiks pieņemšana. Bonnā Ečesons ieradīsies svētdien, bet pirmdien izlidos uz Berlini.

LIELĀ NEDĒLA PARĪZĒ

Ministri spriež aiz slēgtām durvīm — Šoreiz arī vācieši grib saprasties

Parīze (I). — Politiskās uzmanības centrs šonedēļ diezgan negaidīti atkal pārsvēries uz Parīzi. Improvizētā Ečesona, Bevina un Šūmana konference saskaras ar vairākām citām politiskām apspriedēm par tiem pašiem jautājumiem, kas trīs ministru darba programmā. Ir pamats domām, ka ārlietu ministru apspriedes rezultātā paātrināsies daudzu sasāpējušu Eiropas problēmu kārtošanas temps. Eiropas ūnifikācijas praktiskā reālizēšana nonākusi stadijā, kurā viss atkarīgs no tā, kā izkārtosies franču attieksmes ar vāciešiem. Sagaida, ka šīni jautājumā jau tuvākā laikā iezīmēsies radikālas pārmaiņas.

Kaut rietumu lielvalstu ministru konferencei šoreiz paredzētas ne vairāk kā 48 stundas, noskaņojums tāds, ka konferencei beidzoties Rietumvācijas federācijai būs lielākas tiesības, nekā tai šodien. To sagaida ne tikai vācieši, kas būtu pilnīgi dabigi, bet arī tās angļu un amerikāņu politiskās aprindas, kas Vācijas iespējami pilnīgu piesaistīšanu rietumu pasaulei uzskata par galveno priekšnoteikumu Eiropas saimniecības stabilizēšanai un politiskai ūnifikācijai. „Ārlietu ministru konference varētu lemt par Vācijas iekļaušanu Rietumeiropā," raksta Le Monde, „ja šāda Rietumeiropa jau faktiski eksistētu. Bet tā ka tādas pat formāli vēl nav, tad abas šīs lielās problēmas cieši saistītas viena ar otru. Bez Vācijas nekad nebūs vienotas Eiropas, bet nevar arī piesaistīt Vāciju tādai Eiropai, kas joprojām ir politisks un saimnieciskš mistrs."

Le Monde, par kuru parasti spriež, ka šis laikraksts atspoguļo franču valdības domas, jau vairākkārt iestājies par vācu un franču attiecību uzlabošanu, veco strīdu aizmiršanu un jaunas konstruktīvas sadarbības nodibināšanu. Bet šo veco strīdu ietekme uz franču tautas mentālitāti joprojām vēl tik liela, ka valdība oficiāli līdz šim nav uzdrošinājusies spert noteiktus soļus jaunajā virzienā. Ešesonam ar Bevinu tagad jāmēģina pārliecināt Šūmanu, ka pienācis pēdējais laiks radikālām pārmaiņām.

Bonnas valdība no savas puses nosūtījusi uz Parīzi speciālu kurjēru ar vēstījumu franču valdībai, kā tā iedomājas savstarpējo attieksmju uzlabošanu. Atkāpjoties no savas pirmatnējās nostājas, Adenauera kabinets vairs necej iebildumus pret Sārzemes pielaišanu Eiropas konsultātivajā padomē, ja tanī pašā laikā tur piešķir vietu arī Rietumvācijas federācijai. Bonna apņēmās dot arī sevišķas garantijas Francijas drošībai, ja sabiedrotie pārtrauc rūpniecības uzņēmumu nojaukšanu Vācijā. Labu attiecību nodibināšanai Adenauers bez tam ierosina mīkstināt arī dažus okupācijas statūtu noteikumus, to skaitā arī pantu, ka DP lietas joprojām paliek sabiedroto zināšanā. Kādam Baltimores laikraksta korespondentam dotajā intervijā Dr. Adenauers bez tam izteicies, ka franču aizdomu mazināšanai viņš būtu ar mieru ļaut frančiem līdz pat 40 proc. piedalīties vācu rūpniecības financēšanā.

Interesanti šajā sakarībā atzīmēt, ka vācu sociālisti, kas principā vienmēr iestājušies par starptautisku sadarbību, šoreiz asi noraida Adenauera rīcību, nosaucot to gandrīz vai par nodevību. Ja premjēra ierosinājumu Parīzē pieņemšot, tad Vācija pati būtu ārkārtīgi vājinājusi savas pozicijas nākamajās miera sarunās. Arī saimnieciskās aprindas pārsteigtas par Adenauera lūgumu pēc franču kapitāliem, ieprieķš nebrīdinot vācu rūpniekus un eksportierus.

Dienā, kad aiz slēgtām durvīm sākās ministru apspriedes, kas ilga veselas 7 stundas, turpat Parīzē beidzās Eiropas padomes permanentās komisijas sēde, kurā diskutēja Strasburgā pieņemtos lēmumus. Atzina, ka nākošajā šī parlamenta sēdē pieaicināma arī Rietumvācija un Sārzeme. Lēmums bija vienprātīgs, bet tas netraucēja Šūmanu paziņot, ka tik vienkārša tā lieta tomēr neesot, jo šis lēmums vēl virzāms uz Eiropas ministru padomi apstiprināšanai. Apcerot šo gadījumu, franču un angļu prese to nosauc par ilustrāciju tam saļukumam, kāds pašlaik valda Eiropas apvienošanas lietās.

Jau citētajā Le Monde ievadrakstā tādēļ atrodama vieta, kurā trīs ārlietu ministriem ieteikts pirms runāt par Eiropas apvienošanu, vispirms apvienot visus tos iestādījumus un orgānus, kas spriež un spriedelē par Eiropas vienību. Konkrēti būtu jau tagad saliedējama vienā organismā Maršala palīdzības padome ar Strasburgas parlamentu.

Kas Parīzes konferencē nospriests, vēl nav zināms, bet visnotaļ katram skaidrs, ka ar pavēlēm un rīkojumiem no Vašingtonas, Londonas vai Parīzes Eiropas vienība nav nodibināma. Vispirms jāvienojas pusēm pašām. Un šinī sakarībā apsveicama Bonnas valdības pašreizējā nostāja, jo arī tā jau ir solis uz tautu saprašanos, kas ir katras tuvākas draudzības pamatnoteikums, jau nerunājot nemaz par šādas saprašanās nozīmi pašreizējā Eiropas ciņā pret austrumu agresiju.

Britu delegāts protestē pret deportācijām no Baltijas valstīm

Ņujorka (J)—Stutgartes un Minchenes radio raidītāji 9. novembrī sniedza sekojošu DPA aģentūras informāciju:

„UN sociālo lietu komisijā britu delegāts vakar kritizēja Padomju savienības apiešanos ar Igaunijas, Latvijas un Lietuvas iedzīvotājiem, norādīdams, ka kopš kara beigām no šīm trim mazajām zemēm deportēti vairāk nekā 1,5 miljoni cilvēku. Britu delegāts pieprasīja iecelt sevišķu UN augsto komisāru bēgļu jautājumos."

Kā ziņots jau agrāk, arī Apvienoto nāciju ģenerālsekretārs Trigve Li, pamatojoties uz IRO ģenerālpadomes ierosinājumu, pag. nedēļā pieprasīja UN bēgļu komisāra iecelšanu. Britu valstssekretārs Meijū, atbildot uz deputātu jautājumiem, paskaidroja, ka pēc IRO darbības izbeigšanās Rietumvācijā paliks apmēram 100.000 DP. Šos bēgļus, norādīja Meijū, juridiski aizsargās sabiedrotie, bet par viņu nodarbināšanu, nometināšanu un aprūpi būšot jāgādā vāciešiem.

Amerikāņu politiķis vēlas 25 vācu divizijas

Vašingtona (D).—Demokratu partijas tautas pārstāvju nama deputāts V. Pēdžs kādā runā otrdien ierosināja noorganizēt 25 vācu divīzijas, ko vadītu amerikāņu virsnieki. ASV armijas rokās vajadzētu atrasties arī visam apbruņojumam un ieročiem. Šāda rīcība, pēc Pēdža domām, varētu atturēt Padomju savienību no agresijas un garantētu rietumu nācijām, ka kara gadījumā tās netiktu pamestas. „Savienotās valstis Rietumvācijā katru gadu iepludina apmēram 1 miljardu dolaru, lai stiprinātu saimniecību. Kāpēc lai mēs neprasītu kādu pretpakalpojumu?" jautāja Pēdžs. Runas beigās viņš pasvītroja, ka 25 divīziju noorganizēšana neradītu nekādas grūtības. Balsis par vācu karaspēka radīšanu Savienotajās valstīs dzirdētas arī agrāk. Daļa amerikāņu politiķu domā, ka bez Rietumvācijas būtu grūti, pat varbūt neiespējami apturēt Padomju savienības uzbrukumu, ja tas eventuāli notiktu.

Jauna demokratu uzvara un komūnistu neveiksme Ņujorkā

Ņujorka (D). — Vairākos štatos Savienotajās valstīs otrdien notika gan gubernātoru, gan pilsētu vecāko vēlēšanas. Visnozīmīgākās vēlēšanas, ko amerikāņu politiķi uzskata par zināmu sabiedriskās domas barometru, risinājās Ņujorkas pilsētā un štatā. Neveselības dēļ savu posteni atstāja demokratu senātors Roberts Vagners. Štata gubernātors Djuijs viņa pienākumus bija uzdevis pagaidām izpildīt republikāņu partijas ārpolitiskajam padomdevējam Fosteram Dallesam. Otrdien amerikāņiem vajadzēja izšķirties par pastāvīgo jauno senātoru.

Vēlēšanās uzvarēja demokratu kandidāts Herberts Lēmans, kas pirms Djuija vairākus gadus bija Ņujorkas štata gubernātors un pēc Vācijas kapitulācijas UNRRAs ģenerāldirektors. Par Lēmani nobalsoja 2,52 miljoni ņujorkiešu, bet par Dallesu 2,28. Arī par Ņujorkas pilsētas lielvecāko tika ievēlēts līdzšinējais Viljems Odvaiers, kas, tāpat kā Lēmans, pieder demokratu partijai. Republikāņu kandidāts Moriss ieguva gandrīz par 300.000 balsīm mazāk. Vislielāko neveiksmi piedzīvoja komūnisti. Par viņu kandidātu Markantonio nobalsoja tikai 356.000. Komūnisti zaudēja arī vienīgo vietu pilsētas domē, neraugoties uz milzīgo propagandu un to, ka viņi Ņujorku uzskatija par savu citadeli. Uz pilsētas domnieku amatu kandidēja nēģeris Dēviss, ko nesen kopā ar citiem 10 komūnistu līderiem amerikāņu zvērināto tiesa notiesāja uz gadiem cietumā. Dēvisu komūnisti mēģināja izdaudzināt par „nacionālu varoni un cietēju". Bet arī tas nelīdzēja. Tikai 20.000 ņujorkiešu nodeva par viņu savas balsis. Par jauno Nujorkas pilsētas domnieku ievēlēja nēģeru žurnālistu Braunu, kas dabūja trīsreiz vairāk balsu nekā Dēviss. Pašreiz demokratiem senātā ir 54 vietas, bet republikāņiem 42; tautas pārstāvju namā demokratiem 261, bet republikāņiem 170 vietu.

Vēlēšanu iznākumus plaši komentē visi amerikāņu laikraksti. Viņi ir vienis prātis par to, ka demokratu uzvara nozīmē arī prezidenta Trūmena saimnieciskās un ārpolitikas uzvaru. Informētas aprindas domā, ka pagājušā otrdiena Savienotajās valstīs nozīmē demokrātu uzvaru kongresa vēlēšanās, kas notiks 1952. gadā.

Pagrīdes kustība sarkanarmijā

Komūnisti amnestējuši nacionālsociālistus

Berlīne (E). — Austrumvācijas jaunā valdība vakar beidzot izdeva ilgi gaidīto un ar lielu pompu pieteikto amnestijas likumu. Tas atdeva visi pilsoņa tiesības visiem agrākajiem nacionālsociālistu partijas biedriem, ja viņi nav tiesāti par kara noziedzībām, vācu armijas karaviņiem, virsniekiem un ģenerāļiem. Likums arī paredz, ka no cietumiem atbrīvos visus tos nacionālsociālistus, kam nav piespriests vairāk par 6 mēnešiem. Rietumvācijas un ārzemju laikraksti nule izdoto likumu komentē visai ironiski. Tas izdots, lai kaut cik uzlabotu austrumu joslas iedzīvotāju nošļukušo garastāvokli. Maz tomēr ticams, raksta Rietumberlīnes prese, ka Austrumvācijas iedzīvotājiem vēderi ar to kļūtu pilnāki.

Die Neue Zeitung ziņo, atsaucoties uz britu licencētā Telegraf informāciju, ka agrākais ģenerālmajors un Veimāras republikas centrālā archīva vaditājs Dr. O. Korfess iecelts par tautas policijas ģenerāli. No Maskavas viņš esot saņēmis rīkojumu „apzint un aktivizēt visus agrākos virsniekus. Šī informācija vēl lieku reizi apstiprina, ka Padomju savienība vēlas noorganizēt austrumu policiju par svarīgu militāru faktoru. Tas pats Telegraf publicēiis kādu citu informāciju par pagrīdes kustību padomju okupācijas armijā. Laikraksts sakās zināms, ka tā kļūstot aktivāka dienu no dienas. Pagrīdnieki izdodot arī savu laikrakstu ar nosaukumu Nāvi tiranniem — brīvību strādniekiem. Telegraf publicējis vienu šī laikraksta numura fotokopiju, piezīmēdams, ka pēdējā laikā daudzi augsti krievu virsnieki apcietināti un ar visām ģimenēm izsūtīti uz Padomju savienību. Kādam no apcietinātajiem izdevies pārbēgt uz rietumiem, un viņš stāstījis, ka pagrīdnieku avīze plaši izplatīta visos krievu garnizonos. Bet padomju okupācijas varas centrā Karlshorstā to regulāri atrod uz galdiem.

Vai Bido un Degolla slepena vienošanās?

Parīze (E). — Parīzes labā novirziena laikraksts Aurore publicējis informāciju, ka ministru prezidenta Bido un ģenerāļa Degolla starpā parakstīta slepena vienošanās, kas paredz abu valstsvīru ciešu sadarbību. Aurore sakās zināms, ka eventuālas valdības krīzes gadījumā un nākamajās vēlēšanās degollisti atbalstīs Bido kandidātus. Ministru prezidents ar ģenerāli esot pat vienojies par personām. Bido tuvu stāvošās aprindas paskaidro, ka sadarbība abu valstsvīru starpā sākusies jau sen, tā ka Aurore informācija, patiesību sakot, nenozīmē neko jaunu.

Lūdz aizdevumu no Maskavas

IZRAĒLA ATROD „JAUNU POLITISKU LINIJU"

Telaviva (I). — Izraēlas parlamentā premjērs Ben-Gurions sešu stundu garā runā komentēja sava kabineta politiku. Visilgāk viņš apstājās pie jaunās valsts starptautiskās situācijas un starp citu paziņoja, ka Izraēla valsts būs pirmā, kas rietumos meklē finanšu palīdzību rietumos un austrumos. Viņš jau saņēmis jaunu aizdevumu solījumus no Savienotajām valstīm un tagad lūgšot arī Padomju savienību piešķirt Izraēlai lielāku aizdevumu.

Premjērs uzsvēra, ka šāda rīcība raksturojot Izraēlas jauno ārpolitiku, kas tiecas uz miera nodibināšanu starp austrumiem un rietumiem, starp lielām un mazām valstīm. Ar saviem tuvākiem kaimiņiem Izraēlas žīdi tomēr vēl nav varējuši nodibināt normālas attiecības. Sarunas ar vairākām arābu valstīm bijušas nesekmīgas arābu vainas dēļ. Izraēlas valdība tādēļ paziņojusi Apvienoto nāciju komisijai, ka viņa šīs sarunas pārtraukusi.

Jaunajā budžetā paredzēta 70 milj. dolaru atvēlēšana 150 jaunu koloniju dibināšanai. Imigrantu dzīvokļu celšanai bez tam atsevišķi paredzēti 35 milioni. Ceļu būvi saskaņos ar rūpniecības vajadzībām eksporta veicināšanai.

LATVIJA
LATVIAN NEWSPAPER
Nr. 108 (332) 1949. g. 12. novembrī.
Ar autora parakstu vai iniciāļiem parakstītajos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā redakcijas domas

KĀ REORGANIZĒJAMA LNP?

Mūsu draugs un cerība sūtnis K. Zariņš atbildēja uz tautiešu apsveikumiem Eslingenā ar vārdiem: „Uz šudraba paplātes neviens mums mūsu neatkarību nepasniegs. To izcīnīs tikai ar vienprātīgu ciņu un visiem līdzi darbojoties." Šajos vārdos ir dziļa patiesība un tanī pašā reizē norādījums, kādā virzienā koncentrējama visa mūsu sabiedriskā enerģija. Latvijas neatkarības izcīnīšanai ir vajadzīga kopēja cīņas organizācija. Ka šajā cīņā jāpiedalās visiem, nevienam nevar būt šaubu, un tādēļ šajā organizācijā jāapvieno visa latviešu tauta, lai kur tā atrastos. Izejot no šādas atziņas, nav jānodarbojas ar LNP reorganizāciju un ar tās statūtu pārstrādāšanu, jo tas nedos mums itin nekā, labākā gadījumā tā būs veca rauga pārliešana jaunos traukos. Ar dažādu statūtu pārstrādāšanu nometnēs mēs esam nodarbojušies visus trīsdas gadus un esam palikuši turpat, kur sākumā bijām. Tādēļ lai šī prakse mums būtu laba pamācība, kā tagad rīkoties.

O. Siktars Latvijas 101. numurā raksta, ka citās zemēs no LNP darbības nekas nav jūtams. Tādas pašas balsis atskan tepat mūsu nometnēs. Tātad kaut kas taču nav bijis kārtībā. Acīmredzot nav bijuši pareizi tie pamati, uz kuriem šī organizācija veidota: proti — organizāciju princips. Ja šajā organizācijā jāietilpst visiem latviešiem, tad tai jādod arī atbilstošs nosaukums: Vispasaules latviešu apvienība. Šai organizācijai būtu jāvadās no viena vienīga galvenā mērķa — cīņa par neatkarīgu Latviju. Tai nebūtu jābūt ne augstākai, ne zemākai latviešu tautas iestādei. Tāpat tai nevajadzētu piederēt ne augstākā, ne zemākā, ne cita kāda vara, bet gan tai būtu jābūt vienīgai mūsu augstākās Latvijas idejas nesējai. Tiklīdz mēs par šādu atziņu varam vienoties, nevarētu vairs būt šaubu, ka ap šo ideju varam apvienot visus tautiešus ar visiem viņu politiskiem un apolitiskiem nogrupējumiem. Ja mēs vadītos tikai no šīs idejas un visu tai ziedotu, mēs būtu izpildījuši savu pienākumu pret asinīs un asarās mirkstošo tēvzemi.

Tauta, kas reiz brīvībā dzīvojusi, nekad no tās vairs neatsakās, kamēr vien tā kā tauta pastāv. Ar to brīdi, kad kādai tautai nolaupīta brīvība, tās patrioti aicina tautu uz pretestību pret apspiedēju un iet to mocekļu ceļu, kādu jau simti un tūkstoši mūsu tautiešu ir gājuši un iet. Taču ir labi, ka tādā gadījumā var būt viens vadītājs centrs un vieta, kur tas var netraucēti darboties. Un tādam centram lūk, būtu jābūt Vispasaules latviešu apvienībai. Ir dabiski, ka šajā organizācijā ietilpst kā visi tie latvieši, kas šobrīd cīnās Latvijas mežos, tā arī visi pārējie, kas viņiem vēl tieši pievienoties nevar. Nav svarīgi, ka mēs viņus visur nevaram apzināt, saskatīt vai iekasēt no viņiem nodevas, bet ir svarīgi, lai mēs visi tie, kas šobrīd klīstam plašā pasaulē, turpinātu cīņu par Latviju un to izcīnītu līdz galam. Pie šīs organizācijas pieder arī tie citu tautību piederīgie, kas savu likteni saistījuši ar latviešu tautu, tie, kas neatkaribas zaudēšanas brīdī bija Latvijas pilsoņi.

Tiesību piederēt pie šīs organizācijas nevajaga saistīt ar nodokļu maksāšanu vai nemaksāšanu, jo Latvijas valstī tiesības baudīja arī tie, kas nodokļus nemaksāja. Otrkārt, ne vienmēr pareizi var novērtēt katra spējas maksāt nodokļus, un nodokļi arvien ir bijuši tas bubulis, kas daudzus atbaida no sabiedriskā darba. Šo un vēl citu iemeslu dēļ līdzekļu sagādi vajadzētu atstāt vietējām komitejām un organizācijām, un nešaubīsimies, ka tās to veiks pietiekami labi. Svarīgākais taču ir darbs, ko šī organizācija veiks. Ja darbu veiks tā, ka katrs latvietis to sajutīs vistālākajā pasaules stūrī, tad līdzekļu nekad netrūks.

Apvienības pārstāvība lai ir: prezidents, valde un delegātu sapulce. Prezidents ir delegātu ievēlēta persona. Viņš pieaicina valdes locekļus. Valdes priekšsēdis ir prezidenta vietnieks. Delegātus ievēl vispārējās vēlēšanās, un šeit varētu pilnā mērā pievienoties O. Siktara ieteiktajai kārtībai. Valdes locekļi nav jāievēl, bet jāpieaicina. Piemērus tam, ka tā jārīkojas, varam atrast katrā vietā. Valdes locekļiem, cik vien iespējams, jāatrodas vienā vietā, un tiem jādarbojas nepārtraukti, bet ne tikai laiku pa laikam atsevišķos gadījumos.

Pēc šī paša parauga būtu organizējamas pārstāvības katrā atsevišķā zemē, piemērojoties, kur tas vajadzīgs, vietējiem apstākļiem. Jāpanāk, lai visi tautieši svešās zemēs tiktu organizēti biedrībās, bet vietās, kur to ir pārāk maz, grupās pa 10, katra ar ievēlētu grupas vecāko, kas pastāvīgi uztur sakarus ar tuvāko lielāko latviešu organizāciju.

Nevaru pievienoties O. Siktara ieteiktai apvienības galvenās mītnes vietai — Londonai. Kaut arī šobrīd Eiropā ir vēl lielākā mūsu tautiešu daļa, tomēr būtu jāatzīst, ka te mums nav paliekama vieta un tādēļ latviešu skaits te dils ar katru dienu, un var būt tā, ka tas, ko šodien ievēlēsim, jau nākošajā dienā būs spiests aizceļot. Lai apvienība varētu brīvi un netraucēti savu darbu darīt, tai jāatrodas tādā vietā, kur tas ir pilnā mērā iespējams un kur taisa lielo pasaules politiku, t. i. klasiskajā visu brīvību zemē — Amerikas savienotajās valstīs.

Tā kā darbs ir neatliekams un vēlēšanu formālitāšu izkārtošana prasa ilgāku laiku, būtu pareizi, ja mūsu pašlaik pastāvošās centrālās organizācijas par pirmo pagaidu prezidentu aicinātu kādu no mūsu sūtņiem, kas uzņemtos vadību līdz tam laikam, kad attiecīgās pārstāvības tiktu radītas paredzētā kārtībā.

Zv. adv. J. Preisbergs

JAUNA KĀRTĪBA DP SADALĪŠANĀ PA NOMETNĒM

Svarīgi BCP ierosinājumi britu joslā

Pēdējā LCK britu joslas delegācijas sēdē V. Januma vadībā plašākās pārrunas notika ap jautājumiem, kuŗus BCP ierosinājusi ar britu kontrolkomisijas pārstāvjiem apspriest tuvākā laikā paredzamajā kopsanāksmē. Viens no svarīgākajiem jautājumiem ir DP nometņu pārvietošanas un koncentrēšanas plāns, kuŗa iedzīvināšanas gaitā jau pārvietotas lielās Dedelstorfas un Sengvardenas nometnes. Plāns atklātībai nav paziņots, bet cik var spriest, tad no likvidējamām nometnēm DP sadala pēc jaunas kārtības, vairs neievērojot kādreiz pieņemto nacionālo grupu principu. Tagad sadale it kā notiek pēc notikušā emigrācijas aptaujas iegūtajiem datiem — ļaudis, kas ietilpst t. s. grūti izvietojamo grupā, koncentrē īpašās nometnēs, vecos ļaudis — atkal savās u. t. t. Tādā kārtā dažādu tautību DP nonāk kopigās nometnēs, kas nozīmē, ka pajūk nacionālo skolu un organizāciju darbs, kā arī citi pašdarbības pasākumi. Sengvardena turpmāk paliks par nometni veciem ļaudīm, bet pārējo latviešu DP daļa sadalīta pa ukraiņu nometni Varelā un poļu nometni Volterdingenā. Ģimenes ar bērniem skolas gados pārvietotas uz Omstedes nometni Oldenburgā, kur darbojas ģimnazija. Arī tautieši no Dedelstorfas izkaisīti pa dažādām nometnēm. Dzird minam ka Dedelstorfā iekārtošot sanatoriju tbc slimajiem. Šādam nolūkam apkārtne priekšzīmīga, bet neliekas būt piemēroti telpu un apkures apstākļi. Salīdzinot ar projektēto Heiligenhāfenu, šī ieceja tomēr krietni labāka.

No citiem apspriežamajiem jautājumiem jāmin bezdarba pabalsti DP, DP pārstāvību sadarbība ar IRO, jautājums par vācu sievu likteni un DP darba spēka atvietošanu nometnēs ar vāciešiem. Sevišķi pēdējā jautājumā BCP paredzējusi nākt ar plašiem iebildumiem, jo pēdējā laikā daudzās nometnēs DP darba spēku atvieto ar vāciešiem, pie kam Eversburgā, izņemot vienu gadījumu, vai visi meistari tagad vācieši. BCP iesniegumā ierosināts šādu kārtību grozīt, jo izceļotājus DP nometņu administrācijā un citur iespējams aizstāt ar tiem, kuriem pagaidām maz izredžu emigrēt. Pārrunas notiks arī par rīkojumu, kas katram DP nometnēs pieraksta trīs izsniegtas segas, lai gan daudzi saņēmuši tikai vienu vai divas. BCP savā iesniegumā iebilst pret šādu rīcību, jo pēc tās DP bieži pašiem nāksies iegādāties segas, lai izceļojot vajadzīgo skaitu atdotu. Dažkārt atprasīti arī palagi un dvieļi, kuŗus pēc noteikumiem gan paredzēts izdot, bet dažās nometnēs tas nemaz nav darīts. Visos šais jautājumos BCP lūdz paskaidrojumus un ierosina ievērot bēgļu kopuma intereses.

Sēdes tālākā gaitā A. Dravnieks ziņoja, ka saņemti mācības līdzekļi skolām, kuŗus sadalīs pa apgabaliem. Ierosināja dažu latviešu mācības spēku un studentu proponēšanu jaundibinātai Labā ceļa augstskolai Šveicē. Pieņēma zv. adv. Voita priekšlikumu darboties bez atlīdzības par LCK juriskonsultu. Bez tam Voits apņemas arī privātu tautiešu tieslietu kārtošanu, invalīdiem savus pakalpojumus izdarot par brīvu.

E. R.

Angļu biskaps pie latviešiem

Notinghemas katoļu biskaps Mons. Eduards Ellis, kuŗš kā kardināļa Griffina pārstāvis pašlaik apceļo Rietumvāciju, otrdien 1. novembrī ieradās Augustdorfas nometnē, lai tuvāk iepazītos ar latviešu trimdinieku dzīves apstākļiem. Pie zaļumiem un karogiem uzpostiem goda vārtiem augsto viesi sagaidīja latviešu un lietuviešu centrālo iestāžu vadība, latviešu, lietuviešu, poļu un ukraiņu augstākā trimdas garīdzniecība, nometnes administrācija un iemītnieki. Latviešu katoļu vārdā viesi sveica LCK loceklis J. Niedra un maza tautu meita viesim pasniedza ziedus. Sveica un pasniedza ziedu veltes arī pārējās nometnē pārstāvētās tautības.

Viesis izteica prieku, ka viņam bijusi izdevība iepazīties ar latviešu garīgās un sabiedriskās dzīves vadītājām amata personām trimdā: prof. P. Lavriņoviču, LNP priekšsēdi J. Celmu, LCK delegācijas vadītāju V. Januma un BCP locekli A. Trapānu.

Viesis apmeklēja bērnu dārzu, nometnes dzīvojamās barakas, skolu un baznīcu un pēc tam apspriedās ar garīdzniecību. Ilgāka apspriede bija ar prof. P. Lavrinoviču, kuŗš saņēma ielūgumu tuvākā laikā apmeklēt Angliju.

Par mūsu tautiešu stāju Anglijā bīskaps izteica labākās atsauksmes.

Daugavas Vanagu salidojums Temzas krastos

LIELĀKAI LATVIEŠU ORGANIZĀCIJAI ANGLIJĀ JAU 5.000 BIEDRU

Londonā 22. un 23. oktobrī notika plaša Anglijas Daugavas Vanagu organizācijas sanāksme, kuŗā piedalījās 72 nodaļu delegāti. To ievadīja teātŗa izrāde un koncerts, piedaloties dziedātājiem A. Obšteinam, L. Maršalkai un G. Trēziņai. Organizācijas valdes priekšsēdis A. Tomass informēja pārstāvjus par veikto darbu tautiešu veselības aizsardzībā un palīdzības sniegšanā trūkumcietējiem. Runātājs atzīmēja, ka organizācijas biedru skaits Anglijā sasniedz jau 5.000, un tās aktivitāte arvien paplašinās. Turpmāk paredzēts vēl ievērojami intensivizēt palīdzības darbu tautiešiem Vācijā, kā arī kāpināt kultūrālo un sabiedrisko rosību. Šogad Daugavas Vanagu organizācija Anglijā izmaksājusi pabalstos 212 personām kopsummā 867 mārciņas.

Sūtņa K. Zariņa vārdā sanāksmes dalībniekus sveica O. Rozītis. Par organizātorisko darbu referēja valdes loceklis A. Mauriņš. Sekmīgi darbojusies D. V. grāmatnīca E. Alkšņa vadībā. Tā ieguvusi arī latviskas skaņu plates un filmu par latviešu DP dzīvi Vācijā, ko varēs izīrēt interesentiem. Par kultūrālo darbu vēl referēja valdes loceklis V. Zariņš, norādot, ka pašlaik organizē sevišķu izglītības un jaunatnes nozari, kā arī svētdienas skolas.

Ziņojumi par atsevišķu nodaļu darbību liecināja, ka visumā paveikts daudz. Ļoti enerģiski strādājusi Bredfordas nodaļa Brīvmaņa vadībā. Nodaļas bibliotēkā jau 500 sējumu; labi izveidots sabiedriski kultūrālais darbs. Prestonas nodaļa Bukovska vadībā saziņā ar apgabala angļu izglītības inspektoru noorganizējusi referātu ciklu angļu sabiedrībai par Latviju un latviešiem, kā arī par Daugavas Vanagu organizāciju. Šajā ciklā sarīkoti jau 14 priekšlasījumi.

Sanāksme ierosināja aktivizēt Anglijas tautiešu reģistrācijas darbu, palīdzot mūsu sūtniecībai apzināt visus šeit dzīvojošos latviešus. Tāpat nolēma izveidot kopīgu darba prezidiju visām Anglijas latviešu sabiedriskām, palīdzības un reliģiskām organizācijām.

Sanāksmi Londonā ar rakstu sveica D. V. centrālās valdes priekšsēdis plkv. Janums un Šlezvigas-Holšteinas D. V. pārstāvis A. Vanags.

AUSTRIJĀ NODIBINĀTA DAUGAVAS VANAGU NODAĻA

Daugavas Vanagu pilnvarotais Austrijā Alfr Eglītis 30. oktobri bija aicinājis Glāzenbachas nometnē uz apspriedi interesentus organizācijas Austrijas nodaļas dibināšanai. Sanāksmes dalībnieki vienprātīgi atzina nodaļas vēlamību un parakstīja tās dibināšanas aktu. Nodaļas pagaidu valde pēc ievēlēšanas konstruējās sekojoši: priekšsēdis—Alfr. Eglītis, priekšsēža vietn. — O. Siktars, sekretārs — E. Garkāns, kasieris — J. Zemzaris un biedrzinis—A. Upenieks.

Pateicība par ziedotām grāmatām

LNP prezīdija pr-dis J. Celms izsaka sirsnīgu pateicību tautiešiem, kas ziedojuši LNP bibliotēku fondam:

Bij. auto rota Rīga, Valkas nom.— 291 grām.; J. Dobulis, Ansbachā — 6 grām.; koop. kopa Venta, Ansbachā — 204 grām. un 44 žurn.; Vircburgas ziemeļu nom. koop. kopa — 107 grām. un 26 žurn.; Aug. Ozoliņš, Augsburgā — 20 grām. un 70 mēnešr.; Vl. Loča izdevniec., Traunšteinā — 20 grām.; dipl. inž. J. Dāvis, Rotveilā — 1002 laikr., 3 grām., 41 žurn. un 59 grām. svešv.; LCK grāmatu un laikrakstu apgāds Latvija, Eslingenā — 14 grām. un 44 žurn.; Kaseles YMCA — 40 grām.; Hanavas latv. kopa — 803 grām. un žurnālus.

Ar saviem vērtīgajiem ziedojumiem tautieši palīdz veidot svētīgu kultūras darbu trimdā, par ko sirsnīgs paldies. Turpmākos ziedojumus lūdz adresēt: V. Gravam (13b) Augsburg-Haunstetten, DP Camp.

„Stārķa akcija" palīdzēs izvietot DP toposās mātes un zīdaiņus

Saskaņā ar kādu starptautisku nolīgumu aizliegts pārvadāt okeana tvaikoņos toposās mātes pēdējos 4 grūtniecības mēnešos un zīdaiņus līdz 6 mēnešu vecumam. Šis noteikums daudzām DP ģimenēm bijis par šķērsli ātrai izceļošanai. Tagad UP ziņo no Ženēvas, ka IRO šādu personu emigrācijas paātrināšanai noorganizējusi „gaisa tiltu", kas dabūjis zīmīgo nosaukumu „Stārķa akcija". Pa šo gaisa tiltu tagad no Neapoles un Riodežaneiro uzturēs kārtēju satiksmi 14 lidmašīnas, kuŗās pārvadās toposās mātes un zīdaiņus līdz 6 mēn. v.

BALTIEŠUS SOLA UZŅEMT VISPASAULES ARODBIEDRĪBU APVIENĪBĀ

Latvju Ziņas raksta, ka ievērojamais ASV arodbiedrību vaditājs Irvings Brauns nesen apmeklējis Stokholmu, kur apspriedies arī ar baltiešu strādnieku arodkustības darbiniekiem. Brauns izteicies, ka jaundibināmajā Vispasaules arodbiedrību apvienībā būšot vietas arī trimdā dzīvojošo baltiešu arodkustības vadītājiem.

POLIJA IZRAIDA IRO MISIJU

WK ziņo no Ženēvas, ka IRO misija Polijā izbeigs savu darbību mēneša laikā, jo saņēmusi poļu valdības rīkojumu atstāt Poliju.

LATVIJAS

LASĪTĀJU UN PĀRSTĀVJU IEVĒRĪBAI

Sākot ar 1. novembri, Latvija sestdienās iznāk paplašinātā apmērā uz 10 lappusēm līdzšinējo 8 lpp vietā, abonementa maksai paliekot tai pašai. Valsts svētkiem veltītais 15. novembŗa numurs iznāks 12 lapp. apmērā. LATVIJA turpmāk reizi nedēļā sniegs īpašu jaunatnei veltītu lappusi PA JAUNĪBAS TEKĀM.

LCK apgāds LATVIJA.

Nometņu dzīve

DĀNIJĀ Padomju savienības konsulāta darbinieki jau daudzas reizes veltīgi izmēģinājušies piedabūt Jonstrupes nometnes iemītniekus noskatīties padomju filmu izrādes; tās līdz šim vēl nav apmeklējis neviens latvietis. Nesen boļševiki savas propagandas filmas atveduši jau iepriekš un atstājuši nometnes dāņu komandantam izrādīšanai pēc kādas vācu operešu filmas. Pirms izrādes komandants paziņoja, ka pēc galvenās filmas izrādīšot arī divas krievu īsfilmas, bet tas nenotika, jo, galvenajai filmai beidzoties, visi skatītāji atstāja zāli.

NEIŠTATES nometnē ar 1. novembri uzteikts darbs visiem izceļot nespējīgajiem DP. Domā, ka šāda rīcība ir sakarā ar nometnes daļēju likvidāciju. Vienā nometnes territorijas daļā vācieši paredzējuši iekārtot fabriku, kur darba iespējas rastos arī izceļot nespējīgajiem latviešiem.

VĒSTULES REDAKCIJAI

PALĪDZĒSIM VISI UZPLAUKT BALTAJAI PUĶEI

Latvijas 106. numura ievadrakstā izteiktais ierosinājums par Baltās puķes atjaunošanu mūsu invalīdu, grūti slimo un veco tautiešu atbalstīšanai silti jo silti apsveicams, un gribas tiecēt, ka skaistā ideja atradīs daudz dzirdīgu ausu un darītāju.

Jau tagad gan Zviedrijā, gan Anglijā, Kanadā un ASV ir latvieši, kas materiāli atbalsta nevien savus Vācijā palikušos tuviniekus un draugus, bet par grūti nopelnīto naudu sūta sainīšus pat gluži svešiem cilvēkiem. Zinu kādu vienīnieku Anglijā, kas jau tūliņ pēc aizbraukšanas uz turieni darbā ar fanātisku aizrautību lika šiliņu pie šiliņa, pirka pārtiku un drēbes un sūtīja tās trūcīgajām ģimenēm Vircburgā un tās apkārtnes latviešu nometnēs. So nesavtīgo darbu, ko viņš pats uzskata gandrīz vai par pienākumu, šis vīrs nepārtraukti turpina jau vairāk nekā gadu, neprasīdams par to ne cildinājumu, ne pateicības. Zinu vairākus līdzīgus gadījumus Zviedrijā, kur latvieši no katras dienas algas atliek pa kronai, lai ik mēnesi iznāktu pa sainītim, ko sūtīt uz Vāciju.

Bet, cik saprotu, Baltajai puķei nevajadzētu palikt tikai par aicinājumu tiem latviešiem, kas dzīvo aizjūŗas zemēs. Arī Vācijā daža laba dzīve ir ievirzījusies krietni pārticīgā gultnē — gan nometnēs, gan vācu saimniecībā—, un pāris atlicinātas markas mēnesī invalīdiem un trūkumcietējiem nebūtu ne upuris, ne kāda liela atsacīšanās.

Lai Dievs dotu, ka mums visiem, kas spējam vairāk nekā visvājākie, būtu devīga latvieša roka, tad par spīti spaidiem un ierobežojumiem nevienam mūsu tautas loceklim nebūs jāpaliek saltumā un puskumosu ēdušam.

N. Treimanis, Sveinfurtē.

ESMU BIJUSI SAV. VALSTU RĪGĀ

Latvijas 92. numurā lasīju rakstu Aizbrauksim uz Rīgu. Dzīvoju Ročesterā, Ņujorkas štatā, un pieminētā Rīga ir no mums tikai 10 jūdžu attālumā. Pirmo reizi Rīgu apciemoju pirms 3 gadiem, braucot ar vīru, amerikāni, uz Bufalo. Ceļā viņš man jautāja: „Vai negribi pusdienot Rīgā?" Biju ļoti pārsteigta par šādu jautājumu, un, atcerēdamās pēdējās pusdienas Rīgas Romas viesnīcā, nemaz nepamanīju, ka vīrs piebrauc pie maza cieminā ar uzrakstu Rīga. Ēdot apskatījām mūsu galvaspilsētas „vārda māsas" apkārtni, kas rādījās diezgan bēdīga—tikai kādas pāris ēkas un liels sakritis šķūnis. Pēc tam esmu vairākas reizes Rīgai braukusi garām, bet kādreiz došos taisni uz turieni un mēģināšu uzzināt no turienes iedzīvotājiem, kā cēlies amerikāņu Rīgas vārds. Braucot uz Rīgu, var šķērsot arī Ēģipti, kas ir tikpat liels cieminš kā Rīga.

Ja ļaudis man šeit prasa, no kurienes esmu, man jāuzsver, ka no Rīgas Latvijā, nevis no Rīgas Ņujorkas štatā.

A. Eliote, Ročesterā, ASV.

KĀPĒC VENECUĒLU TĒLO PAR BUBULI?

Ilgāku laiku pasekojot rakstiem Latvijā, redzams, ka tajos cenšas iebiedēt un atturēt DP no ieceļošanas Venecuēlā. Vai minēto rakstu autori tiešām neatceras vairākus patiesus aprakstus Latvijā no Venecuēlas, kuŗos vēl neviens nav žēlojies par šejienes sliktajiem dzīves apstākļiem. Esmu lasījis vairākus rakstus par neapmierinātiem ieceļotājiem Austrālijā, Kanadā un pat ASV, bet tādēļ taču mēs neatbaidām citus ieceļot uz šīm zemēm.

Nebūtu minēto jautājumu aizkāris, bet, kārtojot laikraksta un grāmatu piegādi šejienes tautiešiem, daudzi man raksta un jautā, kāpēc mūsu trimdas organizācijas atbalsta šādu negātīvismu pret demokratisku valsti, kur paši latvieši ir apmierināti kā ar darbu, tā ar klimatiskajiem apstākļiem.

Jānis Henkuzens,
Sanarē, Venecuēlā.

Novembrī paredzēts likvidēt Hanavas nometni

Pēc tam, kad oktobrī likvidētas 7 amerikāņu joslas DP nometnes, novembrī paredzēts slēgt 5 nometnes, ziņo IRO amerikāņu joslas štābs. Novembrī likvidējamo nometņu vidū ir arī Hanavas nometne un Vircburgas austrumu nometne, kuŗās abās dzīvoja latvieši. Pārējās ir Vaseralfingas, Šleisheimas un Minchenes-Laimas nometnes.

Oktobrī nolikvidētās nometnes ir: Fišbacha, Bleidornas kazarmes Ansbachā, daļa no Felbachas, Veinsbergas, Baireitas, Ulmas un Stefanskirchenes nometne.

SESI CILVĒKI 1600 AKRU

...ieks rēķina savu cūku sk...

VĒSTULES LATVIJAI NO MISU...

...ēdējā numurā attēlot dažas raksturīgākās Sav. valstu vidienas lauksaimniecības apgabala īpatnības, piemēram mana saimnieka 1600 akru lielo lopkopības saimniecību Misūri štata ziemeļaustrumos. Visā šai apgabalā dominē kukuruza. To pa...ē pilna un gaļas lopi, cūkas, ...ēdi un arī cilvēki. Pateicoties kukurūzai, izveidojies viens no bagātākajiem lopkopības apgabaliem ...sulē, kas tomēr galīgi sveša Eiropai lauksaimniekam. Te ir cits ...ēji, mašīnas un darba rīki. Karstās vasaru dēļ visus darbus te ...ēdz veikt ar mašīnām, jo ar fiziskā spēku tas nav iespējams.

...ēku tas nav iespējams.
...ēku tas nav iespējams.
...ēku tas nav iespējams.

...ēku tas nav iespējams.

...ēku tas nav iespējams.

VĒSTULES REDAKCIJAI

ESIM VISI UZPLAUKT
ALTAJAI PUĶEI

106. numura ievadrakstā ierosinājums par Baltās aunošanu mūsu invalīdu, o un veco tautiešu atbal- lti jo silti apsveicams, un ēt, ka skaistā ideja atra- dzirdīgu ausu un daritāju. ad gan Zviedrijā, gan anadā un ASV ir latvieši, āli atbalsta nevien savus ikušos tuviniekus un drau- ar grūti nopelnīto naudu us pat gluži svešiem cil- inu kādu vieninieku Ang- au tūliņ pēc aizbraukšanas darbā ar fanātisku aiz- ka šiliņu pie šiliņa, pirka drēbes un sūtīja tās trū- imenēm Vircburgā un tās latviešu nometnēs. Šo darbu, ko viņš pats uz- drīz vai par pienākumu, epārtraukti turpina jau kā gadu, neprasīdams par nājumu, ne pateicības. Zi- kus līdzīgus gadījumus kur latvieši no katras as atliek pa kronai, lai ik nāktu pa sainītim, ko sū- ciju.

saprotu, Baltajai puķei u palikt tikai par aicinā- latviešiem, kas dzīvo emēs. Arī Vācijā daža la- r ievirzījusies krietni pār- nē — gan nometnēs, gan niecībā—, un pāris atlic- kas mēnesī invalīdiem un ējiem nebūtu ne upuris, iela atsacīšanās.

s dotu, ka mums visiem, n vairāk nekā visvājākie, ga latvieša roka, tad par dīem un ierobežojumiem mūsu tautas loceklim aliek saltumā un puskū- am.

N. Treimanis, Šveinfurtē.

BIJUSI SAV. VALSTU RĪGA

92. numurā lasīju rakstu m uz Rīgu. Dzīvoju Ro- ujorkas štatā, un piemi- ir no mums tikai 10 jū- mā. Pirmo reizi Rīgu ap- rms 3 gadiem, braucot ar ikāni, uz Bufalo. Ceļā autāja: „Vai negribi pus- ā?" Biju ļoti pārsteigta jautājumu, un, atcerēda- s pusdienas Rīgas Romas emaz nepamaniju, ka virs ie maza ciemiņa ar uz- a. Ēdot apskatījām mūsu tas „vārda māsas" ap- rādījās diezgan bēdīga— pāris ēkas un liels sa- ls. Pēc tam esmu vairā- Rīgai braukusi garām, z došos taisni uz turieni u uzzināt no turienes ie- , kā cēlies amerikāņu s Braucot uz Rīgu, var Ēģipti, kas ir tikpat liels Rīga.

man šeit prasa, no ku- u, man jāuzsver, ka no ijā, nevis no Rīgas Ņu- ā.

Eliote, Ročesterā, ASV.

VENECUĒLU TĒLO PAR BUBUĻI?

iku pasekojot rakstiem zams, ka tajos cenšas ie- tturēt DP no ieceļošanas Vai minēto rakstu autori tceras vairākus patiesus Latvijā no Venecuēlas, neviens nav žēlojies par ktajiem dzīves apstāk- lasījis vairākus rakstus ierinātiem ieceļotājiem Kanādā un pat ASV, bet nēs neatbaidām citus iz- n zemēm.

inēto jautājumu aizkā- tojot laikraksta un grā- di šejienes tautiešiem, raksta un jautā, kāpēc as organizācijas atbalsta vismu pret demokratisku paši latvieši ir apmierī- darbu, tā ar klimatiska- iem.

Jānis Henkuzens,
Sanarē, Venecuēlā.

...nbrī paredzēts ...ēt Hanavas ...nometni

...kad oktobrī likvidētas 7 ...oslas DP nometnes, no- ...dzēts slēgt 5 nometnes, ...merikāņu joslas štābs. ...kvidējamo nometņu vi- ...navas nometne un Virc- ...rumu nometne, kurās ... latvieši. Pārējās ir ..., Šleisheimas un Min- ...as nometnes.

...olikvidētās nometnes ir: ...eidornas kazarmes Ans- ...no Felbachas, Veinsber- ...s, Ulmas un Stefans- ...ōmetne.

SESI CILVĒKI APSTRĀDĀ 1600 AKRU ZEMES

Saimnieks nezina savu cūku skaitu - Lidmašīna āboliņa laukā

VĒSTULES LATVIJAI NO MISURI UN VISKONSINAS ŠTATA

Mēģināšu attēlot dažas raksturīgākās Sav. valstu vidienas lauksaimniecības apgabala īpatnības, apskatot mana saimnieka 1600 akru lielo lopkopības saimniecību Misūri štata ziemeļaustrumos. Visā šai apgabalā dominē kukuruza. To patērē piena un gaļas lopi, cūkas, putni un arī cilvēki. Pateicoties kukuruzai, izveidojies viens no bagātākajiem lopkopības apgabaliem pasaulē, kas tomēr galīgi sveša Eiropas lauksaimniekam. Te ir cits klimats, cita zeme, citi augi, dzīvnieki, mašīnas un darba rīki. Karsto vasaru dēļ visus darbus te cenšas veikt ar mašīnām, jo ar fizisko spēku tas nav iespējams.

Zeme te ārkārtīgi augliga. Grāvju un žogu malās aug nezāles, kas pārsniedz cilvēka augumu, starp tām arī mūsu kaņepes. Augstu koku galotnēs stiepjas vīnāji. Augsnu veido upju sanestās dūņas, kas pēc lietus gāzēm ātri izskalojas. Tādēļ līdzenu lauku te nav, un jāsaimnieko ļoti uzmanīgi. Nepieciešami regulāri lauku nostiprināšanas darbi. Kustīgās augsnas dēļ lielāko daļu zemes atstāj zāļājos.

No liellopiem audzē galvenokārt gaļas lopus. Ganības iežogo stipras stiepļu sētas. Saimnieks divreiz mēnesī aizbrauc pārraudzīt savu pāris simtu galvu lielo ganāmpulku, aizvedot pa maisam sāls. Ar īstu „indiāņu kliedzienu" govis sasauc kopā. Pēc pienākšanas veida un gaitas saimnieks vēro, vai kustoņi veseli. Visu šo puslīdz mežonīgo lopu baru savalda viens vai divi jātnieki.

Visizteiksmīgāk plašais lopu audzēšanas vēriens parādās cūku turēšanā. Pie saimniecības plašā apmetnē ganās simtiem cūku. Neviens tās precīzi neskaita, un arī pats saimnieks nekad nezina cūku īsto skaitu. Visā apgabalā tur arī ļoti daudz vistu, sevišķi leghornietes. Pēdējā laikā pārlet uz ienesīgāko tītaru audzēšanu. Māns saimnieks 20 gados šo vērtīgo putnu skaitu palielinājis uz 7000.

Saimniecībā sastopamas visas iedomājamās siena, kukuruzas un citu labību vācamās mašīnas, ko darbina 3 traktori. Bez tam te ir 2 pussmagie auto, 1 džips ar piekabināmo un 2 vieglās automašīnas. Visu darbu plašajā farmā veic saimnieks ar savu dēlu un 4 algotiem strādniekiem. Laukstrādniekam te jābūt reizē labam mechaniķim un arī būvamatniekam, kas ar kreiso roku prot tikpat veikli iedzīt naglu dēlī kā ar labo. Jāatzīst, ka šeit pat vispraktiskākais Eiropas lauksaimnieks sākumā jūtas kā „no laivas izmests". Visam pievienojas vēl valodas grūtības, jo šejienieši runā ātri un tādā dialektā, ko pat Ņujorkā nesaprot.

Agr. **Ād. Varonis**

*

Viskonsinas štatā, kas pieder pie ASV lopkopības rajona, vidējās saimniecībās (apm. 60—80 akrū resp. 24—32 ha) parasti strādā 2—3 cilvēki, kurpretim Latvijā šādās saimniecībās strādnieku bija divreiz vairāk. Tas, protams, mechanizācijas nopelns. Sezonas darbu laikā, novācot sienu vai labību, pieņem palīgus. Daudzi darba paņēmieni te citādi. Tā, piem., siena ievākšana stipri vienkārša un mechanizēta, bet reizē jāsaka, ka ievāc daudz zemākas kvalitātes sienu nekā Latvijā. Āboliņu jau pāris dienas pēc nopļaušanas ved pusizžuvušu mājās, un, protams, šķūnī tas sakarst līdz diezgan augstai temperatūrai, bet šejienes farmeri par to nebēdā. Siena laiks samērā īss, 10 akru novāc dažās dienās. Lai novērstu siena sadrupšanu, jaunākais paņēmiens ir ievākto sienu presēt. Siena presi darbina ar traktoru, un visa ierīce kopā izmaksā 3200 dol. Kaimiņu saimniecībā mēs, 4 cilvēki, ar to novācām un sapresējām 5 stundu laikā 4 akrus āboliņa, aizvedot to arī uz 2 km attālo farmu un sakraujot kaudzē. Siena talkas laikā pie mums uz tiruma nolaidās maza lidmašīna, no kuras izkāpa kāds cits farmers, kas, gaļām braucot, bija gribējis vienīgi apvaicāties, kā mums veicas ar darbu.

Kūtsmēslu krātuves un vircas bedres te nepazīst. Mēslus ziemā izved no kūtīm katru dienu ar īpašiem ratiem, kam pierīkots mēslu ārdītājs. Braucējs, sēdedams uz ērta sēdekļa, nobrauc pāri tirumam, un darbs paveikts. Lielākā daļa vircas aiziet zudumā, bet augligā zeme un pareizi iekārtotā augseka tomēr dod augstu ražību. Samērā maz darba prasa arī piena nogāde uz pienotavu. To savāc lielas transporta mašīnas, atvedot vēlāk atpakaļ izmazgātas un iztvaikotas tukšās kannas. Tuvākie farmeri aizved pienu paši ar savu auto. Tāpat laiku netērē, nogādājot ražojumus tirgū. Ja pārdodams teļš, tad paziņo pa telefonu, lai piebrauc transporta auto un aizved to uz norādīto vietu. Daudz reiz strādnieki pat uz tirumu brauc ar auto.

Attiecībā uz darbu izlīdzinājumu jāsaka, ka ir īsi periodi (siena ievākšana, labības pļāuja), kad darba samērā daudz, bet ir arī periodi, kad nav lāga ko darīt. Neraugoties uz augsto mechanizācijas pakāpi, darba dienas garums laukos ir apm. tāds pats kā Latvijā. Sievietes uz lauka strādā tikai izņēmuma gadījumos. Tādi laukstrādnieki, kas prot visus darbus kā kūtī, tā uz lauka, nopelnī apm. 100—120 dol. mēnesī ar brīvu dzīvokli un uzturu. Tomēr daudzi strādnieki aizplūst uz pilsētām, un laukos sāk trūkt darba roku. Tas rada iespējas imigrantiem iegūt nomā vai uz pusgraudu dažu labu farmu.

Agr. **V. Grozgalvis**

Teksasa bez kovbojiem, bet ar eiropisku kultūru

VĒSTULE LATVIJAI PAR LIELĀKO ASV ŠTATU

Vāciešu ieceļotāji pec gadu desmitiem nav amerikanizējušies

Teksasas štats ir lielākais ASV, lielāks par Angliju un tikai nedaudz mazāks par Franciju. Teksasa ir bagāta dienvidu zeme ar ļoti lielām dažādībām. Ziemeļaustrumu malā aug priežu meži, viršāji un zāļāji, kas ļoti atgādina manu dzimteni Ādažus, Vidzemē, bet te, Teksasas dienvidos — kaktusi, palmas un laukos kokvilna. Maz vairs mums pazīstamo koku un krūmāju. Labas zemes te netrūkst, un 15.000—20.000 akru farmas nav retums. Bagātie farmeri tikai aptuveni zina pateikt savu liellopu un aitu skaitu. Teksasa bagāta arī ar izrakteņiem un, piem., nafta un zemes gāzes lielos daudzumos sastopamas dažādās štata daļās. Ar to tad arī saistīta plaša rūpniecība, sevišķi ķīmiskā. Veidojas pavisam jaunas sintētiskās ķimijas rūpniecības nozares, kur par izejvielām izmanto gan naftu un zemes gāzes, gan lauksaimniecības produktus.

Kad saņēmām ziņu par darba iespējām Teksasā, tūlīt apziņā atausa neskaidri atmiņu tēli no šur un tur skatītām amerikāņu filmām par mežonīgajiem rietumiem, Teksasas kovbojiem un viņu varoņdarbiem. Kad par šīm lietām parunājas ar pašiem teksasiešiem, viņi no tiesas noskaišas un lādās par Holivudas blēņām. Nevienu kovboju tiešām neesam redzējuši, bet vienīgi veikalu skatlogos izlikti viņu raksturīgi veidotie zābaki un citi ādas izstrādājumi. Nav te arī kaušanās, šaušanās un citu mežonību. Alkoholiskus dzērienus nelieto, bet to vietā vispopulārākie ir Coca Cola un tēja ar ledu. Teksasieši nikni arī par to, ka vispār Holivuda ASV parādot kā pārpilnības, izpriecu un aferu zemi. Tiešām, ASV tādas nav, vismaz tāda nav Teksasa. Pasaciņa ir tas, ka katrā mājā būtu televīzijas aparāts un amerikānietes sēdētu tikai klubos un skaistuma kopšanas salonos. Tiesa, katram manam kollēgam un pat daudziem melnajiem ir savs auto, bet tas iegādāts ar lielām grūtībām un pūlēm.

Pilnīgi aplams ir Eiropā allaž daudzinātais ieskats, ka caurmēra amerikānis katrus pāris gadus pērk jaunu, modernāku auto modeli. To gan varbūt spēj lieltirgotāji, sevišķi labi atalgoti speciālisti un bagātie farmeri, bet mani kollēgas, koledžas profesori, brauc ar 10—20 gadu vecām mašīnām. Pavisam smieklīga ir daudzu ASV ideālizētāju doma, ka katrs Eiropas DP te var iegūt savu mašīnu jau pāris mēnešu laikā. Nesen saņēmu vēstuli no kāda sava bij. kollēgas Čikāgā, zinātnieka, kas pelnī 4000 dol. gadā. Viņš ar ģimeni vairāk nekā 2 gadus nodzīvojis divistabu dzīvoklītī bez vannas, un par auto varējuši tikai sapņot.

Līdz šim nav izdevies šai karstajā dienvidu štatā sadzīt pēdas vēl kādiem latviešiem. Esot gan bijušas vairākas igauņu ģimenes, kas novietotas lauksaimniecībā, bet tās visas izceļojušas uz ziemeļu štatiem. Teksasas vasaras tiešām grūti panesama, un mūsējiem te kokvilnas laukos gan nevarētu klāties viegli. Vēl septembra sākumā dienu ēnā bija ap 30—36 gradi C, un arī naktis bija tik karstas, ka jāsvīst, pat gluži kailam guļot. Šais karstajās dienās vienīgais glābiņš bija — vannā. No Anglijas līdzi paņemtās drēbes te nevarēja vaikāt: bija jāpērk speciālas plāna auduma vasaras bikses un pavisam plāniņi, vaļēji, īsi krekliņi. No karstuma rodas galvas sāpes, izsitumi, ēstgribas trūkums un citas likstas. Tās ciešot, tad arī allaž pieminējām tautiešus, kas izvēlējušies lauku darbus karstās dienvidu zemēs, un to gan nevienam nenovēlam. Tagad nu ir labāk, un naktis ir pat pavēsas. Skaistas gan ir šīs dienvidu naktis: burvīgi saulrieti un pēc tam dzidras, zvaigžņotas debesis.

Par spīti karstumam, šo zemi izceļošanai izvēlējušās tūkstošiem vācu ģimeņu. Tās sākušas šeit iecelot no Vācijas jau apm. pirms 100 gadiem un turpina to nepārtraukti līdz pēdējam laikam. Tā ir ļoti interesanta problēma arī mums. Raksturīgi tas, ka vācieši izvēlējušies taisni šo dienvidu štatu, novietojušieš samērā kompaktā masā un daļa šo vācu imigrantu vēl nav pārameriķanizējusies. Sevišķi vāciska ir tuvējā Ņubraunfelsa, kur iznāk pat vācu laikraksts. Mūsu Segīnā apmēram puse visu balto ir ar vāciskiem uzvārdiem; daudzi no šiem vācu ģimeņu pēcnācējiem vairs vāciski nerunā, bet lielākā daļa to prot. Liels pārsteigums bija redzēt šejienes luterāņu baznīcā lidzās angļu lūgšanas grāmatām visos baznīcas solos arī vācu grāmatas. Ņubraunfelsā vēl tagad daudzu veco ieceļotāju ģimenes valoda esot vācu, un to varot dzirdēt uz ielām un veikalos. Jādomā, ka vācu emigranti Teksasu izvēlējušies tādēļ, ka te bijušas viegli pieejamas lielas, labas zemes platības, tādēļ dūšīgos pionierus nav atbaidījis šejienes karstais klimats. Viņi nav ne izmiruši, ne izceļojuši uz ziemeļu štatiem. Tātad tomēr ziemeļeiropietis te var izturēt un pat iesakņoties. Šis piemērs bez tam māca, ka arī ASV jaunie emigranti var nezaudēt savas nacionālās īpatnības. Lielu priekšrocību pēdējam apstāklim dod taisni novietošanās samērā kompaktā masā. Mani, protams, ļoti interesēja šo vāciešu nostāja kara laikā pret hitleriešu ultrānacionālismu. Atbilde bija ka nekāda separātisma un plašākas aizraušanās ar nacismu nav bijis. Teksasas vācieši ir lojāli amerikāņi un mīl savu jauno tēviju. Viņi organiski saistīti lielajā amerikāņu nācijā, lai gan nav pilnīgi pazaudējuši arī savas dzimtās tautiskās (jeb, kā amerikāņi saka — rasiskās) īpatnības.

Teksasas balto pamatsastāvs ir dūšīgi, enerģiski ļaudis. Krietna daļa ir arī melno un jaukto, no kuriem daudzi ienākuši no Meksikas. Lai gan citādi te pilniga brivība, tomēr „morāliski" melnie nav pielīdzināti baltajiem. Melnie dzīvo atsevišķos rajonos, viņiem ir savas baznīcas un citi publiski iestādījumi. Uzņēmumos un iestādēs melnie strādā kopā ar baltajiem, bet kā pilnīgi līdztiesīgi nejūtas. Pat lielākos parkos reti parādās kāds melnais, lai gan ieeja tiem nav liegta. Šī nošķiršanās, protams, ir problēma, kuras nozīme vēl nav pietiekami novērtēta. Katrā ziņā te savas makšķeres izmet zināmās austrumu varas, bet cik tām panākumu, to vēl neuzdrošinos novērtēt.

Ievadot sarunas par politiku, tūlīt redzams, ka nostāja ir citāda nekā Anglijā. Te nav manāmas bailes no krieviem, un pretkomūnistiskā nostāja daudz stingrāka nekā tur. Tomēr nekādas pazīmes neliecina, ka amerikāņi jau gatavotos karam un, domādami par cīešanām aiz dzelzs priekškara, būtu apņēmušies launumu iznīdēt. Viņi ir gan par visu diezgan labi informēti, un arī viņu interese par politiku ir lielāka nekā angļiem, bet miera griba šeit esot' liela. Daudzi te cer, ka boļševisms kaut kā pats sevi iznīcināšot.

Kultūrālā ziņā Teksasa, kā tas tagad redzams, ievērojami atšķiras no daudziem štatiem. Citur valdot ieskats, ka teksasieši esot lepni un iedomīgi un savu zemi uzskatot gandrīz vai par neatkarīgu republiku (patiesībā Teksasa kādu laiku tāda arī bijusi). Ka šeit nebūšot daudz tāda, ko sauc par tipiski amerikānisko, to man apgalvoja jau pa ceļam. Un tiešām mums te viss garīgi tuvāks nekā Anglijā. Var jau būt, ka tādas sajūtas galvenais pamats ir tuvākā vide, kurā atrodamies — luterāņu koledža. Mēs reti dzirdam naudīgos šlāgerus, bet bieži vien labu klavieru mūziku un dziesmas. Esam mazā pilsētiņā, kurā ap 10.000 iedzīvotāju un šeit, protams, nav nekādu mākslas iestāžu. Bet tuvējā St. Antonio, kas gandrīz tik liela kā Rīga, esot labs simfoniskais orķestris, kas drīz sāks savus koncertus. To cilvēku dzīve, kas te mūsu tuvumā, arī nenorit kādā sevišķā amerikāniskā steigā un dolaru medībās, bet gluži tāpat, kā to redzējām kaut kur Jelgavā vai Augsburgā. Daudzu šejieniešu mājās redz klavieres, grāmatu plauktus un arī pa tiri labai giezniņai. Tiesa amerikāņi mazāk pazīst Ibsenu vai Dostojevski, bet pret Eiropas kultūru tiem respekta ir diezgan.

No kādas saimnieciskas depresijas pagaidām neko nemana. Vienīgi veikali liekas patukši — maz pircēju, un cenas esot daudz zemākas nekā agrāk. Pat pēc mārciņas krišanas šejienes cenas, salīdzinot ar Angliju, ir stipri zemākas visām t. s. pieciešamām mantām, kā trauciem, mašīnām un arī drēbēm. Pārtika turpreti šeit caurmērā drusku dārgāka nekā Anglijā. Daži domā, ka lielāka krize varētu sāktīes autorūpniecībā, jo automašīnu produkcija šogad sasniegusi rekordu, ko nevar teikt par pārdoto mašīnu skaitu. Pagaidām maz lietotus vai jaunus vāgus var dabūt par 1800—2300 dol., un kādam dipītim par tādām lietām nav ko sapņot, bet ja cenas krietni nokristu, tad arī viens otrs jaunamerikānis pie tādas mantas kādreiz varētu tikt.

Teksasā, oktobrī. —ns

Austrālijā jau 4 latviešu draudzes

Sidnejas laikraksts prasa uzņemt arī darba nespējīgos DP

VĒSTULE LATVIJAI NO AUSTRĀLIJAS

„Reliģiskā brīvība Austrālijā ir liela, pat pilnīga," saka bij. Saldus draudzes mācītājs A. Buģis — pirmais latviešu luterāņu garīdznieks, kas IRO emigrācijas shēmas ietvaros priekš gada ieradās Austrālijā. Viņam tāpēc arī pirmajam bija jārūpējas par to, lai Austrālijas latvieši varētu lūgt Dievu savā mātes valodā. Panākumi šai virzienā bijuši teicami. Šodien Austrālijā ir jau 4 latviešu draudzes — Kanberā, Sidnejā, Melburnā un Adelaidē. Latviešu bērni kristīti latviski, latviešu jaunie cilvēki salaulāti latviski. Tas viss bijis iespējams, pateicoties Apvienotās ev. lut. baznīcas (U.E.L.C.A.) gādībai un Apvienotās austrāliešu ev. lut. baznīcas atbalstam. Pēdējās prezidents J. J. Stolcs pagaidām pat ir Adelaides latviešu draudzes gans. Viņš kādā mūsu tautiešu sanāksmē Melburnā atklāti deklarēja, ka imigrantiem ir nevien tiesības, bet arī nepieciešamība rūpēties par garigo aprūpi savā valodā.

Ar mūsu archibīskapa tēva svētību Austrālijā pašreiz strādā 3 latviešu mācītāji — Buģis, Kampe un Krauklis. Te gaida arī mācītāju Kleinbergu, jo savu draudzes ganu ļoti vēlas arī tautieši Rietumaustrālijā, kas atrodas vistālāk no šejienes lielākajiem latviešu centriem. Latviešu mācītāji Austrālijā no divu gadu darba līguma atbrīvoti. Viņu uzdevumi tomēr nav viegli, jo plašumi, kādos izkaisīti mūsu tautieši, ir ļoti lieli.

*

„Ja IRO darbību tiešām izbeigs 1950. g. jūnijā, tad ap 300.000 DP un bēgļu joprojām paliks Vācijā. Viņu nākotne būs tikpat nenoteikta un drūma kā toreiz, kad šos cilvēkus piespiedu darbos verdzināja Hitlers," — tā Sidnejas laikrakstā Daily Telegraph (27. 10.) raksta A. Tomass no Londonas. Rakstā iespaidīgi notēlota DP neapskaužamā dzīve bijušajās koncentrācijas nometnēs un piespiedu strādnieku mītnēs, sevišķi uzsverot to DP smago stāvokli, ko IRO uzskata par grūti izvietojamo grupu.

A Tomass raksta, ka gandrīz visas valstis izmeklējušas imigrantus ar spēcīgiem muskuļiem, kas noder par izcilu darba spēku. Viņš arī citē Londonas laikraksta Times protestu pret šādu DP nokrējošanu, bet ar atzinību pastāsta, ka Norvēģija uzņems 50 neredzīgus DP. Anglija savukārt solās palīdzēt savā zemē dažiem tbc slimajiem bēgļiem. „Bet šie izņēmumi neatrisina smago problēmu pilnīgi," saka A. Tomass un raksta beigās jautā: „Vai Austrālija, pēc tam kad tā būs izmeklējusi DP vidū Vācijā un Austrijā 150.000 labākos strādniekus, uzņems arī kādus tbc slimos bēgļus? IRO un ap 50.000 grūti izvietojamo DP bažīgi gaida atbildi uz šo jautājumu."

Minētais raksts ir viens no efektīgākajiem, kas šai tik sāpīgajā jautājumā parādījies Austrālijas presē. Jācer, ka turpmāk šādas cilvēcīgas balsis atskanēs biežāk, ierosinot arī Austrālijas valdību nopietni pārdomāt par zināma skaita grūti izvietojamo DP uzņemšanu savā zemē.

Kanberā, oktobrī.

Arnolds Šmits

SAULAINĀ UN SNIEGOTĀ KALIFORNIJA

Šie abi uzņēmumi nesen izdarīti vienā un tai pašā dienā, bet divās dažādās vietās Kalifornijā. Kamēr šie baskājainie nebēdņi Sanfrancisko remdēja slāpes ar sulīgām melones šķēlēm, 100 jūdžu tālāk štata vidienas kalnājos sniegputenis bija sagriezis dziļas kupenas. Leonida Ozoliņa uzņēmumi

Galvojumi jaunekļiem, vieniniecēm un ģimenēm ar dēliem

Latvian Relief Inc. pārstāvis Teksasas, Oklahomas un Arkanzas štatā K. Mosins vēstulē latvietei A. paziņo, ka sagādājis viņai un dēlam galvojumu izceļošanai uz ASV un reizē norāda, ka viņš varētu sagādāt galvojumus vēl zināmam skaitam latviešu. Tādēļ Mosins uzaicina interesentus viņam rakstīt. Mosins īstenībā pats nav amerikānis, bet gan norvēģu žurnālists, kas jau apm. gadu uzturas ASV studiju nolūkos. Viņš uzņēmies tiklab Latvian Relief Inc., kā arī igauņu palīdzības organizāciju pārstāvību Sav. valstu dienvidrietumu štatos.

Pieminētajā vēstulē K. Mosins starp citu raksta: „Vislabākās izredzes dabūt galvojumus šeit ir lauksaimnieku ģimenēm ar 12—20 g. veciem dēliem. Pazistu arī amerikāņu ģimenes, kas labprāt dotu galvojumus atsevišķiem 18—20 g. v. jaunekļiem, gādājot arī par to tālāko izglitību kolledžās un universitātēs. Tāpat var ceret saņemt galvojumus vieninieces, atraitnes ar 12—15 g. veciem dēliem un vispār ģimenes, kurās ir dēli. No savas puses es katrā gadījumā raudzīšos, lai darba devējs nemēģinātu pieņemtos DP izmantot. Gribu vēl uzsvērt lielo nozimi, kāda ir piesūtītajām kandidātu fotografijām. Nepietiek, ja iesūta parastās pases formāta fotografijas, bet ļoti vēlams atsūtit arī uzņēmumus, kur attiecīgā persona parādita brivi savos parastajos ikdienas apstākļos. Informējiet savus tautiešus, kam vajadziga palidziba, lai tie nekavējoties stājas ar mani kontaktā, atsūtot sīkus datus un foto uzņēmumus, — tad darīšu visu iespējamo, lai tiem palidzētu."

Mosina adrese: Mr. Kai Mossin, P. O. Box 5645, Dallas, Texas, USA.

Balss un atbalss

PALĪDZĪBAS AKCIJA

Pagātnes un tagadnes notikumi griež dziļas brūces latviešu tautas miesā. Daudzie grūtdieņi, kas ir trimdā dažkārt jūtas tuvu izmisumam. Lūk, viņu sāpju balsis: 80 g. v. māte, kādreiz ražena lauku saimniece, izaudzinājusi 7 bērnus, 1940. g. vienu dēlu nogalināja bolševiki, un tagad vecā māmuļa ar 3 akliem bērniem — 2 meitām un dēlu — veco ļaužu mītnē gaida dzīves vakaru, ilgodamās arī vēl pēc kāda saules stara.

71 g. v. māte, kuŗai vīrs jau 1919. g. miris, izaudzinājusi divus staltus dēlus, bet mūža pēdējie gadi viņai tomēr jāpavada vienai: vienu dēlu uz Sibiriju deportējuši bolševiki, otrs karā pazudis. — 1941. g. Latvijas okupanti deportēja kāda veca tēva vienīgo balstu — dēlu ar visu ģimeni. Tagad svešniecības ceļus vecais vīrs staigā viens un viņam pat dzimtenes spieķa vairs nav

Kāda tautiete, kuŗai jau 60 gadu, pašaizliedzīgi gādā par diviem, 11 un 8 g. v., brāļa bērniem, kuŗu vecāki miruši. Zēnu acis vēl bezrūpīgi raugās nākotnē, bet krustmātes pleci arvien vairāk nolīgst, par nākamajām dienām domājot. — Bolševiku aizvesta sabiedriska darbinieka dzīves biedre pēc vīra apcietināšanas palikusi ar 3½ un 1½ g. v. bērniem, bet jaunākais nācis pasaulē, tēva neredzējis.

Grūts šīm ģimenēm ir pašreizējais stāvoklis, un vieglāks tas nav arī slimajiem. Bet grūtdieņi, izturieti Klausietjes atbalsi, kas nāk no palīdzīgiem tautiešiem un svešu zemju labvēļiem. Ticēsim, ka šī atbalss un atsaucība augs augumā un remdinās daudzu bēdas un postu.

Kristīgā Drauga redakcija Sao Paulo, Brazīlijā, BSP latviešu delegācijas vadītājai raksta: „Ierosinātās palīdzības akcijas lietā darījām, ko spējām un sapratām par labāko. Iespiežam Kristīgajā Draugā uzsaukumu, kas vislabāk un visplašāk iepazīstinās mūsu ļaudis ar grūtdienu vajadzībām Vācijā. Domājam, ka atsaucīgajiem būs prieks rakstīt un palīdzēt." Šādi pieteikumi saņemti no vairākām vietām, un, cerams, turpmāk tie plūdīs vēl bagātīgāk.

Ģimenes bez apgādnieka, veci ļaudis, slimie uc. tautieši kam nav iespējams iekļauties nevienā no pašreizējām izceļošanas shēmām un kas vēlētos, lai LCK un BSP lat. delegācija tiem „Palīdzības akcijas" ietvaros sameklē citās zemēs „krustmātes", t. i. atsaucīgas ģimenes, kas Vācijā palīdzējiem sniegtu materiālu un morālisku atbalstu, aicināti savus lūgumus sīksīgas vēstules veidā tuz plāna papīra gaisa pastam, pēc iespējas angļu valodā), kā arī uzņēmumus iesūtīt Latvijas redakcijai vai BSP latviešu delegācijas priekšsēdei T. Erdmanei-Endziņai, Tannenbergstr. 5—6, Esslingen/N. (14a). Nepieciešami lūgumam pievienot nometnes komitejas, bēgļu centrālo iestāžu vai vadītāju sabiedrisku darbinieku atsauksmes, kā arī norādīt, uz kāda vārda publicējama atbilde laikrakstā. Uz to pašu adresi aicināti rakstīt tie tautieši un organizācijas, kas apņemtos šādiem grūtdieņiem Vācijā sameklēt citās zemēs atsaucīgas „krustmātes" vai „krusttēvus".

ATBILDES TAUTIEŠIEM:

Katram lūgumam atsevišķi un plašāki atbildēt, diemžēl, nav iespējams. Zemāk minēto personu lūgumi nosūtīti uz norādītajām vietām, un lūdzējiem jānogaida atbildes no turienes.

Kanadā: Em. D. — Kleinkecā, Ambergas IRO sanatorija (94 slimnieki), K. Šmits, V. Maurāns, R. Zirnītis — Bad Rēburgā, Vidauskis — Špakenbergā, M. K. — Dipholcā, Viktors Dz. — Augsburgā, J. J. — Traunšteinā (atceros Jūs labi; meklēsim kamēr atradīsim), Renāte T. — Libekā, V. Jekševics, A. un O. Ozoliņi, M. Krevics,

Minot, Ziem. Dakotā, ASV: D. Lindenfelds — Eslingenā, V Daugulis — Oldenburgā,

Hickory, Ziem. Karolainā, ASV: Edg. Ard. — Memingenā, R. M. — Oldenburgā, Plāteru ģimene un A. Čakars, A. A. — Karlsrūē.

Bolder Creek, Kalifornijā, ASV: A. Zeltiņš — Valkā, E. O. B. — Libekā, Evalds St. — Libekā

Salem, Oregonā, ASV: Dora Brašmane un V. Legzdiņa — Eslingenā.

North - Weymouth, Masačuzetā, ASV: V. Krauklis, Marija, Marta, Milda A. un J. Lēmanis — veco ļaužu mītnē, Minna Sl.

Rutkovskiem — pagaidām nevaram Jums tādā veidā palīdzēt.

VAR SAŅEMT GALVOJUMUS

Sekojošie latvieši aicināti ierasties NCWC (National Catholic Welfare Conference) birojā, Schweinfurt, IRO Resettlement Center, saņemt galvojumus uz ASV (iekavās minēta agrākā dzīves vieta): Hanss Baiers. Bruckberg b. Ansbach; Kira Beināre, Würzburg, DP Camp; Alfrēds Bērziņš, Würzburg, Central DP Camp (divi galvoj.); Minna Bormane, Nürnberg, DP Camp Valka; Anna Brīvkalne, Erlangen, DP Camp; Ansis Grieze, Erlangen, Ob.-Drausnickstr 1; Osvalds Lauzums, Nürnberg, DP Camp Valka; Roberts Leitis, Nürnberg, DP Camp Valka; Daniels Martinkus, Ansbach, Dombühl; Roberts Mengelis, Erlangen, Ob.-Drausnickstr. 1; Jānis Jūlijs Švarcbachs, Nürnberg, DP Camp Valka.

Sekojoši tautieši var saņemt galvojumus IRO HQs, Lemgo, BAOR 15, Public Information Office: Reinis, Alma, Ināra un Livija Capas, agr. dzīv Delmenhorst, Transit Camp; Arnolds Cīrulis, Botton Camp, Kaiserstr., Itzehoe.

PAZIŅOJUMS BAPTISTU DRAUDZU LOCEKĻIEM

Latviešu baptistu draudžu savienības līdzšinējais pārstāvis Vācijā māc. A. Usis paziņo, ka sakarā ar viņa izceļošanu Latviešu baptistu draudžu savienības pārstāvis Vācijā turpmāk būs māc. Jēkabs Dubelzars, Latvian DP Camp, Lamboystr. Hanau/M. (16). Baptistu draudžu locekļi lūgti visās vajadzībās griezties pie viņa.

NO RĪGAS RADIOFONA

Rīgas radiofons citē Latviju.-Tā sauktā LCK-H. Klarks nīst padomju Latviju

VIENSĒTAS TRAUCĒ DARBA ORGANIZĀCIJU, TĀPĒC KOLHOZNIEKIEM JĀDZĪVO CIEMOS. — 8 G. V. BĒRNUS APMĀCA ŠAUŠANĀ. — K. ULMANIS UN KATOĻU BAZNĪCA

Latviešiem ārzemēs: Padomijā reālizēta vienāda atlīdzība vīriešiem un sievietēm, jo sievietes strādā arī smagu fizisku darbu. 600 sievietes esot zinātņu doktores un kandidātes, 291 profesore.

Ogres krievu (agrāk tur krievu nebija!) 7 kl. skolā naturālisti sakrustojuši tomātu ar kartupeli.

26 jauni mākslinieki piedalījušies Raiņa darbu izpildes konkursā 1. gājienā.

Cīņas ievads: vēl arvien dažās kultūras iestādēs un tautas namos strādā gadījuma cilvēki, kam nav nekādas dziļākas intereses par kultūras darbu un nespēj saprast savus pienākumus un lielo mērķi: izaudzēt visus kolhozniekus par sociālistiskiem strādniekiem. Rēzeknes Ozolaines uzceltais tautas nams stāvot tukšā. Madonas kultūras namam mainījušies jau 18 vadītāji, bet darbs neesot uzlabojies.

Popes 7 kl. skolā lielā vītolā ierīkots novērošanas postenis kaŗa spēlēm.

Amerikāņu bagātniekiem esot nauda pieminekļu celšanai supiem, bet nabagi nevarot nopirkt pienu slimajiem bērniem. Darba cilvēku ASV taupot visi: uzņēmēji, tirgotāji un pat valdība. 6 miljonu bezdarbnieku ceļojot no štata uz štatu. Latviešu laikrakstu izdevēji buržuju laikā — Benjāmiņi — cēluši pilis, bet strādnieki gulējuši zem klajas debess.

Skrīveru 2. valsts kolhozu kadru skolā no 66 skolēniem valsts eksāmenus nolikuši 38.

PSRS sporta meistares tituls piešķirts Erikai Šicei.

Rīgā tagad esot 22 trolejbusi, atjaunots Daugavas krasts. Saņemti 4 vagoni cukura no Ukrainas.

Dailes teātrī uzved „Aiz sūtniecības logiem", kā kādā sūtniecībā Maskavā sagatavo sazvērestību pret PSRS.

Zviedrijas kompartijas 7. plēnumā Hagbergs teicis: „Zviedrija ir stiprākā marionete ziemeļos. Mūsu valstij draud nāves briesmas no zviedru reakcionāriem. —

Jēk. Graubiņš stāsta: jau zēna gados es vēlējos kļūt par mūzikantu. Toreiz tas bija daudz grūtāk, kā tagad. Cara valdība nerūpējās par mūzikālo izglītību. Kompoziciju nobeidzu pie Jāzepa Vītola. —

„Latvijas" 24. aug. n-rā esot Arvida Bolšteina raksts, ka līdz gada beigām DP jāizšķiras palikt Vācijā vai emigrēt. Voldemārs Skaistlauks un Latvijas līdzstrādnieks noskaidrojuši, ka pilsonei Zaķei likts doties uz Kanadu, bet 13—15 g. bērnus pamest Vācijā. Emigrācijas ierēdne noraidījusi viņas vēlēšanos emigrēt uz Franciju vai Norvēģiju. Jānis Ūdris izteicis vēlēšanos emigrēt uz ASV, viņam likts braukt uz Austrāliju Kad Ūdris to noraidījis, atņemta DP karte. Tā sauktā LCK un „Latvijas" līdzstrādnieks noskaidrojuši, ka DP reģistrēšanu izdara, izpildot Austrālijas vērgturu vēlēšanos. Klarks un Luterāņu federācijas vadītāji varēs aizlūgt par Austrālijas purvos un džungļos bojā aizgājušiem latviešiem. Tautas nodevējs Klarks nīst padomju Latviju. —

Buržuju Latvijā 30 proc. no Raiņa vidusskolas audzēkņiem piedalījās pagrīdes komjaunatnes darbā. —

Latvijā vēl esot 640.000 ha nenosusinātu purvu, bet 700.000 ha mežu prasot meliorāciju. Līdz 1955. g. ievedīs spēcīgus ekskaratorus mežiem.

Rīgas virsnieku nams noorganizējis literātūras un mākslas universitāti, programmas aptver tikai 140 mācības stundas. Programmā — kompartijas lēmumu, literātūras un mākslas jautājumos, krievu klasiskā un padomju literātūra un māksla un Rietumeiropas literātūras un mūzikas vēsture.

Dzelzceļa politdaļas priekšnieka vietnieks Alperovs jaunatnes sanāksmē: ir 125 jaunatnes brigādes, 13 jaunatnes lokom. brigādes, Daugavpils jaunieši savā brīvajā laikā izremontējuši 200 vagonu. —

Sovetskaja Latvija ievads: viensētu izklaidētība traucē pareizu darba organizāciju un tāpēc kolhozniekiem jādzīvo kopīgos ciemos. Architektūras pārvalde sākusi izstrādāt projektus Talsu un Jēkabpils apr. katrā ciematā 100 dzīvojamās mājas, bērnu sile radiocentrs utt. Īsā laikā būšot uzcelts 160.000 kub. m kolhozniekiem un 1.615.000 kub. m lopiem. Krupskajas kolhozā esot jau dažas ēkas jaunajā ciematā. Madonas apr. tomēr neizlietojot asignētos līdzekļus un norauj celtniecības plānu. No 78 Ventspils apr. kolhoziem tikai 4 izlietojusi līdzekļus. Maz iniciātīvas un uzņēmības arī kolhozu celtniecības pārvaldei pie ministru padomes. —

Par sekmēm militārapmācībā 6 kolhoziem nodoti VEF-SUPER radiouztvērēji. Līdz gada beigām saņems vēl 20. —

Pionieŗu sauksme: 41. pamatskolas 1. kl. skolniekam 8 g. v. Egilam Liepam ir labi panākumi šaušanā ar mazkalibra šauteni. —

Sov. Latvija: Teātriem nav noteikta repertuāra, gadā tikai 2—3 premjēras. Komponistu savienība vāji rūpējas, lai paātrinātu jaunas operas un baleta parādīšanos. Operas un baleta teātri nopietni cel marksisma - ļeņinisma līmeni, bet citur to neceļ. Teātŗu kritiķu recensiju līmenis nav idejiski dziļš. —

Med. zin. kand. Kanela: jāēd vismaz 3 reizes dienā.

Tie vitamīni, kas ir rupjā maizē, ir paši par sevi zāles tbc slimniekiem. Klepojot mute jāaizsedz ar roku. Cilvēkam ar tbc jālieto atsevišķa gulta.

Latviešiem ārzemēs: ASV policija noklausas visas telefona sarunas. Policija uzskata aizturēto piekaušanu par nepieciešamu ASV ir gestapoviska izsekošana un terrora režīms. ASV aizliegta M. Tvena grāmata „Jenkijs pie karaļa Artura galma," jo tur izsmieta 6. gadsimteņa katoļu garīdzniecība.

Skvorcova raksts kolhozniekiem Baltijā visizplatītākā reliģija ir luterānisms un katolicisms. Baltijas valstīs katoļi līdz pat pēdējam laikam atradās Vatikāna vadībā. Viņu vidū izplatīja visniknāko pretkomūnistisko propagandu. Arī buržuju Latvijā baznīca bija pretpadomju elementu atbalsta punkts. Šajā ziņā Rīga bija Romas pāvesta uzmanības centrā. Vatikāna politiku Latvijā reālizēja pāvesta nuncijs moņs. Pačelli, kas vēlāk ieņēma pāvesta posteni kā Pijs 12. Fašistu aģents Ulmanis 1934. g. 18. augustā paziņoja, ka valdība redz reliģijā lielu spēku. Viņš teica: katoļu baznīcu un tās mācību mēs tagad vērtējam ļoti augstu. Baznīca un reliģiskās organizācijas bija buržuju režīma balsts Latvijā. To rīcībā bija milzīgas naudas summas un liels aparāts. Piem., ļoti liela nozīme valsts lietās bija Latgales katoļu partijai, baptistiem un daudzām citām reliģiskām organizācijām, sevišķi aktīvi bija baptisti Liepājā viņu sektes pārvaldes priekšnieka un Liepājas pils. galvas un Saeimas dep. Rimbenieka vadībā, kam Liepājā bija 8 mājas. Ulmaņa valdība sniedza viņam lielu atbalstu.

1928. g. ksendzs Miglenieks, Rēzeknes skolotāju institūta direktors palīdzēja politiskai pārvaldei uziet nelegālo komjaunatnes organizāciju 12 cilvēku sastāvā. Nopratināšanu ksendzs izdarīja grēku sūdzes veidā. Izmantojot jezuitiskus paņēmienus, viņš piespieda šīs komjaunatnes organiz. 16 g. v. biedru Medjevu atzīties. Pēc tam Miglenieks uzstājās kā liecinieks tiesā.

Attiecībā pret PSRS Vatikāns ved visnaidīgāko politiku un ir nikns kaŗa kūdītājs. Izpildīdami ASV imperiālistu gribu, katoļu baznīcas vadītāji grauj tautas demokratijas valstis — Rumāniju, Ungāriju, Čechoslovakiju, Poliju uc. Pāvests ar dekrētu par komūnistu izslēgšanu no baznīcas cenšas sašķelt miera piekritēju fronti. Katoļu baznīcas vadītāji pastiprināti aicina uz svēto kaŗu pret komūnismu visā pasaulē.

Ar Vispasaules baznīcu padomes novada amerikāņu spiega Dalesa palīdzību arī pareizticīgo un protestantu baznīcas dažādās zemēs pārvērstas par amerikāņu imperiālistu paklausīgu ieroci. Visas reliģiskās organizācijas ved niknu cīņu pret komūnismu. Reliģija un komūnisms ir nesamierināmi. Cīņa pret reliģiju ir cīņa par komūnismu. (in)

Ja gribi dejot, pērci „īso kursu"!

Pravda (Nr. 250) ziņo no Kauņas, ka tur pilsētas izglītības nodaļas direktors Jurjevs un partijas propagandas centra vadītājs Ustjinovs izgudrojuši oriģinālu paņēmienu padomju aģitācijas literātūras izplatīšanai kūtro lasītāju starpā. Lai dabūtu ieejas karti „kultūras namā" sarīkotajiem deju vakariem, apmeklētājiem pie kases vispirms jānopērk grāmata, kuŗas cena nedrīkst būt zemāka par trīs rubļiem. Tikai pēc šīs operācijas sarīkojuma apmeklētājam ļauts iegādāties arī biļeti dejai. Notiek arī sarīkojumi, kuŗos pa brošūrai izsniedz katram biļetes pircējam itkā premijas veidā. Saprotams, ka brošūras cena iekalkulēta ieejas maksā, jo „gosizdats" taču nevar ciest zaudējumus. Lai pievilktu vairāk dalībnieku grāmatu loterijai, Kauņas komūnisti katram biļetes pircējam kā premiju tāpat sola dejas priekus.

Šie paņēmieni rāda, ka padomju okupantu izdotā „progresīvā literātūra" faktiski nav pārdodama, bet tā jāizplata visādiem māņu līdzekļiem, jo ļaudis to vienkārši nevēlās iegūt. Pat tagad vēl padomju grāmatas arī ārēji nepievilcīgas, uz slikta papīra un tik nevīžīgi brošētas vai iesietas, ka pie rietumu paraugiem pieraduši baltieši no tām instinktīvi vairās. Visos grāmatu veikalos guļ nepārdotu grāmatu kalni. Ja agrāk galvenokārt spieda obligāti pirkt tikai Staļina „īso kursu" un kopotos rakstus, tad tagad laimīgajam padomju pilsonim jāstiepj mājās arī vēl visa pārējā makulatūra. Pravdai nav nekādu iebildumu pret Kauņā izgudroto grāmatu izplatīšanas veidu un tā ieteic to praktizēt arī citur. Zināmi iebildumi tai esot vienīgi pret to, ka grāmatu ieguvēji bieži saņemot sev „individuāli nepiemērotu literātūru": ģimnazistes apbalvojot ar kolhozniekiem rakstītām brošūrām, mājas mātēm liek lasīt par krāsaino metallu technoloģiju un zvērinātus vecpuišus iepriecina ar bērnu pasaku grāmatām.

Pilsēta ar 50.000 deportētiem Urālos

Austrijas laikraksti publicējuši sensācionālu ziņu par kādu dīvainu pilsētu Urālos, ko apdzīvojot galvenokārt vācieši, kas pēc kapitulācijas deportēti no austrumu joslas. Par šiem vairākiem desmittūkstošiem vāciešu līdz šim nebija nekādu ziņu. Savdabīgā pilsēta esot nosaukta par Volšansku un tā atrodoties Eiropas un Āzijas robežjoslā. Sākumā deportētie dzīvojuši māla būdās, bet 1946. un 1947. gadā Volšanska izbūvēta pēc citu Krievijas jauno pilsētu parauga un savienota dzelzceļa līnijām arī ar citām pilsētām. Volšanskai izbūvēta pat īpaša elektriskā spēkstacija un ūdensvadu tīkls. Patlaban pilsētā dzīvojot vairāk nekā 50.000 deportēto.

Igauņu laikraksts Eesti Rada ziņo, ka 7. novembrī Geislingenas nometnē ieradies kāds igauņu virsnieks, kas tikko priekš dažām dienām atgriezies no kaŗa gūsta Sibirijā. Gūstā viņš Sibirijā nav saticis baltiešus, bet no citiem gūstekņiem dzirdējis, ka Volšanskā 1947. gadā strādājušas daudzas notiesātas igaunietes.

Lietuvas sūtnis Lozaraitis Amerikā

Lietuvas sūtnis Romā, Stasis Lozaraitis, patlaban uzturas Amerikā. Tūliņ pēc savas izkāpšanas no lidmašīnas Ņujorkas lidlaukā, sūtnis, kas arī ir Lietuvas diplomātijas šefs, nokļuvis Amerikas preses uzmanības centrā.

20. oktobrī sūtnis Ņujorkā atklāja lietuviešu mākslas izstādi. Atklāšanas uzrunā viņš izteicās, ka šī izstāde īstenībā ir ne tikai trimdas mākslas izstāde, bet tā reprezentē visu lietuviešu mākslu, kas tagadējā Lietuvā vairs nepastāv. Izstāde grib atgādināt lietuviešu tautai nodarīto postu un netaisnību, kā arī rādīt tās nesalaužamo gribu kļūt atkal brīvai. Tālāk ministrs izteicās, ka Baltijas valstu okupācija ir tikai lielas agresijas daļa, jo bez viņām arī vēl citas Austrum- un Viduseiropas valstis līdzīgā kārtā zaudējušas savu neatkarību Pasaulē patiess miers iestāsies tikai pēc Eiropas tautām nodarītās netaisnības izlabošanas. Runa Amerikas presē izsaukusi plašu ievērību. St. Lozaraitis paredzējis apmeklēt arī vairākus ASV valdības locekļus un dažus lielākos lietuviešu centrus. (ek)

Baltijas valstīs atkal darbojas partizāni

Stokholma (I). — Newsletter ziņo 4. 11., ka pēc pēdējām deportācijām Baltijas valstīs atkal pieaudzis aktīvo partizānu skaits. Partizānu kustība, kas bija visdzīvākā 1945. un 1946. gadā, stipri atslāba sakarā ar atsevišķo lauku saimniecību likvidēšanu un kolhozu dibināšanu. Pēc ziņām, ko sniegusi persona, kas septembrī vēl bijusi Igaunijā, daudzi igauņu un latviešu zemnieki šī gada pavasarī atkal pārvietojušies uz mežiem. Partizānu vidū joprojām atrodami arī vācu kaŗa gūstekņi, kas nevarēdami sagaidīt oficiālo atbrīvošanu, mēģina uz savu roku un ar partizānu palīdzību nokļūt mājās. Daudziem tas arī jau izdevies.

Partizāni sastādās tagad no stipri vecākiem vīriešiem nekā šīs kustības sākumā, kad okupanti vajāja tieši jaunākus cilvēkus, kuŗiem tad patvērumu deva mežs. Jaunu vīriešu Baltijas valstis patlaban vispār esot ļoti maz, kādēļ padomju iestādes sākušas pielietot citu metodi okupēto zemju rusificēšanai. Krievi vairs nesūta uz Baltijas valstīm savus kolonistus veselām ģimenēm, bet gandrīz tikai vieninie-kus, cerībā, ka tie apprecēs igauņu, latviešu vai lietuviešu sievietes. No šīm zemēm pavasarī aizvestie cilvēki izvietoti nelielās grupās plašā Sibirijas apgabalā un bieži pat pa vienam lielā attālumā no rūpniecības un satiksmes centriem. Ārzemju novērotāji no tā spriež, ka padomju iestādes baidās no Baltijas tautu piederīgo aktivitātes, ja tie sapulcētos vienā vietā lielākā skaitā.

DP proteste pret bolševisma režīmu

Sakarā ar oktobŗa revolūcijas atceri un bolševisma terrora režīma 32 gadu pastāvēšanu, Ulmā 6. novembrī notika plaša protesta demonstrācija, kuŗā piedalījās liels skaits ukraiņu un citu tautību DP. Arī latvieši, Valkas nometnes iedzīvotāji, bija gatavojušies piedalīties protesta gājienā, bet amerikāņu militārā pārvalde to neatļāva. Nevērojot to, latvieši tomēr nosūtīja protesta rīkotājiem solidaritātes telegrammu, un Valkas nometnes pārstāvis teica runu Minsteres laukumā, kur demonstranti sapulcējās ar plakatiem un saukļiem. Viņš uzsvēra, ka latvieši pievienojas visiem protestiem, kas vērsti pret cilvēces un kristietības nāvīgāko ienaidnieku bolševismu un pret tā nežēlīgo verdzības politiku.

*

Pēc pretbolševistiskās demonstrācijas, ko Ulmā dzīvojošie DP rīkoja sakarā ar oktobŗa revolūcijas svētkiem naktī no svētdienas uz pirmdienu, grupa ukraiņu ielauzušies vācu KPD biroja telpās un tās izdemolējuši. Pretbolševisma demonstrācija, kā zināms, norisinājusies disciplinēti, bet ukraiņu DP vēlāk ar savu rīcību izdarījuši visiem Vācijā dzīvojošiem ārzemniekiem nopietnus sarežģījumus, jo pret DP naidīgi noskaņotās aprindas, un jo sevišķi KPD, starpgadījumu izmanto pretpropagandai.

Jau ceturtdien Ulmā uz ielas stūŗiem un reklāmu stabiem bija izkārti lieli, spilgti dzelteni plakāti ar uzrakstiem: „Ārā ar DP no Ulmas!" Tālāk plakātos KPD Ulmas nodaļa, kas tos visur izplatījusi, apgalvo, ka Ulmas iedzīvotāji nepārtraukti tiekot terrorizēti no DP nometņu iemītniekiem ar laupīšanas uzbrukumiem, ielaušanās zādzībām un kautiņiem. Svētdienas naktī ārzemnieku terroristi esot demolējuši KPD biroju. Tie esot tie paši, kas atklāti kūdot uz trešo pasaules kaŗu.

„Mēs prasām," tālāk rakstīts plakātos, „tā saukto DP tūlītēju izvākšanu no Ulmas. Tie, kas viņus uz Ulmu atveda un aizsargā, lai tos uzņem savā zemē."

Plakātos KPD aicina visus Ulmas iedzīvotājus uz protesta demonstrāciju, kas izziņota sestdien, 12. novembrī plkst. 16.30. Sanāksmē runāšot KPD pilsētas domnieks Oto Ornišers un vācu parlamenta loceklis R. Leibrants.

Stuttgarter Zeitung 10. novembrī ziņo, ka Ulmas oberbirgermeistars ar speciālu Ulmas delegāciju ieradies Nelingenā 2. apgabala IRO galvenā mītnē un lūdzis atbrīvot telpas, kas tagad aizņemtas no DP. IRO direktors solījis pilsētai iespējamo pretimnākšanu, bet noteiktu terminu telpu atbrīvošanai viņš nevarot minēt. IRO direktors gan solījis, ka jaunus DP uz Ulmu vairs nesūtīšot.

Sestdien, 1949. g. 12. novembrī.

PA J

Jaunsudrabiņš

TEODORS 6

(NO LEĢENDĀM PAR IZCILI

...bija kādas lielas gleznu izstādes vernisāžā, Rīgas pilsētas mūzejā tur pirmo reizi redzēju un arī iepazistinājās ar jaunu filozofi... doktoru. Man patika viņa ...ētā galva, kuŗai līdzās stāties ...ēga vienīgi tā, ko Rainis tikpat ...ē nesa. Klusībā es apbrinoju ...u ar kādu tikko iegūtais pazi... ...dažiem gleznas, rūpīgi katru ...u uzmeklēdams katalogā, lai ...ā autoru un darba nosaukuma. Tas prasīja lielu piepūli, ko ...ē retais izturēja līdz galam. Tik ...ādīgus gleznu aplūkotājus es ...ē pazistu tikai divus: Teodoru ...un Alfrēdu Kalniņu.

...ē nesen gleznoju slaveno filo... ...Kusserli. Dzirdējis ka esmu ...Rīgas, viņš apvaicājās, vai es ko ...ē vēstīt par Teodoru Celmu? ...esot bijis spējīgākais no visiem ...skolniekiem. Es diemžēl ne... ...nekā sacīt, jo latviešu kul... ...sasniegumos esmu nezinātājs. ...ar šo zelli?

...es nezināju daudz vairāk. ...tikai pateikt, ka esmu dzir... ...it kā viņam piedāvāta Latvi... ...augstskolā docentūra, bet ka ...ārī spēki saeimā strādājot ...preti, jaunā zinātnieka poli... ...pārliecības dēļ. Cik tam vi... ...bija pamata, es nezinu pat vēl ...Zinu tikai, ka Teodors ...ir kļuvis profesors, ir darbo... ...kārtējs mācības spēks ne... ...Rīgā un Hamburgā, bet arī ...Getingenas universitātē. ...beidzot aizbraucis uz Ameriku, ...naktssargs vai kāda miljo... ...kambarkungs, bet ka arī tur ...gāida filozofijas katedris. — ...visu es tagad varētu pasacīt sa... ...draugam gleznotājam un viņš ...tu, kas no „šī zeļļa" iznācis. ...Leo Michelsons, kopš bēgšanas ...Eiropās, dzīvo Kanadā, kā tas ...kādā mākslas mēnešrakstā ...atzīmēts. Kas zina, vai mums ...vēl kādreiz tikties šinī sau... ...Pat vēstulei es ceļa nezinu. ...kā es varu par Teodora Cel... ...gaitām tik noteikti runāt, ...Teiksim, — aiz tīras nejaušības. ...es Grēvenes DP nometnē biju ...tofots Mērkūles ielā Nr. 7, kādā ...uz durvīm, otrpus koridora, ...dījās ar krītu uzrakstīts: Prof. ...Celms. Šis vārds tik tuvu ...manos mani stipri iepriecēja. Bet ...nedēļu uz durvīm nostāvējis, ...atkal nodzisa. Kad apvaicājos ...tā, nometnes kvartīrmeisters ...paskaidroja:

„Viņš vēl nenāk."

...laba tika atdota citam, un kad ...profesors atbrauca, viņš izvēlējās ...mazu istabiņu kāda prā... ...nama augšstāvā, pavisam citā ...laikam tādēļ, ka istabiņai pie... ...balkons saules pusē. Citādi ...bija tikai troksnis un nemiers ...rīta līdz naktij, jo visu māju ...ņēma priekšpusdienās latviešu ...skola, pēcpusdienās ģimna...

...kā jaunais Grēvenes nometnes ...manī drīz bija veltījis ...apmeklējumu, tad es tik pat ...ierados ar viziti pie viņa. — ...ar Pēteriti pie rokas, mani ...pārsteidzis silti sakurinātā ista... ...bez svārku, bez kakla saites, ...papīriem un visādiem krāmiem ...guša galda. Sašķiebusies koka ...otrs tā kā dīvāns, čauksto... ...salmiem atsperu vietā. Vienu ...aizņēma lielais klūgu kurvis ...Latvijas un visādi maisi un aiz... ...Otrā kaktā drēbju pakara... ...putekļu atturēšanai pārklāts ...tikko saņemtu pelēku segu... ...to zina, kādu es būtu profe... ...sastapis viņa būrī, bet uz ma... ...pieklauvējumu viņš neteica tik ...eidzīgi jā, kā es to biju darījis. ...uzmanīgi apvaicājās, kas ...vē, un kad biju pateicis vārdu ...uzvārdu, lika man acumirkli uz... ...Durvis atvērās tikai pēc ...desmit vai piecpadsmit un ...parādījās profesors, melnos ...kos, baltu apkakliti, — comme ...faut! Iegājis, es varēju apsveici... ...ties ar kundzi, kas sēdēja uz vie... ...no divstāvu gultām. Izoldes ...kundze stāvēja istabiņas pašā ...centrā, ar muguru pret galdu, uz ...bija visādas bundžas, trauki ...trauciņi. Arī dažas grāmatas. ...tiņš gulēja otras gultas apakš... ...Bija apsaldējies. Krēsli te ...bijuši lieki, jo uz nāru apak... ...lāvām varēja ērti sēdēt; bet ...tika pacelts krēsls un es, kad

PA JAUNĪBAS TEKĀM

Jānis Jaunsudrabiņš

TEODORS CELMS

(NO LEĢENDĀM PAR IZCILIEM CILVĒKIEM)

Tas bija kādas lielas gleznu izstādes vernisažā, Rīgas pilsētas mūzejā, kur pirmo reizi redzēju un arī tiku iepazīstināts ar jaunu filozofijas doktoru. Man patika viņa skaistā galva, kuŗai līdzās stāties varēja vienīgi tā, ko Rainis tikpat stalti nesa. Klusībā es apbrīnoju cilvēku, ar kādu tikko iegūtais pazinja skatījās gleznas, rūpīgi katru numuru uzmeklēdams katalogā, lai zinātu autoru un darba nosaukumu. Tas prasīja lielu piepūli, ko tikai retais izturēja līdz galam. Tik neatlaidīgus gleznu aplūkotājus es vispār pazīstu tikai divus: Teodoru Celmu un Alfrēdu Kalniņu.

Rīdzinieks Leo Michelsons, gleznotājs ar Eiropas vārdu, reiz atbraucis Pļaviņās pie manis ciemā, teica:

„Es nesen gleznoju slaveno filozofu Husserli. Dzirdējis ka esmu no Rīgas, viņš apvaicājās, vai es ko zinot stāstīt par Teodoru Celmu? Tas esot bijis spējīgākais no visiem viņa skolniekiem. Es diemžēl nevarēju nekā sacīt, jo latviešu kultūras sasniegumos esmu nezinātājs. Kas ir ar šo zelli?

Arī es nezināju daudz vairāk. Varēju tikai pateikt, ka esmu dzirdējis it kā viņam piedāvāta Latvijas augstskolā docentūra, bet ka reakcionāri spēki saeimā strādājot tam preti, jaunā zinātnieka politiskās pārliecības dēļ. Cik tam visam bija pamata, es nezinu pat vēl šodien. Zinu tikai, ka Teodors Celms ir kļuvis profesors, ir darbojies kā kārtējs mācības spēks nevien Rīgā un Hamburgā, bet arī slavenajā Getingenas universitātē. Un beidzot aizbraucis uz Ameriku, ne kā naktssargs vai kāda miljonāra kambarkungs, bet ka arī tur viņu gaida filozofijas katedris. — To visu es tagad varētu pasacīt savam draugam gleznotājam un viņš zinātu, kas no „šī zeļļa" iznācis. Bet Leo Michelsons, kopš bēgšanas no Eiropas, dzīvo Kanadā, kā tas nesen kādā mākslas mēnešrakstā bija atzīmēts. Kas zina, vai mums izdodas vēl kādreiz tikties šinī saulē. Pat vēstulei es ceļa nezinu.

Bet kā es varu par Teodora Celma gaitām tik noteikti runāt,

Teiksim, — aiz tīras nejaušības. Kad es Grēvenes DP nometnē biju novietots Mērkūles ielā Nr. 7, kādā rītā uz durvīm, otrpus koridora, parādījās ar krītu uzrakstīts: Prof. Teodors Celms. Šis vārds tik tuvu kaimiņos mani stipri iepriecēja. Bet kādu nedēļu uz durvīm nostāvējis, tas atkal nodzisa. Kad apvaicājos kāpēc tā, nometnes kvartīrmeisters Jurjāns paskaidroja:

„Viņš vēl nenāk."

Istaba tika atdota citam, un kad profesors atbrauca, viņš izvēlējās pagalam mazu istabiņu kāda prāvāka nama augšstāvā, pavisam citā ielā, laikam tādēļ, ka istabiņai piederēja balkons saules pusē. Citādi tur bija tikai troksnis un nemiers no rīta līdz naktij, jo visu māju aizņēma priekšpusdienās latviešu pamatskola, pēcpusdienās ģimnazija.

Tā kā jaunais Grēvenes nometnes iemītnieks man drīz bija veltījis savu apmeklējumu, tad es tik pat drīz ierados ar vizīti pie viņa. — Viņš, ar Pēteriti pie rokas, mani bija pārsteidzis silti sakurinātā istabā, bez svārku, bez kakla saites, pie papīriem un visādiem krāmiem apauguša galda. Sašķiebusies koka gulta, otrs tā kā dīvāns, čaukstošiem salmiem atsperu vietā. Vienu kaktu aizņēma lielais klūgu kurvis no Latvijas un visādi maisi un aizsaiņi. Otrā kaktā drēbju pakaramais, putekļu atturēšanai pārklāts ar tikko saņemtu pelēku segu... Dievs to zina, kādu es būtu profesoru sastapis viņa būrī, bet uz manu pieklauvējumu viņš neteica tik pārsteidzīgi jā, kā es to biju darījis. Viņš uzmanīgi apvaicājās, kas klauvē, un kad biju pateicis vārdu un uzvārdu, lika man acumirkli uzgaidīt. Durvis atvērās tikai pēc minūtēm desmit vai piecpadsmit un tajās parādījās profesors, melnos svārkos, baltu apkakliti, — comme il faut! Iegājis, es varēju apsveicināties ar kundzi, kas sēdēja uz vienas no divstāvu gultām. Izoldes jaunkundze stāvēja istabiņas pašā centrā, ar muguru pret galdu, uz kuŗa bija visādas bundžas, trauki un trauciņi. Arī dažas grāmatas. Pēteritis gulēja otras gultas apakšstāvā. Bija apsaldējies. Krēsli te būtu bijuši lieki, jo uz nāru apakšējām lāvām varēja ērti sēdēt; bet man tika pacelts krēsls un es, kad biju ar visu nelielo dzimtu apsveicinājies, arī apsēdos.

Tā šurpu turpu staigājot, pa starpām tiekoties viņa lekciju vakaros un tad, kad es lasīju savus sacerējumus, kā arī apmeklējot koncertus un teātŗa izrādes, mēs kļuvām arvien sirsnīgāki savā starpā, kaut gan no manas puses tā bija reizā augstcieniba, kādu esmu izjutis pret katru, kas spēj to, ko es nespēju pat cenzdamies. Tāda augstcieniba man ir bijusi pret pašu filozofiju, ja pat bijība, un visos laikos. Sevī esmu gan ne reizi vien šo lepno vārdu raudzījis darīt saprotamāku. Pat tik tālu, ka esmu ierakstījis savā atziņu grāmatiņā šādu piezimi: Filozofija ir māksla vienkāršas lietas tā sarežģīt, ka tās kļūst nesaprotamas. Bet vai īstenībā tomēr nebija otrādi?

Lai kaut cik iepazītos ar filozofiju, kad profesors bija nolicis saviem Hamburgas studentiem Grēvenē lekciju ciklu par Kantu un tā interpretiem, pieteicos kā brīvklausītājs arī es. Tā kā starp studentiem bija viens igaunis, tad lekcijas notika vācu valodā. Tas man sevišķas grūtības nedarija, un jāsaka, ka tā bija brīnišķiga ekskursija pa svešu bet skaistu pasauli. Man bija tāda sajūta, ka brīžam mēs, visa klase, lidojām un ielidojām stratosfairā. Jā, arī es! Bet kad es sāku sevi kontrolēt, tad notvēru, ka visu laiku biju domājis pavisam ko citu. — Būtu bijis arī aplam, gaidīt no sevis brīnumus. Kā lai tāds, kas visu mūžu vingrinājies izpaust savu sirdi, pēkšņi spētu ieiet tīra prāta novados?

*

Profesors Teodors Celms. Šī vārda pietika, lai nometnes lielā sarīkojumu zāle pieplūstu klausītāju pilna, kad lektors savās populārajās lekcijās runāja par lielajiem dzīves un sadzives jautājumiem. Krāšņā valoda, skaidrais domu gājiens, lokanais stils, — viss tas aizrāva klausītājus tā, ka pēc lekcijas beigām visi brīnījās, ko, vai patiesi būtu pagājušas pilnas divi stundas? — Protams, ka Grēvenei, lai liela nometne, nevarēja atļaut vienai profesoru klausities. Pienāca viņam aicinājumi vai no visām nometnēm. Sevišķi karsti uzstāja Osnabrika. Tepat mūsu nometnē dzīvoja kāda jauna skaista dāma, varētu pat sacīt dāmiņa, kam ar Osnabriku bija nezinu kādi, bet cieši sakari. Tā bija atkārtoti aicinājusi Teodoru Celmu braukt uz turieni. Tiku aicināts arī es, bet tā kā biju grūti no mājas izkustināms, tad vienmēr braukšanu atliku vai nu uz siltāku vai vēsāku laiku. Laikam tās pašas pārmērīgās uzstājības dēļ, profesors tāpat arvien tika atrunājies. Beidzot tomēr bija atrasts veids kā mūs sagūstīt, abus vai kaut vienu. Kādā jaukā sestdienā dāmiņa bija klāt ar ziņu, lai esam gatavi, — vakarā pulksten piecos būs klāt auto. Aizvedīs un atvedīs. Es varēju viegli aizbildināties, man bija taisni sestdienās ģimnazijā stundas, no četriem līdz pus septiņiem. Celms bija svabads un aizbrauca.

Otrā dienā mēs satikāmies un profesors ar lielu humoru prata izstāstīt kā viņa lekcija Osnabrikā uzņemta. Vispirms jau pats brauciens. Unras limuzīns. Kā šoferis Unras ārsts Kā benzīna pagādātājs kāds militārās pārvaldes virsnieks. Tie abi sēd priekšā, tā sacit uz bukas. Dāmiņa un profesors grimst pakaļējos sēdekļos. Kad tiek galā, profesors tiek ievests kādā kambarī un viņu mielo. Viņš interesējas, kur palikuši angļu kungi, bet viņu apmierina, ka tie jau zālē un dejo. Tur notiek raibais vakars. Uzstājas dziedātāji, dailrunātāji, kāds uguns rijējs, pāris klaunu. Tur ir arī meitenes, kas prot angliski. Viss, lai nebūtu garlaicīgi jauniem cilvēkiem. Lai viņi amizējas vien.

Labi. Bet nelaime — kā nu lai nopietnu priekšnesumu ievieto tik raibā rāmī, kāds patlaban tur uzstādīts. Gudro dāmas, gudro kungi, gudro visi un visādi. Profesors, jusdamies neērti savā izcilajā stāvoklī pie kuplas vakariņu galda, liek manīt, ka vajadzētu angļus palūgt šurpu. Tas netiek saprasts. Ir tik daudz zināms, ka mašīnai pulksten vienpadsmitos jābūt mājā. Tiek izsūtīti parlamentārieši, lai izzinātu, vai tiešām tā ir, ka mašīnai vienpadsmitos jābūt mājā. Ja tā, tad būtu jāpasteidz.

(Beigas sekos).

Kārlis Skalbe

Vārna

Vakar sēdēja trīs vārnas
Bērzā, mājas galā,
Sildīdamās siltos dūmos,
Bārgā ziemas salā.
Viena teica: „Ak, cik jauki
Cepets galdā smaržo!
Smarža vien tik lien man nāsīs —
Nezin, kā tas garžo?"
Otra teica: „Cukurmaize
Arī būtu salda,
Bet kas mani, vecu vārnu,
Aicinās pie galda?"
Trešā, stiva nosalusi,
Galvu liec zem spārna,
Un pie sevis domā klusi:
Es jau ar — tik vārna.

DZIMTENES PAGALE SKAUTU UGUNSKURĀ

2. LATVIJAS SVĒTĀKAJĀ DIENĀ

Mīļo Andri!

Šodien nedošu Tev un Taviem puišiem darāmo kā citreiz, stāstīšu tikai īsu ugunskuŗa stāstu. Redzi, toreiz, kad Tu vēl biji pavisam mazs zēns, sarkanā vara gribēja, lai mēs neaugtu labi latvieši Tas bija noziegums, par to sodīja, vajāja pat vecākus. Cik dārgas mums toreiz bija sarkanbaltsarkanās krāsas, kā sirds drebēja, izrunājot vārdu Latvija!

18. novembŗa vakarā aizgāju pie drauga. Ne vārda neteikuši, bidamies nodevīgu ausu aiz durvīm, devāmies dziļākajā istabā, aizslēdzām durvis, aizklājām logu, iededzām sveces. Starp svecēm no kādas paslēptuves parādījās Latvijas karodziņš. Stāvējām klusēdami. Mūsu skati pacēlās, ielūkojāmies viens otram acīs. Tēvi mums bija cietumā. Kā nevīšu sākām čukstēdami lūgt: Mūsu Tēvs debesīs. Vai kas svēts nebija atnācis?

Nepazinu savu balsi šai brīdī, nejutu savu roku. Tās sadevās ar drauga rokām pāri karodziņam. Mana balss teica: „Reinit, solisimies nekad nebeigt ciņu par brīvu, latvisku, latviešu Latviju!" Mūsu solījuma zīmogs bija Dievs, svētī Latviju.

„Vienu lietu tomēr esam aizmirsuši," Reinis sacīja un uzmeklēja noglabātās Prezidenta un Kaŗa ministra ģīmetnes. Pie durvīm zvanīja. Acumirklī zem segām un palagiem pazuda karogs, ģīmetnes, aiz skapja sveces. Man rokā gadījās krievu valodas grāmata. Taču draugs atvēra durvis nevis čekas viram, bet savam vecākajam brālim.

„Jauku svētbrīdi, zēni, esat izdomājuši," viņš uzslavēja, kad svētās lietiņas bija atliktas goda vietā. „Bet vai zināt arī šī vīra paša dziesmu?" Laimonis rādīja uz Prezidentu. Reinis pamāja, un sākām skandēt: „Kam drosme ir un goda prāts un skaidra sirds, kam tauta tuvāku par draugu stāv, tas nāk man līdz, lai mūžam slavā, godā zeltu Latvija!"

Šķaisti, Andri, cik tas bija skaisti! Ne es, ne Reinis neesam nekad šo svētbrīdi aizmirsuši. Kaut Tev Dievs palīdzētu sevi un savos draugos iedegt tādu pat milestību Latvijai, kādu mums deva tā diena!

Pasaules tālēs augsim vienoti Latvijai!

Tavs vientuļo **skautu vadītājs**

Irma Liepsala

DAUGAVA

NO TĒLOJUMU CIKLA „MANA RĪGA")

Daugava, kā gan es Tevi varēju pamest, aiziet no taviem krastiem, taviem ūdeņiem un krācēm? Tas ir tāpat kā aiziet pašai no sevis, no savas dzīves. Es esmu tevi pametusi kā savu tuvu piederīgo, cietsirdīgi teikdama „Te nu nekā nevar darīt. Paliec un cinies pati tālāk."

Rīgu dēvē sirmu, cik gadu simteņus un tūkstošus ir skalojušies tavi ūdeņi?

Cīņas Daugava. Es zinu, kā tu pavasaŗos nomet savu ziemas vāku, un tad ledus gabali, straumei šņācot un krācot, laužas uz jūŗu, pēc slīd tikai pelēks ledus paklājs un liekas, ka ne upe plūst, bet joņo abi Rīgas krasti ar torņiem, namiem, fabrikām un cilvēkiem.

Tēvs mūs, abas mazās meitenes, ik pavasari veda uz Daugavmalu skatīt ledus iešanu, un priecājās līdzi mūsu brīnumam kā mazs zēns. Tas, laikam, bija mans pats pirmais Daugavas pavasaris ko atceros, kad Daugavas mala bija grāvjiem un tranšejām pilna; briesmīgā nekārtībā no krasta namiem bija palikušas vairs tikai mēmas drupas, kas aklām logu acīm vērās ūdeņos. Tūkstots deviņi simti deviņpadsmitais gads... Tēva balss stāsta par pulkveža Baloža brigādi, studentu un skolnieku rotu, un visiem tiem, kas šāva no šīs Daugavas puses uz viņējo, aizstāvot Rīgu. Tālāk nāk stāsts par kapteini Zoltu un tiem, kas dzeloņstiepļu sasieti, mērcēti Daugavā un beidzot iesaldēti... No šī brīža Daugavas ūdens šķita man smags kā svins un tā dziļums neizmērojams. Vakaros ne labprāt devos uz Daugavmalu, arī ne pieaugušu cilvēku sabiedrībā, jo tai laikā, starp abiem Daugavas krastiem, manā iztēlē izauga Lāčplēsis ar melno bruņinieku, kas upes vidū, miglajā, cinījās. Man bija svētas bailes viņus ieraudzīt, kaut gan es jau toreiz ticēju Lāčplēša uzvarai.

Un tādu es tevi pametu, Daugava. Tu rotājies vasaras saulē tumši ziliem, lēzeniem viļņiem, viegla sidraba izrakstīta. Tai vasarā mēs bijām divi iemīlējušies, un no traucējošās drūzmas klusi pārbēgām Agenskalnā kuģīti viņā pusē. Mēs nosēdāmies kaut kur aiz dokiem un ogļu kaudzēm zālītē, pieņeņu vidū, un noāvuši kājas, iemērcām tās Daugavas ūdeņi, kā indieši svētajā Gangā. Pāri ūdens klajam no apvāršņa līdz apvārsnim pacēlās skaistākā glezna — visa Rīgas mala ar gaiļu un pulksteņu torņiem, apjosta zaļa zīda liepu josta. Ik pa laikam saviļņojās ūdens no satiksmes kuģīšiem, kas slīdēja uz vienu vai otru pusi. Līdz mūsu malai atpeldēja bāli ūdens gredzeni, noklāj damies krasta smiltīs, un ik reizes izdzēsdami divu milētāju sarakstīšanos: „Es tevi milu." — „Es arī." Jo mēs jau paši nerunājām. Runāja putni, ziedi, saule un vasara, runāja Daugava, kā trejas vaŗavīksnes turēdama savos kamiešos trejus tiltus Tie visi sauca kaut kur celties, traukt, ko meklēt.

Un tā visu vasaru Daugava šūpoja kādu milestības sapni. Atnāca rudens, ziema un pēc tam raisījās atkal jauns pavasaris. Daugavā gāja ledus. Un kādā pusnaktī no viena vaŗavīkšņu tilta smagos un dziļos ūdeņos, starp lūstošiem lediem tika iemesta kādas milestības ķila — mirdzošs zelta gredzens ar dažiem akmeņiem. Milestības Daugava.

Tad sākās darbs — grūts, rūgts, bet reizē arī salds. Un visur mani pavadīja Daugava. Gadiem es viņu esmu vērojusi pa sava biroja logiem, vientuļos vakaros klīdusi gar krastu un milējusi viņu vairāk par savām ilgām un savu milestību.

Un tagad tu Daugava, esi palikusi vienīgā, kas sauc mani atpakaļ. Sodien, tik lielām sāpēm un tālumiem pāri, tu nojaud mani ar savu smago un dziļo ūdeņu veldzi. Vai melno bruņinieku Lāčplēsis jau uzveicis? Spēka dēls, nu tevi sarkanais pūķis iedzinis līdz kamiešiem zemē — — —

Daugava, tev vienīgai ir tas lielais stiprums — pasniegt viņam dzīvības lāsi pēdējam sitienam.

Tautas dziesma

Kūko dzeguze,
Dzied lakstīgala,
Raud mana māsiņa
Svešāi zemē.

Neraudi māsiņ,
Nežēlojiesi,
Par pāra dieniņu
Ir es tur būšu.

Taisīšu tiltu
Pār plašo jūŗu,
Ka var ik vakaru
Pie māsas kļūti.

Kūko dzeguze,
Dzied lakstigala,
Raud mana māsiņa
Svešāi zemē.

Ko dara literāti Zviedrijā?

Veronika Strēlerte, kā gandrīz visi mākslinieki Zviedrijā, lielu daļu no savas enerģijas veltī maizes darbam. Tai nav sveša nedz trauku baļļa restorānā, nedz apteksnes darbs pie zviedru kungiem, bet labu daļu enerģijas prasa arī mājās dēls Pāvils. Tomēr paveikts kopīgi ar prof. Straubergu Latvijas vēstures tulkojums no itaļu valodas, tulkojumi Parnasa apgādam tāpat arī pa retam lasām kādu avižu rakstu vai dzejoli periodikā. Nesen Strēlerte atgriezās no PEN kluba kongresa Venecijā, kur smelti jauni iespaidi tālākam darbam.

Andrejs Eglītis pēc nopietnas sirgšanas, kas apdraudēja dzejnieka plaušas, darbu stacijā par vagonu tīrītāju pametis, kļūdams par zviedru iestāžu algoto archīvnieku. Rediģē Ceļa zīmes, kuŗu tapšanai pirmajam numuram ziedojis visus savus naudas līdzekļus, daždien pat badodamies; pa retam uzraksta kādu dzejoli.

Andrejs Johansons, atstājis redaktora posteni Latvju Vārdā, strādā pastā par vēstuļu šķirotāju, valas brīžos tulko un cītīgi seko pasaules presei un jaunākajām literārajām parādībām.

Fricis Dziesma kā parasts, noslēgts un noslepies no nelūgtām acīm, sacer savus dziļi izjustos dzejoļus, dienišķo maizi pelnīdams grāmatu sējēja darbā.

Elvira Kociņa pēc dēkaina mēģinājuma doties uz Ameriku un avarijas Norvēģijas krastos, atgriezusies Stokholmā. Pabeigusi romānu par boļševiku gadu Latvijā, ko tulko angliski. Strādā fabrikā.

Anna Dagda strādā tramvaju valdē par mašinrakstītāju un ar lielākiem starplaikiem parādās periodikā ar spēcīgiem, noslīpētiem dzejas darbiem

Lija Kronberga visus Zviedrijā pavadītos gadus uzticīgi strādā nozimju un žetonu fabrikā, sakārtojusi dzejoļu krājumu un piedalās sabiedriskajā dzīvē.

Ingrida Viksna dala īso dienu starp maizes darbu pastā, divu dēlu auklēšanu un dažām nozagtām stundām literāram darbam. Domā par lielākiem prozas darbiem.

Dzintars Sodums strādā par burtlici, pārtulkojis vairākas grāmatas, starp citu Džemsu Džoisu, ko sola, ar roku pārrakstītu, dot lasīt tuvākajiem draugiem. Cīnās par jaunu formu un saturu dzejā.

Mirdza Ķuibe pēc ilgāka klusuma perioda publicējusi rindu dziļi pārdzivotu dzejoļu. Nesen devusies laulībā ar vijolnieku Kārli Vestenu.

Olafs Jansons strādā stacijā par vagonu lādētāju, raksta satīras un humora bagātu prozu.

Latviesu skautu un gaidu sakarnieki emigrācijas zemēs

Emigrācijas zemēs latviešu skautiem un gaidām ir sakarnieki, kas palīdz noskaidrot dažādus jautājumus un paziņo citu skautu un gaidu adreses.

Anglijā: Skautu vad. M. Vētra, 20 Hutt Str, Spring Banu Hull, England; gaidu vad. Marie Zariņa, 87 Eaton Place, London, England. ASV: Sk. vad. A. Gaujenieks, 30 Dongan Place, New York City (34), N. Y. USA; g. vad. V. Vilka, 544 Massachusetts. Abe Boston 18. Mass, USA. Austrālijā: Sk. vad prof. E. Dunsdorfs, University of Melbourne, Faculty of Economics, Carlton N3, Melbourne. Australia; g. vad. M. Lietsi, Hotel Kurrajang, Cannberra, A. C. I. Australia. Kanadā: Sk. vad. L. Kinstlers, No. 64890 c/o F. A. Gollraith, Room 1313 Personne Dept., H E P. C. 620, University Ave, Toronto 2, Ontario, Canada; g. vad. B. Ekšteine, 1019 Telkirke Abe, Vinnipeg Man., Canada. Argentīnā. Sk vad. K. Kļaviņš. Fabre 1105. Buenos Aires, Argentina. Brazīlijā: G vad. A. Platā, „Vārpa' Caika postol 105. Via Tupa Estaelo de San Paulo, Brasil.

Bez tam pastāv vispār emigrējušo kartotēka ASV: vad. F. Jansons, Monsoe Place, Norfolk 8, North End Va, USA un Austrālijā: A. Jumikis, Wakehurst Hostel, Betlaw N. S. W Australia. Izcelojušie skauti un gaidas lūgtas uzdot savas jaunās adreses šajās kartotēkās.

Bagātības ideoloģija

Bagātības problēma, tās pozitīvās un negātīvās puses, allaž tikusi plaši diskutēta. Mūs īsti te var interesēt tikai viens punkts, proti, kādu ietekmi atstātu uz mūsu galveno mērķi — uz Latvijas restaurēšanu, ja mēs koncentrētu mūsu aktīvitāti trimdā uz bagātību iegūšanu svešās zemēs. Visas seno laiku kultūras piedzīvojumu un refleksiju rezultātus pregnanti rezimē evaņģēlists vārdos: „Kur jūsu manta, tur būs arī jūsu sirds." Pie tā paša slēdziena nonāk arī vismodernākie filozofi un psichologi, tā piem., eksistenciālās filozofijas pārstāvis Gabriels Marsels, kas saka, ka parasti nevis mēs turam īpašumu, bet īpašums tura mūs.

Mūsu apstākļos var rasties šāda domu gaita: mums te trimdā nav nekā prātīga ko darīt, vai tāpēc nebūtu labi likties uz mantas iegūšanu, lai tad, kad atnāk gaidītais brīdis, atgrieztos Latvijā nevis pliki, bet pēc iespējas vairāk apgrūtināti ar dolaru un mārciņu čūkšņiem, kas izpostītai zemei būs ārkārtīgi vajadzīgi. Par nožēlošanu — kā tūkstošgadīgā tautu pieredze, tā modernā zinātne saka ko citu: cilvēks, kas ieguvis bagātību, nav vairs tas pats cilvēks, kāds tas bija priekš tam, bet ir jau pārveidojies.

Bagātību iegūšanas un turēšanas tieksme ir spilgtākā cilvēku individuālisma un egocentrisma izpausme. Iegūtās bagātības cilvēku palaikam dara asociālu, liek novērsties no kopības, jo turēšanās kopā ar to tam vairs nav vajadzīga un rada tikai apgrūtinājumus. Šī pati mūsu avīze jau bieži ir sniegusi šīs elementārās patiesības apliecinājumu: tieši visturīgākie tautieši ir viskūtrākie nodevu maksātāji; viņi skaidri pasaka, ka tiem nekādas LCK nav vajadzīgs. Bez tam bagātības grūti pārvedamas no vienas zemes uz otru, un ka te neizbēgami jārēķinājas ar lieliem zaudējumiem. Turīgie latviešu kolonisti Krievijā, arī brīžos, kad bija iespējams aizbraukt, labāk, palika pie savas mantas un gāja bojā, nekā atstāja to. Daudzi nesen vēl palika Latvijā tikai tāpēc, ka nevarēja šķirties no bagātām mājām: bija pat tādi, kas nepārvadājamo smago koferu dēļ neatstāja austrumu joslu krieviem tuvojoties. Un cik ir to turīgo latviešu, kas Latvijas brīvības laikā atgriezās no Amerikas?

Ar pamācībām par mantas krāšanu ir tā, ka jāzin, kur un kad tās pielietojamas. Citādi var notikt tā, kā pazīstamajam pasaku varonim, kas dabū pērienu pat baznīcā, jo neprazdams īstā vietā pielietot vecāku pamācības, tas izteic bērniem kāzu apsveikumus, bet kāziniekiem novēl vieglas smiltis.

Bez šaubām, šis likums, ka bagātība resp. turība mūsu apstākļos atrauj no dzimtās zemes un piesaista svešai, nav pilnīgi līdzīgs kādam, piem. ķermeņa krišanas likumam. Tas nav nekas fatāls un nav absolūti neizbēgams. Konkretā gadījumā ne par vienu cilvēku, kas nolicis sev par mērķi iegūt turību, nevar teikt, ka tas neizbēgami zudis savai tautai. Bet lieta jāaplūko statistiski: derības mēs nedosim vairāk kā 1 pret 10, ka bagātību ieguvušais cilvēks atgriezīsies savā izpostītā zemē. Ja piemin dažādus anekdotiskus gadījumus, kad noticis citādi, tad visi tie ietilpst šinīs desmit procentēs, — bet uz to nedrīkst dibināt nacionālo politiku.

Viens apstāklis gan šo bagātību iegūšanas denacionālizējošo ietekmi padara mazāk bīstamu, proti tas, ka ļoti reti te tiks sasniegts kārotais mērķis. Laiks, kad zābakspodrinātāji kļuva par miljonāriem arī Amerikā jau sen ir garām. Bet arī jau vidēja turība var piesaistīt svešai zemei. Izšķirīgais moments te būs, ko cilvēks stāda pirmā vietā — saistību ar tautu vai mantu. Ja tam pirmā vietā saistība ar tautu, bet mantas tas iegūst tikai tāpēc, ka apstākļi tam labvēlīgi, tad var cerēt, ka viņš spēs arī šķirties no iegūtā. Reizēm lasām gan romānos, gan pa retam arī īstās biografijās, ka ir bijuši cilvēki, kas nolikuši sev par mērķi vispirms iegūt mantu, lai tad to izlietotu kādam objektīvam uzdevumam piem., savas tēvzemes stiprināšanai. Bet tas būs gaužam rets gadījums, un arī tad ir jautājums, vai viņš nav illūzijās pats par sevi

Izšķirīgas vienmēr ir garīgā dispozīcija, Visu noteiks tas, vai kāds dzīvi tēvzemē, savā tautā, iekšķigi pārdzīvo kā lielu vērtību jeb tā viņam tikai tukšs vārds. Vispāri visai šai diskusijai tikai tik tālu arī ir jēga, par cik pieņemam, ka pastāv šādas „sentimentālas" saistības

Ierosinājums par materiālo vērtību uzkrāšanu trimdā radījis plašas pārrunas mūsu lasītājos. Sniedzot šeit izvilkumus no raksturīgākajām vēstulēm, domu izmaiņu šai jautājumā beidzam.

Redakcija

P. Jurevičs ar savu zemi un tautu, ka tās ir dzīva reālitāte. Ja šo priekšpieņēmumu neatzīst, tad vispāri nav ko runāt. Mantas iegūšanas tieksme pamatojas jau cilvēka viselementārākos instinktos, un uz atļaušanos šim instinktam gan nemaz nav jāmudina. (Piezīmēsim, ka jāizšķir mantas iegūšanās drudzis no taupības, — tā augstākā mērā rekomendējama: jākrāj jau pie laika atpakaļceļa izdevumi un, cik iespējams, līdzekļi arī vismaz pirmam brīdim pēc atgriešanās). Uz ko jāmudina, tā jau ir stipri mazāk dabīga un nereālistigāka lieta, — proti, jāpūlas visiem līdzekļiem uzturēt cilvēkos dzīvu viņu saistību ar savu zemi un tautu visos apstākļos, un likt to priekšā mantas iegūšanas un saglabāšanas tieksmei, kurai jābūt padotai pirmajai. Ja mums būtu kādi ienaidnieki, kas gribētu mums izraut mūsu dzeloni un padarīt mūs nekaitīgus, tad tiem nebūtu drošāka līdzekļa, kā apgriezt šo kārtību. Bagātības iegūšana tāpat mūsu trimdas apstākļos nekādā ziņā nedrīkst kļūt par kaut ko līdzīgu nacionālai ideoloģijai, — tā īsti ir atsacīšanās no katras ideoloģijas un vaļas atļaušana elementāriem individuālisma un egocentrisma instinktiem, kas mūsu trimdas saimi var vest tikai pie pilnīgas sairšanas anacionālā amorfā masā.

Jānis Radāns

Veca karavīra ardievas

Drīz, drīz būs gals — teic klusi rentgenologs, —
Vairs dziedēt nevar tavas miesas kaites.
Bet māca priesteris: šī dzīve tikai prologs
Tai dzīvei, nesaistā ko zemes saites.
Vai kreklā mirstamā lai ietērpjos nu svinīgs?
Vai debess kambariem sākt sirdī posties? —
Nē, eju vienaldzīgs un aukstasinīgs,
Jo nav man pakrist bail un neatmostīes.
Vien brīdi, atmiņas, no tāles plīvat
Pār gadiem, kad man durkli sedza lauri
Un ielas lielpilsētā kliedza Vivat!
Drīz, drīz man smilšu gaiteņi būs šauri.
Un labi būs. Jo viss reiz smiltīm apput —
Sauc to par vēsturi, par mūžību vai kapu.

KULTURAS CHRONIKA

Blombergā oktobra beigās notikušajā rakstnieku vakarā Elza Ķezbere skandināja savas dzejas, jaunākos darbus nolasīja Konstance Miķelsone, Marija Andžāne, Vilis Lesiņš, Ēriks Raisters un Konstantins Strods. Uz Angliju izbraukušā Pētera Aigara un jaunā dzejnieka Visvalža Rumpetera darbus nolasīja aktieris K. Baltpurviņš.

Mūzeji un gabaliņš zemes

Par divām lietām nevajadzētu šaubities, apcerot latviešu trimdas uzdevumus — pirmkārt par to, ka latvietim absolūtā materiālistiskā garīgā ievirze ir būtiski sveša, un ka praktiskais prāts un tieksme pēc sava kaktiņa, sava stūrīša zemes nebūt nav tie viņa gara atributi, kas to spiestin spiestu ceļos zelta teļa priekšā — tas, turklāt, bieži vien nav nekas cits kā uz sienas uzzīmēts velns ar didaktisko uzdevumu — biedēt. Un otrkārt — nevajadzētu šaubīties par to, ka latvietim patiesi ir „sentimentala" saistība ar savu zemi un tautu; tāda ir — pat ļoti spēcīga, un tā turklāt nebūt nav mazāk dabīga vai nereālistīgāka par pieķeršanos pasaulīgai mantai. Viss mūsu trimdas laiks ar savu ārkārtīgi intensīvo gara dzīvi ir viens vienīgs arguments mūsu īstajai garīgai ievirzei, un visā mūsu trimdas rakstniecībā, īpaši dzejā, visus šos gadus skanējusi viena vienīga dominante — ilgas pēc mājām. Nekas šai ziņā nav grozījies arī viņos krastos: mums tur ir jau savas biedrības, draudzes, laikraksti, pat mūzikāli ansambļi un, piemēram, Kanadas latviešu nacionālā apvienība rosīgi darbojas tautiešu atbalstīšanā. Irma Grebzde braukusi simtiem kilometru, lai redzētu M. Ziverta lugas izrādi Montrealas latviešu teātŗa trupas uzvedumā, Leonija Ozolkalne priecājas kā bērns par atsūtītām tautiskām lellēm, bet Zviedrijā tajā pašā laikā Goppers, cīnīdamies ar ievērojamām materiālām grūtībām, izdod Latvijas vēsturi; un Helmars Rudzītis, tikko spēris kāju jaunajā pasaulē, jau dibina tur laikrakstu. Kas tās ir par parādībām?

Tās liecina, ka subordinēšanās tautas kopībai, interesēm jau notiek un ir notikusi, iekams tālos krastus spēja aizsniegt kāds labi domāts Eiropas padoms, bet vēlreiz to pašu saturu šai kustībā ielikt vairs nevar — tas jau ir priekšā. Tas arī liecina, ka šaubas par latviešu iedabu ir pārsteidzīgas, izraisīdamas pārmetumus tur, kur tie vismaz pagaidām vēl nav pelnīti. Šis parādības arī liecina, ka nacionālās pašsaglabāšanās dziņa ir dzīva un spēcīga, gan balstīdamās gluži bioloģiskos priekšnoteikumos, gan būdama pagātnes inerces izpaudums.

Trimdas ideoloģijas uzdevums ir šo dziņu turpināt un atrast veidu, kā tas izdarāms. Ja tā aprobežotos tikai ar vārdiskiem uzmudinājumiem vien, notiktu, ka tā laužas uz iegāžas vaļējās durvīs; vai, kas vēl sliktāk — paliek dzīvei pakaļ un rada to riskanto „distanci starp valdību un tautu", kurā vairs nav respekta pret saucēja balsi tuksnesī, jo tā aizskan pavisam citā virzienā.

Nav šaubu par to, ka mūsu aktīvitāte trimdā nav jākoncentrē vienīgi uz bagātību iegūšanu svešās zemēs. Runa īsteni vienmēr bijusi par līdzekļu iegūšanu kā cīņas ieroci, kas šeit jākonstatē, diemžēl jau trešo reizi.

Bet pasaulē allaž notiek kas jauns. Tā, piemēram, Vitauts Kalniņš Latvju Vārdā Stokholmā raksta: „Latviešu mākslas mūzeji ikkurā zemē būtu visu latviešu svētceļojumu vieta. Viņi turp dotos, cik vien bieži iespējams, un šis kopīgais mākslas pārdzīvojums būtu ar lielu vienotāju un apgarotāju spēku."

Tajā brīdī, kad rastos nodoms šādu vēlēšanos īstenot, tūliņ pacelto jautājums — ar ko? Un pati dzīve tūliņ arī rāda, kur līdzekļi būtu atrodami: Zviedrijas otrajā latviešu laikrakstā Latvju Ziņas Albert Kalniņš, pats jaunkanadietis būdams pamāca citus iebraucējus: „Nepērciet auto un kažokus! Ko jūs teiktu, ja jums būtu sava maza mājiņa, droša pajumte un varbūt ari gabaliņš zemes, kur izaug vismaz dažas saknītes?"

Lūk — organizēt šādu latviešu materiālo spēku kaut vai minēto mūzeja radīšanai — tas būtu uzdevums, kurā materiālās intereses pakļautas nacionālajām. Bet šis citāts arī liecina, ka vismaz dažam latviešu aprindas Jaunajā pasaulē jau sasniegušas to robežu, par kuru mēs šeit baidamies viņu vietā. Iespējams, ka šos latviešus nekādi aizliegumi ne uzmudinājumi vairs nespētu novērst no viņu nodoma — laist saknes zemē. Bet viņi auga un dzīvoja brīvajā un neatkarīgajā Latvijā un tādēļ viņu nacionālā pašapziņa katrā ziņā ir lielāka nekā tiem latviešiem, kas pēc pirmā pasaules kara neatgriezās no Krievijas, un kur nu vēl 1905. gada aizbraucējiem uz Ameriku — līdz Latvijas dibināšanai viņi tur nodzīvoja 13 gadus.

Bet šis Alberta Kalniņa citāts arī liecina, ka dzīve iet neapturami uz priekšu, un ja mūsu rīcībā šobrīd nav varas, ar ko pakļaut tautiešus kādai ideoloģijai, tad vai nu no tās jāatsakās vai jāmēģina tā pārveidot par tādu, kas iet blakus dzīvei, ja ne pa priekšu. Konsekventa turēšanās pie reiz ieņemta viedokļa vismaz šai gadījumā gan varētu nozīmēt to pašu, ko atteikšanās no jebkādas ideoloģijas, jo tā būtu tukša skaņa bez atbalss. Tas būtu tas pats, kas novērsties no tautiešu dzīves gaitām, neredzēt viņu sasniegumus un neaicināt viņus talkā, kad taisni no viņiem atkarīga viņu pašu un visas mūsu saimes nākotne — turklāt tāda nostāja būtu tikai dabīga konsekvence. Tā uz visiem laikiem aizvilktu balķi priekšā daudzu mērķu sasniegšanai nākotnē, un tad gan būtu jābīstas no trimdas saimes sairšanas anacionālā amorfā masā — trūktu kopēja konstruktīva uzdevuma, kas to turētu kopā. Laikam arī ar ideoloģiju ir tā, ka vajadzīgi ne tikai vārdi, bet arī darbi.

Mūsu trimdas ideoloģijā blakus sevis saglabāšanas uzdevumam jāliek arī sevis apliecinājuma uzdevums aktīvā darbībā, kurā mūsu kultūras demonstrēšana un veidošana iet roku rokā ar nacionālo līdzekļu fonda radīšanu. Runa, tātad, ir nevis par principu grozīšanu, bet par praktisko līdzekļu papildināšanu un uzdevumu bāzes paplašināšanu. Šī lietišķā pašas dzīves nepieciešamība ir jāsaskata, lai mēs neķļūtu pārāk teorētiski un lai neiznāktu tā, kā spāņu domātājs Žozē Ortega i Gasē, šoruden viesodamies Štutgartē un kritizēdams Gētes biografus — filozofus, teica: „Akadēmiskā dzīve nav nekāda dzīve. Tā stāv pārāk tālu no dzīvās dzīves."

Pāvils Kļāns

LASĪTĀJU BALSIS

Pareiza doma

Lasot prof. Jureviča un rakstnieka P. Klāna domu izmaiņu par un pret „mantrausību", lai būtu atļauts izteikties cilvēkam, kas dzīvi ir skatījis un skata vienkāršākām acīm, un pie tam gandrīz 2 gadus izbaudījis izvietotā un izmigrētā labumus un ļaunumus.

Šķiet, ka prof. Jurevičs pārvērtē idejas spēku, un nesaskata to milzīgo spēku, kāds ir materiālajām vērtībām, mantai naudai un to iespējām. No kā izauga latviešu atmodas laikmetu idejas un cīnītāji? Gan laikam no tā, ka mūsu tēvi šāka iepirkt zemi, kļūt turīgāki un varēja domāt par dēlu sūtīšanu uz Tērbatu. Atņemiet šo pamatu — materiālās dzives pamatu un viss jaukais kultūras zaļojums savītīs un iznīks.

Trenkāts un putināts latvietis ieradās Vācijā. Četros gados viņš ir visu novalkājis, noēdis un noplēsis. Izvārdzis un izmocījies viņš nonāk ar dažiem koferiem emigrācijas zemē. Sākas darbs. Bērni aug. Tiem vajaga drēbju apavu, grāmatu, pajumtes. Pašiem tās pašas vajadzības. Ģimenes galva pārnāk no lauka vai fabrikas, un pirmā vieta, ko viņš kāro, ir gulta. Un tā diendienā. Sieva skrien arī kādā blakus darbā. Vajadzību ir milzums. Vai šie novārgušie individi būs cīnītāji par latviešu lietu? Viņi apzinās — ja grib saglabāt savu fizisko eksistenci, ir jātiek uz zaļa zara. Ja netiks, tad bērniem arī būs jālien netīrā fabrikā vai jālokas cukurbiešu laukos. Un ko lai viņš atlicina latviskās lietas atbalstīšanai, ko grāmatām?

Ko vienkāršais strādnieks var saviem bērniem sniegt? Kailas istabas sienas, plauktus bez grāmatām, neattīstītas dvēseles un neizkoptu gaumi. Dodiet viņam latvisku vidi, kaut dzīvokļa veidā latviešu grāmatas un visu, kas atgādina tam, ka viņš ir latvietis, un jums būs pamatotas cerības, ka viņš saglabās sevi Latvijai. Kā to visu iespēt? Ar mantu un materiālām vērtībām un līdzīgām iespējamībām.

Kāds latvietis, kas bija jau sācis celties ārā no fabrikas dūmiem sacija: „Latvijā es atgriezīšos, bet es gribētu atgriesties drusku biezāks, nekā tikai ar kailu dvēseli."

Tā ir pareiza doma. **P. A.**

Nav tik launi!

Neskatoties uz cieņu, ko izjūtu pret prof. Jureviča kungu kā pret zinātnieku un izcilu latviešu personību, lasot viņa rakstu „Kas pirmā vietā" tomēr uzmācas doma, ka viss tomēr nav gluži tā, kā autors to redz. Viņš turas pie ieskata, ka mantas gūšana un vairošana trimdinieku vidū būtu propagandējama ar lielu piesardzību. Pat kāds latviešu profesors Amerikā esot izteicies, ka viņš vēlētos, lai latviešiem tur neklātos labi. (Nav gan pateikts, vai viņš to attiecina uz sevi?) Lasot to, nāk prātā kāds cits liels latvietis, kam bijis drusku vairāk ticības latviešu tēvijas mīlestībai, jo viņš nebaidījās teikt: „Latvji brauciet jūriņā, krājiet z e l t u pūriņā!"

Pēc pirmā pasaules kara Latvijā atgriezās daudz latviešu, kas būtu varējuši saistīties pie zemes un īpašumiem svešās zemēs. Vai to bija tikai 10 procenti, neņemos spriest. Protams tie, kas neatgriezās, uzskatāmi par sēnalām, bez kuŗām savā laikā ļoti labi iztikām. Varbūt nebūtu nemaz par sliktu, ja liktenis drusku mūs pavētītu kaut vai tādēļ, lai redzētu, ko dara tās sēnalas, ko vējš 1939. gadā atpūta uz Vāciju un vēlāk izstreijāja pa latviešu nometnēm...

Tālāk apliecinājums, ka „tikai ar mantu nesaistītais var būt cīnītājs par kādu ideju." Ja tas tiešām tā būtu, tad neatkarīgas, ziedošas Latvijas valsts nemaz nebūtu bijis. Mūsu valsti neradīja un neveidoja tikai idejiskie cīnītāji vien. Bez

(Turpinājums 7. lapp.).

Dvēseļu pārdošana

Kopš vairākiem gadiem eksistē bēgļu palīdzības organizācija. Tās uzdevumi ir cēli, bet mūsu un citu tautu būt vai nebūt problēma nav tajos ietilpināta. Latviešu nostājai šādā situācijā jābūt skaidrai. Mūsu dvēseles, kuŗas pašreiz pasaules darba tirgū kotējas ar dažādām materiālām vērtībām, nedrīkst turpmāk tik lēti atdot. Tādēļ ikviens vārds, kas tieši vai netieši balsta šo neredzamo dvēseļu tirgu, ir draudzīgs grēks. Tādu, kas ar materiālām vērtībām būs saistījušies, kā ubagi ar skrandām, mums netrūkst un netrūks. Bet kas būs tie, kas sastrādātai mantai un vērtībām dos dzīvinošu spēku iepretī mūsu trimdas dzīves attaisnojumam? Es atļaujos ar gaišreģa nešaubību apgalvot, ka trimdinieku materiālās bagātības jau tagad pietiktu, lai mēs internacionālā forumā uzstātos ar daudz lielāku varenību nekā to darām. Es nešaubos, ka pēc pāris gadiem bagātība pat varētu būt tik liela, ka nevienam no ievērojamiem kultūras darbiniekiem, nevienam darba nespējīgam latvietim nebūtu jācīnās ar nežēlīgākās dzīves grūtībām. Protams — nav un nebūs nevienas tik lielas kārtotājas rokas, kas šīs vērtības spētu izkārtot mūsu trimdas dzīves attaisnojumam.

Pilnīgi lieks ir satraukums, ka mēs atbrīvotās Latvijas priekšā varētu stāties kaili un neēduši. Jau tagad mēs dažā labā aizokeana zemē esam apauguši ar mantām, un Dievs zin', vai drīz nepienāks laiks, kad manta saistīs latviešu kājas, rokas un domu brīvību. Materiālo vērtību gūšana nav noziegums, tādēļ lai še netiek sludināts neviens vārds pret materiālām vērtībām, bet gan pret tiem latviešiem, kam šīs vērtības ir iegūtas vienīgi paša labuma, bet ne trimdas dzīves attaisnojumam.

Kādas pārvērtības notiks ar latviešiem melnajā darbā un kādas tās būs tur, kur manta mūs būs iemidzinājusi? Kā mēs visi izturēsim svešo zemju laipno iemidzināšanas metodi? Vai eksistēs tautas kopība? Ja vēlaties — jā, bet tā būs paēdušu, padzērušu un apmierinātu cilvēku kopība. Tagad šādu svētlaimīgu kopību kavē melnais darbs un laika trūkums. Kad viss tas būs garām, mēs sanāksim kopā un līdzināsimies cēlām statujām, kas sastingušas apmierinātības miegā.

Cik vēl būs to, kas atmodinās gulošos? Stiprināsim cīnītājus. Lai apātiskā mīlestība un kopība ir dvēseļu pārdevēju tiesa.

Alfrēds Kaupiņš

Zemākās vērtības steidzamākas

Latvijas 109. num. ievietotajā prof. P. Jureviča rakstā „Kas pirmajā vietā, tautas kopība vai indivīds?" — izteiktie uzskati dažos jautājumos nebūtu pieņemami bez iebildumiem.

Filozofijā pastāv mācība par vērtībām un to sarindošanu pēc steidzamības, pie kam vispār atzīts, ka zemākās vērtības steidzamības ziņā ir pirmajā vietā. Kāds Berlīnes universitātes filozofijas profesors to kādreiz illustrēja šādi: „Ja avarējušam jūrniekam pēc izglābšanas vispirms lasītu priekšā bībeli, lai stiprinātu viņa garu, un tikai pēc tam viņu padzirdītu un paēdinātu, tad tas būtu absurds.

Neapšaubāmi tautas kopība ir augstāka vērtība nekā atsevišķs indivīds un tāpēc pēdējais ir pirmajā vietā. Tautas kopības intereses prasa, lai mēs trimdinieki paliktu kopā un dzīvotu, vienalga kādos apstākļos. Indivīda intereses var saskanēt ar kopības interesēm, bet var būt arī citādas. Tādā gadījumā indivīda intereses kā zemākā vērtība ir pirmajā vietā. Apskatīsim gadījumu, ja visiem latviešiem būtu iespējams izceļot uz vienu valsti. Tautas kopības interesēs būtu, lai visi latvieši, kam tas iespējams, uz šo valsti arī izceļotu. Tomēr būtu necilvēcīgi prasīt, lai tautieši, kuriem ģimenē ir kāds loceklis, kas nevar izceļot, atstātu šo ģimenes locekli savam liktenim kopības interešu labā. Tāpēc prof. P Jureviča uzskatu, ka indivīda eksistences interesēm vienmēr jābūt subordinētām vispārības interesēm, nevar atzīt bez iebildumiem.

Iepriekš minētās likumības neievērošana var dārgi maksāt. Pierādījumi tam nav tālu jāmeklē. Hitlera laikā Zaksenhauzenas koncentrācijas nometnē virs barakām bijis liels uzraksts: „Dein Volk ist alles, du selbst bist nichts."

Tāpat arī prof. P. Jureviča bailes, ka latvieši varētu svešumā tikt pie turības, ir pāragras. Ja tas vispār būtu kāds ļaunums, tad nekādā gadījumā tas nav aktuāls. Pašlaik latvieši, ar ļoti retiem izņēmumiem, ir sīkstā cīņā par savu eksistenci, vienalga, kur tie atrastos.

K. Aisters, Eitīnā

Eslingenas latviešu ceļš dodas pēdējos ciemos

Eslingenai attālākajās joslas nometnēs veltīgi tad pie viņiem ar jauno iecerēm — Jaunsudrabiņa komēdiju, jo traks ciemosies Esslingenas latviešu teātris. Neviens to šīgā ticēt, ka šo ierasto un tik mīļo kaimiņenes sagaidīto ciema vairs nebūs. Bet, tā, diemžēl, nu reiz pienācis tas laiks, kad tā paši gribētu, nekur tālu aizbraukt, jo nezinām, kad un dienā mūs aicina pie amerikāņu konsuls," saka un tādēļ teātris savos pēdējos vizītēm braucienos var dotīes pēdējas nogalēs uz Eslingenai tām nometnēm. Vairāki tādēļ, to vidū pāris galveno kārto savas pēdējās izceļošanas, lai jau visai drīz dotos uz Pēdējie, kuŗiem arī visiem ļaut jau sagādāti, līdz izceļošanas citā darbā, jo teātris vairs nespēj viņus „paēdināt". Svētdien plektdien, sestdien un pat tik labi pazīstamā brūnā „kluba" apciemoja Kleinkemp Eslingenas un Augsburgas nometnēs. Memmingenu un Švābu kā nedēļas beigās vēl dodas tālāk — kas to lai pateic. Izrādes nometnēs, atskaitot vienu, kur latviešu vēl vairāk kā tūkstoša, bija tikai apmeklētas; tas rāda, ka naudas un daudzu prāvu organizēšana un ceļa sodīšana.

Un tuvojas tā diena, kad pēc nekā četru gadu ražena darba un gandrīz pēc simt izrādēm Eslingenas latviešu beigs pastāvēt, lai pēc necik ilga laika sāktu darba cēlienu kā latviešu teātris Bostonā, kur vietraudžu pulciņu priekšā. Paši teātŗa ļaudis to pārliecināti, jo „kur trīs latvieši kopā, tur spēlē teātri".

Arv. B.

Izraudzīti galveno lomu ciešanu spē

Oktobrī visa Oberamergava dzīvēlēšanu drudzī: Kristus cieņu komiteja slepenā balsoizraudzīja tēlotājus 102 „soliīmām nākamā gada uzveduGalveno lomu tēlotāji bija no diviem kandidātiem, jau pirms tam bija izraudzīpadomes komisija. Ne reti gadīizraugot tēlotāju Marijas komitejai, kuŗā ietilpa domnieki un 7 īpaši vēlēti bija jāizšķiras starp skaun sejas pantu harmoniju vai tēlotājas spējām.

gan vēlēšanu dienas rītā izmākumi neoficiāli jau bija oberamergaviešu nervozitāsasniedza kulmināciju. Pa laiku rātsnama priekšā apbrīnojēju pus ciema, kas gaigalveno lomu sadalījumu. pusstundas apspriešanas komīja uzrakstīja uz rātsnama uzstādītas skolas tāfeles, un nebija izdarīts, kad Oberjau zināja Kristus tēlotādu: ciema puišeļu stafetes to pazinojušas visās mājās.

Galīkais pārsteigums visiem cieiedzīvotājiem bija viesnīcnieka Preizingera izraudzīšana lomai. Par viņu kā galvekandidātu nopietnāk ruatkal pēdējās dienās, bet daudz izredžu deva tēlniekam Arhāzeram, kas ar savu iegaizlikumīgo un gandrīz askēsi tēlotāju tipam; Preizingeru uzskatīja par ideālu Jāni.

Galvejo lomu sadalījumi bija pusgandrīz paredzēti. Aloiss Langs, 1930 un 1934. g. kā Kristus pieja īstu triumfu, tagad, būdams

Aicinājums mākslinieciem

Vasarā 1950. gadā, kas izsludipar svēto gadu, notiks vispasākrālās mākslas izstāde. aicināti piedalīties arī latviešu mākslinieki ar darbiem, kuŗos apcesakrāli temati. Mākslinieciem jāpiesakās LCK Informāpie nozarē, — Esslingen/N, Fliedstraße.

KĻŪDAS IZLABOJUMS

Dr. J. Sanders paskaidro, ka viņa teikā par sarkanbaltsarkano karogā jābūt: „Citas korporācisarkanas cepures neatzīs," bez jēdziena — krāsu linta, nevis lenkas ir krieviska forma. Uz svētkiem Rīgā Pēterpils dziedātāju biedrības koris 1910. gadā.

ņs zemes

Zviedrijā tajā pašā laikā
, cīnīdamies ar ievērojaateriālām grūtībām, izdod
vēsturi; un Helmars Rukko spēris kāju jaunajā pau dibina tur laikrakstu. Kas ar parādībām?

liecina, ka subordinēšanās opībai, interesēm jau notiek otikusi, iekams tālos krastus izsniegt kāds labi domāts padoms, bet vēlreiz to pašu ai kustībā ielikt vairs nevar au ir priekšā. Tas arī liecibaubas par latviešu iedabu ir zīgas, izraisīdamas pārmeur, kur tie vismaz pagaidām pelnīti. Šīs parādības arī ka nacionālās pašsaglabāšana ir dzīva un spēciga, gan mās gluži bioloģiskos priekšmos, gan būdama pagātnes izpaudums.

as ideoloģijas uzdevums ir turpināt un atrast veidu, zdarāms. Ja tā aprobežotos vārdiskiem uzmudinājuen, notiktu, ka tā laužas un valējās durvīs; vai, kas vēl — paliek dzīvei pakaļ un riskanto „distanci starp valtautu", kurā vairs nav resret saucēja balsi tuksnesī, zskan pavisam citā virzienā. aubu par to, ka mūsu aktrimdā nav jākoncentrē viebagātību iegūšanu svešās zeuna īsteni vienmēr bijusi ekļu iegūšanu kā cīņas ieas šeit jākonstatē, diemžēl, o reizi.

asulē allaž notiek kas jauns. emēram, Vitauts Kalniņš Vārdā Stokholmā raksta: u mākslas mūzeji ikkurā tu visu latviešu svētceļoja. Viņi turp dotos, cik vien spējams, un šis kopīgais pārdzīvojums būtu ar lielu un apgarotāju spēku."

rīdī, kad rastos nodoms šānos īstenot, tūliņ paceltos ns — ar ko? Un pati dzīve rāda, kur līdzekļi būtu atZviedrijas otrajā latviešu tā Latvju Ziņas Alberts pats jaunkanadietis būpamāca citus iebraucējus: et auto un kažokus! Ko jūs jums būtu sava maza māoša pajumte un varbūt arī zemes, kur izaug vismaz knītes?"

— organizēt šādu latviešu o spēku kaut vai minētā radīšanai — tas būtu uzdeurā materiālās intereses panacionālajām. Bet šis ciliecina, ka vismaz dažas aprindas Jaunajā pasaulē iegušas to robežu, par kuru baidamies viņu vietā. Iešos latviešus nekādi ni ne uzmudinājumi vairs novērst no viņu nodoma — knes zemē. Bet viņi auga ojā brīvajā un neatkarīgajā un tādēļ viņu nacionālā a katrā ziņā ir lielāka nekā viešiem, kas pēc pirmā pakara neatgriezās no Krievikur nu vēl 1905. gada aizem uz Ameriku — līdz Latpināšanai viņi tur nodzīvoja s.

s Alberta Kalniņa citāts arī ka dzīve iet neapturami uz un ja mūsu rīcībā šobrīd as, ar ko pakļaut tautiešus eoloģijai, tad vai nu no tās s vai jāmēģina tā pārveltādu, kas iet blakus dzīvei, priekšu. Konsekventa tupie reiz ieņemta viedokļa šai gadījumā gan varētu nopašu, ko atteikšanās no ideoloģijas, jo tā būtu kaņa bez atbalss. Tas būtu kas novērsties no tautiešu aitām, neredzēt viņu sasnien neaicināt viņus talkā, kad viņiem atkarīga viņu pašu mūsu saimes nākotne — āda nostāja būtu tikai dansekvence. Tā uz visiem aizvilktu baļķi priekšā daku sasniegšanai nākotnē, un būtu jābīstas no trimdas airšanas anacionālā amorfā trūktu kopēja konstrukdevuma, kas to turētu kopā, arī ar ideoloģiju ir tā, ka ne tikai vārdi, bet arī

trimdas ideoloģijā blakus glabāšanas uzdevumam jāsevis apliecinājuma uzdektīvā darbībā, kurā mūsu demonstrēšana un veidoroku rokā ar nacionālo līonda radīšanu. Runa, tāevis par principu grozīšanu, praktisko līdzekļu papildiun uzdevumu bāzes paplaŠī lietiškā pašas dzīves šamība ir jāsaskata, lai mēs pārāk teorētiski un lai neizkā spāņu domātājs Žozé Gasē, šoruden viesodamies un kritizēdams Gētes bi— filozofus, teica: „Akadēzīve nav nekāda dzīve. Tā āk tālu no dzīvās dzīves."

Pāvils Klāns

Sestdien, 1949. g. 12. novembrī. LATVIJA 7

Eslingenas latviešu teātris dodas pēdējos ciemos

Tautieši Eslingenai attālākajās amerikāņu joslas nometnēs veltīgi taujā, kad pie viņiem ar jauno iestudējumu — Jaunsudrabiņa komēdiju Jo pliks, jo traks ciemosies Eslingenas latviešu teātris. Neviens negrib lāga ticēt, ka šo ierasto un gandrīz ikmēnesi sagaidīto ciema kukuļu vairs nebūs. Bet, tā, diemžēl ir. „Nu reiz pienācis tas laiks, kad, lai kā paši gribētu, nekur tālu nevaram aizbraukt, jo nezinām, kurā stundā un dienā mūs aicina CIC vai amerikāņu konsuls," saka aktieri, un tādēļ teātris savos pēdējos viesizrāžu braucienos var doties tikai nedēļas nogalēs uz Eslingenai tuvākajām nometnēm. Vairāki mākslinieki, to vidū pāris galveno spēku, kārto savas pēdējās izceļošanas lietas, lai jau visai drīz dotos uz ASV. Pādējie, kuriem arī visiem galvojumi jau sagādāti, līdz izceļošanai iesaistās citā darbā, jo teātris vien vairs nespēj viņus „paēdināt".

Pagājušo piektdien, sestdien un svētdien tik labi pazīstamā brūnā teātra „kulba" apciemoja Kleinkecas, Dilingenas un Augsburgas nometnes, šīs nedēļas beigās vēl dodas uz Ulmu, Memingenu un Švābu Gmindi un tālāk — kas to lai pasaka. Izrādes nometnēs, atskaitot Augsburgu, kur latviešu vēl vairāk nekā pusotra tūkstoša, bija tikai viduvēji apmeklētas; tas rāda, ka jaudīm maz naudas un daudzu prātus nodarbina izceļošana un ceļa somu taisīšana.

Tā nu tuvojas tā diena, kad pēc vairāk nekā četru gadu ražena un cildināma darba un gandrīz pēc seši simti izrādēm Eslingenas latviešu teātris izbeigs pastāvēt, lai varbūt pēc necik ilga laika sāktu jaunu darba cēlienu kā latviešu teātris Bostonā, kur vietraudžu pulciņš jau priekšā. Paši teātŗa ļaudis par to pārliecināti, jo „kur trīs latviešu aktieri kopā, tur spēlē teātri".

Arv. B.

Anšlavs Eglītis

ELZA ĶEZBERE „KRĒSLAINIE SPOGUĻI", DZEJAS ZIEMEĻBLĀZMAS APG. 1949

Dzimtenē tik populārā lirike Elza Ķezbere trimdā nāk klajā ar jaunu dzeju krājumu kā pati pēdējā no mūsu ievērojamām dzejniecēm. Totiesu krājums ir krietni biezs — ap 160 dzejoļu, rūpīgi sijāts un paver jaunas, līdz šim neban Ķezbere laikam ir mūsu tirākā lirike — īso, gaistošo acumirkļa noskaņu kā nesen atkal izdotās „Vēstules Pēram Gintam", patiesībā ierindojami tirajā lirikā, jo nav nekas cits, kā šādu acumirkļu impressiju virknējums.

Elzas Ķezberes dzeja viscaur un vienmēr ir klusināta; tā ir kā vijole, no kuras nekad netiek noņemta surdine. Pat brīžos, kad viņa piemin nāvi, mokas, izmisumu, šie vārdi neskan skaļi, bet kā no tālienes un pusbalsī teikti. Ķezberes dzejā nav neviena kliedziena, neviena skarba vārda, asa pretstata, neviena kaislīga izsauciena un tāpēc jāatzīst, ka nosaukums „Krēslainie spoguļi" šai, ja tā varētu sacīt, „kamerdzejai" ir apbrīnojami labi piemeklēts. Ja Ķezberes dzejā nesastopam ārīgo, dekorātivo efektu, tad nav jādomā, ka tai trūktu iedarbības spēka. Bieži vien tieši paslēpto klusinājumiem, teiktais aizskar mūs dziļāk. Gluži tāpat labs aktieris dramatiskā vietā, kur liekas vajadzētu kliegt un brēkt, piepeši pasaka vissvarīgāko čukstot un šis čuksts mūs ķer iespaidīgāk nekā visas vaimanas. Jau Aristoteļis zināja, ka nav ieteicams tēlot galējos afektus, jo māksliniecīskajam pārdzīvojumam patiesībā ir diezgan maz sakara ar reālo, tiešo pārdzīvojumu. Savā krēslainajā spoguļi Elza Ķezbere spēj reljefi parādīt netikvien mīlestības rotaļas un nojausmas, bet arī mūsu asiņainā laikmeta varmācības un traģiku. Tieksme klusināt Ķezberei liekas gan nebūs apzinīgi kopta un veidota, bet sakņojas viņas rakstura un dabā, piešķirdama viņas pantiem īpatu pievilcību.

Elzai Ķezberei raksturīgs arī tiešums un vienkāršība, reizēm gandrīz vientiesība, ar kādu viņa tuvojas savām tēmām, ietverdama tās visvienkāršākos, šķietami pavisam nemeklētos, vārdos. Viņas panti ir ļoti skaidri. Visā grāmatā nav nevienas tumšas, vai dažādi tulkojamas rindas. Šķiet šis apstāklis dažu labu reizi licis kritikai tuvoties Ķezberes dzejām ar zināmu nevērību, sak', kas gan var daudz slēpties tik skaidrās un vienkāršās rindās: dzejai taču jābūt dīvainai, neizprotamai, pravietīgai. Gluži tāpat arī teorētiskie raksti un kritikas tikai tad liekas mums īsti gudras, kad aiz svešvārdiem un jēdzienu sapinuma, vairs Levar īsti izprast, par ko tiek runāts.

Aplūkojot Elzas Ķezberes dzejas formālo pusi, jāatzīstās, ka lasot „krēslainos spoguļus", tā gandrīz nemaz neieņāk prātā. Grubuļiem neuzdurāmies, jo kā jau minējām, valoda ir tīra un dzidra; lasām parastās kvartas, retu tercīni, vai kvintu, pamanām pāris sonetu; nesastopamies arī ar neparastām atskaņām, va īpārsteidzējām figūrām, taču mūsu dzirdi Ķezberes panti glauž ļoti tīksmi. Un pēkšņi mēs noprotam, ka šīs dzejas galvenais noslēpums ir mūzikālitāte. Latviešiem ir daudz dzejnieku, kas sasnieguši varenu panta spēku, brāzmainību, dārdēšanu aizraujošus ritmus, bet daudz retāk sastopam autorus, kam dots veidot rindas melodiski, jo latviešu valoda ar vienmuļo akcentu uz vārdu pirmā baltsiena un šņāceņu pārbagātību, mūzikālam pantam, diemžēl, ir diezgan nepateicīgs materiāls. Formas noteiktību var lielākā vai mazākā mērā iemācīties, bet mūzikālitāte ir Dieva dāvana. Elzas Ķezberes mūzikālitātes ārējie paņēmieni ir pavisam vienkārši: īsas rindas (kā zināms, tad atskaņotās īsās rindās ir daudz grūtāk dzejot nekā garās), izvairīšanās no vienzilbīgajiem „lāpāmiem vārdiņiem" un atjautīga vadrindu atkārtošana ko viņa veic ar laimīgu un meistarīgu roku. Skaists šīs mūzikālitātes paraugs ir krājuma pirmais dzejolis „Lakstīgalai", arī „Bišu āboliņš", „Spoguļi", „Skumjš motīvs" u. d. c. Nav brīnums ka tik daudzas Ķezberes dzejas ir komponētas.

Ķezberes galvenie skolotāji, liekas, bijuši K. Skalbe un Eriks Ādamsons, („Dadzis", „Zilie novakari"), dažas iespaidu vērojamas arī no A. Švābes, („Spēlmanis", „Tapa nakts"), taču par iespaidiem Ķezberes dzejā nav daudz ko runāt: kas tik tieši seko savām izjūtām kā viņa, tie ar iespaidiem nevar neko daudz iesākt.

„Krēslaino spoguļu" pirmajā — mīlestības lirikas nodaļā „Mēnessbrauciens", Elzu Ķezberi redzam tādu, kādu to pazīstam no viņas senākām grāmatām: piemīlīgu, rotaļīgu, ar vieglu romantisku smeldzi. Nodaļās „Alpu ceļojums", un „Variācijas" sastopam jauktus motīvus, starp citu 6 krāsainas Alpu ainavas, veltījumus, 4 atjautīgas dzejas par kaķiem — mūsu dzejnieču iemīļotu dzejas objektu u. c. Krājuma svarīgākajās nodaļās „Krēslainie spoguļi", „Koncerts" un „Ordenis" veidojas jauni, kaŗa un trimdas iedvestie drūmie motīvi, kas reizēm sakāpinās līdz necerībai, izmisumam, nāves jausmām un rāda Ķezberes dzeju padziļinātu, pacildinātu un nobriedušu. Tā ir gluži cita, pārvērsta pasaule, kurā tagad skatās dzejniece nopietna un iztrūcināta.

Tā šķiet: man uz šīs pasaules
Vairs smaidīt nepieklājas.

Viņa saka dzejoļi „To nomanu", bet „Divas māsas":

Kā svētku drānas nolieku es laimi,
Lieks greznums tā šai dzīvē manim bij.

Kādu laiku var atrast apmierinājumu pašās ciešanās:

Tu jūties bagāta, jo tev ir mokas. (Lp. 121.)

Tad sākas necerība:

Viss ir tikai ēnas vien,
Arī smaids un mokas. (Lp. 116.)

Un dzejniece nonāk līdz galējai rezignācijai:

Tik ērkšķis mūžīgs ir un krusta koks. (Lp. 146.)
Sniegs pelni. — Beigas! — saka kāda balss.

Vai:

Pēdējā nodaļā „Ordenis" Elza Ķezbere sakopojusi tautas nelaimes tiešajos iespaidos radušās dzejas, starp kurām „Aizvestais dzimtenei", „Bēglis", „Svešinieks" pieder pie labākā, kas mūsu dzejā par šīm temām rakstīts. Skaists un savā vienkāršībā iespaidīgs ir nodaļas vaddzejolis „Ordenis", kas beidzas ar rindām:

Mēs neredzam lielceļiem galu,
Mēs bēgļu ordenis sērs.

Ķezberei raksturīgi, ka arī šajās dzejās nekur neparādās protests, tikai liktens pieņemšana. Vēl skaidrāk to izpauž dzeja „Dievs mani pārmāca" u. c. Jā, padevību un piekļāvību dēvē par sievišķīgām īpašībām, (saprotams — domājot „teorētisko" sievišķību) tad Elzu Ķezberi var saukt par mūsu sievišķīgāko dzejnieci. Pat retajiem sabiedriskajiem motīviem „Pļāpas", „Liekulība" nepiemīt protests, vai nosodījums, tikai viegli ironizējošs smīns.

Elzai Ķezberei ir iemīļoti priekšstati, kuŗus viņa bieži lieto, brīžam liekas pat pārāk bieži: Dzenis kaļ, Pelni birst, vai sniegs. Dzērves kliedz, utt. kas gan neklūdīgi un tūdaļ uzbur vajadzīgo noskaņu. Ķezbere nevairās arī parastu atskaņu: rokas-mokas-krokas, sirds-mirdz -šķirsts un tamī. ,ar lielu izmaņu raisīdama dzejas domu tā, ka allaž pārsīld šīm atskaņām kā pašsaprotamām, neuzkrītošām un pat nepieciešamām. Tikpat veiksmīgi Ķezbere tiek galā ar dzejā tik bīstamajiem vārdiem „mīla", „skūpsts", „sirds" utt. Dažbrīd viņa staigā kā pa naža asmeni starp dzeju un klišeju, tomēr vienmēr palikdama pirmās robežās. Šis žonglēra amats jāprot katram, kas mūsu dienās vēl grib dzejot par mīlestību. Dažās lielajās valodās, piem., vācu, tas kļuvis jau tikpat kā nelespējami.

Liekas, ka Elza Ķezbere nekad tieši nemeklē oriģinālas figūras, vai pārsteidzējus salīdzinājumus taču viņai gluži kā nevilus uzmirdz jaukas, savdabīgas gleznas pat par tik riskantu un nolietotu lietu kā mēnesnīca:

Mēnesnīcai ragi zelta,
Tā kā jauna stirna skrien. (Lp. 32.)

Vai:

Mēness zelta ragus slien,
Badot marta sauli. (Lp. 103.)

Šī mūzikālu ritmu, romantiskas jausmas un kaut klusinātas, tomēr traģiskas smeldzes apgarotā grāmata sevišķi patiks lasītājiem, kas mīl sekot dzejnieces padomam:

Sirds, no dzīves projām steidz,
Glābdamās pie dzejas. (Lp. 72.)

Vairāk nekā 6000 latviešu — jauniebraucēju tagad dzīvo Kanadā un ASV. Par viņu dzīvi un darbu jaunatos dzīves apstākļos lasiet

vienīgajā un Amerikas kontinentā izplatītākajā nedēļas laikrakstā

"Brīvā balss"

Abon. maksa lasītājiem Vācijā par 3 mēn. **DM 3.—.**

Laikrakstu piesūta tieši no izdevniecības Kanadā.

Ģenerālpārstāvis Vācijā: Izdevniecība

JAUNAIS VĀRDS,

(23) Sengwarden / Wilhelmshaven, DP Camp. (444)

Izraudzīti galveno lomu tēlotāji Kristus ciešanu spēlēm

8. oktobrī visa Oberamergava dzīvoja vēlēšanu drudzī: Kristus ciešanu spēļu komiteja slepenā balsošanā izraudzīja tēlotājus 102 „solistu" lomām nākamā gada uzvedumam. Galveno lomu tēlotāji bija jāizvēlas no diviem kandidātiem, kuŗus jau pirms tam bija izraudzījusi īpaša komisija. Ne reti gadījās, piem., izraugot tēlotāju Marijas lomai, ka komitejai, kuŗā ietilpa visi ciema domnieki un 7 īpaši vēlēti locekļi, bija jāizšķiras starp skaistumu un sejas pantu harmoniju vai labākām tēlotājas spējām.

Kaut gan vēlēšanu dienas rītā daudzi iznākumi neoficiāli jau bija skaidri, oberamergaviešu nervozitāte tomēr sasniedza kulmināciju. Pa balsošanas laiku rātsnama priekšā bija sapulcējies pus ciema, kas gaidīja 6 galveno lomu sadalījumu. Pēc pusstundas apspriešanas komiteja tos uzrakstīja uz rātsnama priekšā uzstādītas skolas tāfeles, un tas vēl nebija izdarīts, kad Oberamergavā jau zināja Kristus tēlotāja vārdu: ciema puišeļu stafetes to bija paziņojušas visās mājās.

Lielākais pārsteigums visiem ciema iedzīvotājiem bija viesnīcnieka Antona Preizingera izraudzīšana Kristus lomai. Par viņu kā galvenās lomas kandidātu nopietnāk runāja tikai pēdējās dienās, bet daudz vairāk izredžu deva tēlniekam Artūram Hāzeram, kas ar savu iegareno, izteiksmīgo un gandrīz askētisko seju līdzinās daudzu agrāko Kristus tēlotāju tipam; Preizingeru drīzāk uzskatīja par ideālu Jāni.

Pārējo lomu sadalījumi bija puslīdz pareizi paredzēti. Aloiss Langs, kas 1930 un 1934. g. kā Kristus piedzīvoja īstu triumfu, tagad, būdams jau pavecs un nespēdams veikt grūto lomu, nākamajā gadā runās prologu. Marijas lomas tēlotāja būs skaistākā un jaunākā no abām kandidātēm — tikko 20 g. v. kokgriezēja Anemarija Maira. No pārējiem galveno lomu tēlotājiem tikai divi atbildīgākās lomās bijuši pēdējās Ciešanu spēlēs 1930. un 1934. gadā: 50 g. v. Melchiors Breitzamers, kas trešo reizi pēc kārtas tēlos Pilātu un 60 g. v. spēļu veterāns Hugo Rucs, kas 1922., 1930. un 1934. g. bija Kaifas priesteris, bet tagad uzņemsies Pētera lomu. Par Marijas Magdalēnas tēlotāju komiteja izvēlējās 24 g. v. Gabrieli Groperi, Martins Mangolds tēlos Jāni un Hanss Švaighofers Jūdasu. Jūdasa tēlotājs 1934. gadā Hanss Cvinks nemaz nebija izraudzīts kandidātos, tāpat arī kokgriezējs Francis Cvinks, ko šāgada sākumā Oberamergavā uzskatīja par drošāko kandidātu Kristus lomai.

Garīgs koncerts Eslingenā

Elvīra Liepiņa, Aleksandra Kadile un Marga Millere-Grasmane — trīs dažādu interešu un izskata dāmas savedusi kopā mīlestība uz mūziku, turklāt katrai uz savu instrumentu. Šai svētdienā 13. novembrī pl. 18 Dienvidu baznīcā Eslingenas iedzīvotājiem būs izdeviba dzirdēt kā skan arfa un ērģeles, ērģeles un balss — reti piedzīvotā kombinējumā, kuŗa sekmīgas izdošanās labad visas trīs koncerta dalībnieces veltījušas ne mazums pūļu. Runa ir netikai par rūpīgo programmas iestudējumu. bet arī par tiem centneriem kurināmā materiāla. ko mākslinieces ziedojušas katra no saviem krājumiem, lai baznīcā nebūtu jāsalst kā pēdējā teātŗa izrādē, no kuŗas ļaudis nāca mājās drebinādamies. Runa ir par tehniskiem apdraudējumiem, ko A. Kadile šai drēgnajā laikā vēl var laicīgi novērst, sargājot balsi mīkstā vilnas šallē, (viņas balss tagad skan jaukāk kā jebkad), bet ko nevar novērst E. Liepiņa, kad ērģeles sāks dūkt pašas uz savu roku. Tad labprāt nāk palīgā pats atsaucīgais Dienvidu draudzes mācītājs Šmits un ceļos nometies izārda un atkal saliek pedāļus kopā, līdz vainīgā base apklust. Ērģeles tagad skan labāk nekā līdz šim. M. Milere-Grasmane šai koncertā sola atskaņot Šuberta un Hendeļa darbus, un bez abiem minētajiem programmā vēl ir Bachs un Mendelsons. bez tam J. Vītola un J. Norviļa dziesmas, bet galvenais — koncerts būs jauks un baznīca būs silta!

Aicinājums mākslinieķiem

Vatikanā 1950. gadā, kas izsludināts par svēto gadu, notiks vispasaules sakrālās mākslas izstāde. Tajā aicināti piedalīties arī latviešu mākslinieki ar darbiem, kuŗos apcerēti sakrāli temati. Mākslinieķiem steidzami jāpiesakās LCK Informācijas nozarē, — Esslingen/N, Fliegerschule.

KĻŪDAS IZLABOJUMS

Dr. J. Sanders paskaidro, ka viņa rakstā par sarkanbaltsarkano karogu pareizi jābūt: „Citas korporācijas sarkanas cepures neatzīs," bez tam jāsaka — krāsu linta, nevis lenta, kas ir krieviska forma. Uz dziesmu svētkiem Rīgā Pēterpils latviešu dziedātāju biedrības koris brauca 1910. gadā.

Trīs Mārtiņu zosis

PĀVILS GRUZNA

Tas bija taisni priekš 50 gadiem. Gaidīdams apsolīto darba vietu, vēlā rudenī aizbraucu pasērst pie sava garīgā Semināra biedra, gaŗā Swempa Krišus — Līvānos. Viņš tur bija skolas vadītājs, un es viņam stundās piepalīdzēju. Par to viņš visās sanāksmēs ņēma mani sev līdz, lai tā mani ievaditu vietējā sabiedrībā.

Uz Mārtiņu zosi bijām ielūgti trīs vietās.

Pie turīgās katolietes, omulīgās atraitnes Simanaites bija izķērdīgi klāts galds ar ceptu zosi vidū, no kuŗas uz visām pusēm spiedās ārā trekni āboli, it kā aicinādami viņiem iekniebt vaigā. Bez tam otra zoss bija gabaliņos dalīta un peldēja skābu kāpostu un tauku lejputrijā. Pa starpām uzkodām bija dažādi pīrāgi, mērcētas sēnes un kaviārs. Bet viss tas garnēts ar daudzkrāsainu dzērienu pudeļu girlandi. Vārdu sakot, acis apžilba un apetīts tika ielīksmots. Viesu salasījās trokšņains pulciņš, un to starpā jaunais katoļu priesteris Tarvēlis, kas sēdēja saimniecei blakus. Dažādība un raibums mūs padarīja rāmus, siltais, visādu jauktu smaržu pildītais gaiss nospieda ēstgribu, bet jaunā ksendza svētības, suminājumi un rokas skūpsti pikantai saimniecei mūs samulsināja. Mēs no visas pārpilnības maz ko ēdām, totiesu dzērām „smirnovkas" šņabi no tā saucamām ormaņu glāzēm, kuŗas uzreizi dod „grunti". Drīz jau gaŗais Krišs uzdrošinājās teikt slavas runu galdā zosij, piedēvēdams tai vēsturisku varonību, ka tā reiz glābusi pāvesta Romu no ķeceru mūka Mārtiņa Lutera un viņa draugu uzmācības. Ar to bija uguns pakulās!

Tarvēlis piesarcis uzlēca kājās un, teicis „pax vobiscum" un piebildis: „Ar zosu tēviņiem nevaru sēdēt kopā," grasījās aiziet. Omulīgā Simanaite sāka raudāt, lūdzot ksendzu tomēr palikties. Bet Krišs, vēl teicis: „Pareizi, kungs, tagad visus zostēviņus māca latiniski," aizrāva mani no galda, — un mēs nozudām. Uz ceļa spriedām, ka liktenīgi esam paši sevi izmetuši no dzīru līgsmības, tukšiem vēderiem un dūšām...

Rezignēti, bet stingrā solī, gājām uz otru dzīru namu, no kuŗa mirgoja jau skopa vakara uguns.

Tur, luterāņu pagastskolā, mūs laipni sastapa skolas priekšnieks Lediņš un veda tieši pie Mārtiņgalda. Tur bija pāris kollēgu — skolotāju ar savām atturīgajām dāmām. Bija solīds miers un klusums. Galdā stāvēja konjaka pudele, pusducis alus un katram šķīvī liesas un sausi ceptas zoss gabaliņš. Gaŗais Krišs bija ļoti omulīgs, stāstīja anekdotus, lēja sev un man konjakus, nikni grauza sauso zosi un tad gāza virsū alu, un stundas laikā viss bija apēsts un sauss. Kad skolotāji pārgāja uz cigāriem, kafiju un kāršu partiju, mēs, aizbildinādamies ar trešo ciemu, gājām. Mums pateicās par skolā ienesto omulību un nožēloja, ka aizejam no kafijas un „zolītes"...

Bet mēs jau vaļīgāk spērām savus soļus, un kad Krišs prasīja: „Vai tā bija taupiba, vai skopums?" — es atteicu: „Ne viens, ne otrs, bet racionālisms, jo es jūtu, ka tomēr esmu stiprinājies'...

„Nu, tad saturies, jaunais Simson! tagad nāks īstā spēku pārbaude un tu redzēsi īsto metafizikas kritēriju," nobasēja Krišs.

Gājām ilgi. Netālu no tilta un stacijas, Krišs piedauzīja ar nūju pie kāda tumša nameņa.

Atvērās kaplodziņš un no tā atskanēja piesmakusi balss: „Sen gaidu jau jūs! Kāpjiet tik pāri slieksnim un neklūpiet!"

Atradāmies tumšā istabā. Tad uzšķilās spoža gaisma un bija redzams bārdains, dižā auguma virs. Krišs viņu rekomandēja: „Mūsu pareizticīgais Mārtiņš, ķeizariskā dienesta feldšers un pulksteņmeistars-Kramplaks."

Nosēdinājis mūs mīkstos krēslos pie tukša galda, pats saimnieks ieņēma vietu aiz galda un ar nožēlu izdvesa: „Pasarg' tētiņ! es redzu, ka jūs nekā vēl neesat baudījuši. Tas Mārtiņos neiet! Tad nu ar Dievpaligu sāksim. Līzīt, trešais zvans!"

Viņš trīs reizes iekāsējās. Blakus durvīs parādījās tautas tērpā cēla sieviete, ar kuŗu viņš iepazistināja: „Mana Luize." un nolika galdā salvetē titu pudeli ar „Gogol-moguli". „Tas sākumam, un tad visu pēc kārtas," teica saimnieks. Luize pamāja tikai ar sprogoto galvu un nozuda.

Kad bijām iztukšojuši karsto, gardo dziru, pudele nozuda, un nāca pēc kārtas viss cits. Tur bija nebaudīti kulināri gardumi un dziras, arī paša Mārtiņa iesmā cepts zostēviņš. Nekas netika runāts, tikai ēsts un dzerts! Tas ir tas „ortodokzais kritērijs", piezīmēja Krišs. Bija arī kafija ar benediktiešu liķieri un Havanas zeltainie cigāri. Un viss tas garšoja brīnumaini, tā kā nemanot šinī savādā klusumā iezaigojās rīta gaisma.

Nezinu, kā no turienes aizgājām, kā tikām pāri tiltam, bet atšķirgām savādi divainā stāvoklī: mēs abi ar gaŗo Krišu, kā divas plekstes, gulējām pie upes lēzeni smilšainā krastmalā, bet kurpēs tērptās kājas mirka līdz skriemeļiem ūdenī...

Kad ātrā slapju kāju tempā pārnācām pareizticīgo draudzes skolā, kuŗu Līvānu barons Korfs bija ierīkojis bijušā milzu krogā pie Daugavas ceļa, sāka zvanīt baznīcās.

Sodien taču bija svētdiena un diezgan pasilts Mārtiņu rīts! Tomēr bija jāliekas pie karsta groka dietes, lai kāju pelde neatsauktos gaŗā Krišа plaušās, un jāsakārto domas uz kārtīgu dzīvošanu un darbu.

Man tās bija pirmās brīvo Mārtiņu svētku zosis, un vēl līdz šim rēgojas atmiņā Krišа seja, kad viņš no ksendza saņēma atvainošanās vēstuliti, bet no Kramplaka tur aizmirsto spieķi, pie kuŗa bija piesaistīta konjaka pudele — paģirām.

To visu kāds vietējais korespondents ļoti puķotā stilā bija aprakstījis „Balsī". Gaŗajam Krišam izmāca izskaidrošanās ar garīgo Konsistoriju, bet es, kā nebēdnis „bursaks", pirmo reizi iekļuvu „presē".

Līvānu sabiedrībā vēl labu laiku bija dzirdamas atskaņas no šīs korespondences par trim Mārtiņu zosīm.

Nav tik ļauni!

(Turpinājums no 6. lpp.).

latviešu zemnieka — vēlākā turīgā latviešu lauksaimnieka, bez amatnieka — vēlākā rūpnieka vai tirgotāja, bez latviešu jūrnieka — vēlākā kuģu īpašnieka nebūtu bijis mākslas uzplaukuma, nebūtu bijis latviskās kultūras, zinātnes un mākslas uzplaukuma, nebūtu bijis mūsu universitātes un nebūtu bijis profesoru.

Nealzmirsīsim, ka garīgo ordeņu brāļi, dodot nabadzības solījumu, tai pašā laikā atteicās arī no pasaules. Mēs turpretim gribam izcīnīt vietu savai Latvijas valstij vēl šai pasaulē.

Patreiz mums jādomā kā samaksāt par pajumti, apģērbu un uzturu un bērnu izglītību. Mēs nevaram dzīvot kā krievu kolchozniekī tikai tādēļ, ka mūsu radi un draugi cieš Sibīrijā. Nevaram to arī prasīt no mūsu pārstāvjiem, jo tas viņiem ņemtu iespēju vispār kautko darīt.

Bet, ja prof. Jurevičs rietumniekus kā materiālistus nostāda pretstatā lieliniekiem, tad jājautā, vai ir vēl kāda vara materiālistiskāka par lielinieku varu?

Vēl pāris vārdu par „jaunajām tēvzemēm".

Mēs esam latvieši, izauguši no Latvijas zemes, lielākā daļa izaudzināti brīvās Latvijas skolās un latvieši paliksim vienalga vai pelnīsim dolarus, mārciņas, frankus vai DM (Runāju par lielāko daļu un nedomāju raudāt par sēnalām). Mēs visi arī atceramies Baltijas vāciešus, kas dzīvodami mūsu zemē un baudīdami tās labumus, uz mums skatījās no augšas un ignorēja mūsu kultūru, parašas, valodu un pat himnu. Nekļūsim mēs par tādiem pašiem svešā zemē. Organizēsimies, palīdzēsim viens otram, krāsim materiālās vērtības cik vien iespējams, bet nealzmirsīsim, ka esam pateicību parādā tiem, kas mūs pieņēmuši savā zemē. Neskatoties uz viņu „rietumnieku glēvumu", kā profesors saka, viņi mūs četrus gadus ir uzturējuši, spītēdami lieliniekiem. Viņi to varēja arī nedarīt. Vārdu sakot neizturēsimies tā kā tie vāciešī, kas domā, ka tikai viņu tauta ir izredzēta.

Un beidzot — tā nav „ženierēšanās", ja cilvēks katram un katrā vietā nestāda par savu uzticību tēvijai un ilgām pēc tās. Mēs taču arī ikdienas nestāstam, ka ticam Dievam un tomēr ticība kā tāda ar to nemazinās.

Visu kopā saņemot, liekas, ka prof. Jurevičs pārāk drūmi raugās uz trimdinieku uzskatiem par materiālajām vērtībām.

Nav tik ļauni! Turīgs cilvēks tikpat karsti var mīlēt savu dzimteni kā tas, kas domā, ka viņa galvenais un vienīgais dzīves uzdevums ir katrā vietā un lietā paust savu patriotismu. Tad, kad būs brīvs ceļš uz dzimteni, turīgajam būs ne tikai ceļa nauda, bet arī kapitāls, ko viņš varēs ieguldīt Latvijas celšanai...

Nora T.

Komūnistu Eiropas parlaments vada sacelšanos pret Staļinu

Apmeklējums Tito kominforma galvenajā mītnē

Pēdējā laikā visa pasaule ar pieaugošu interesi vēro Tito cīņu pret Staļinu un Maskavas kominformu. Sevišķu uzmanību, šais pagaidām „aukstā kara", cīņās, pēdējā laikā saista priekšzīmīgi organizēta, gandrīz visu Eiropu aptveroša propagandas organizācija. Par šīs organizācijas vispusīgo un interesanto darbību Šveices ilustrētā žurnāla jaunākajā numurā stāsta kāds pievilies Staļina komūnists, kas sabiedroto militāri-diplomātisko iestāžu uzdevumā tikko apmeklējis Belgradi un šīkī iepazinies arī ar t. s. Tito kominforma galveno štābu. Raksts, kuŗu šeit īsinātā veidā pārņemam, rāda, cik stipra un plaša samērā īsā laikā kļuvusi Tito „nacionālo komūnistu" fronte.

Belgradē, Maskavas un Jovana Ristiša ielu krustojumā veselu ēku kompleksu aizņem organizācija ar 300 ierēdņiem. Tas ir t. s. Tito kominforms, kuŗa mērķi ietverti 3 īsos punktos: 1) lauzt Maskavas kominforma ietekmi Balkānos un Rietumeiropā, 2) atšķelt Rietumeiropas komūnistu partijas no Maskavas un Bukarestas centrālēm un 3) izveidot Rietumeiropas valstīs nacionālās komūnistu partijas, kas darbotos neatkarīgi no Maskavas.

Bez šī „Tito kominforma" Belgrades vasarniču rajonā Topolā darbojas sava veida komūnistu parlaments, kas ir pilnīgi jauns un komūnisma vēsturē nebijis institūts. Topolā pārstāvētas 16 nāciju komūnistu partijas. Katru nedēļu šie dažādo zemju pārstāvji sapulcējas uz kongresu, kam visumā parlamenta raksturs. Katras valsts sekcijai ir tiesības attieksmē uz savu zemi atzīt tikai tādus nosacījumus un norādījumus, kas pieskaņoti vietējiem apstākļiem. Nacionāla porblēma izvirzīta aizvien priekšplānā.

TITO PARTIZĀNI AUSTRUMVĀCIJĀ

Ar nenogurstošu enerģiju Tito laudis pēdējā laikā izvērsuši savu aģentu darbību plašumā, lai ar partizānu akcijām dažādās zemēs lauztu Maskavas ietekmi. Tito roka sniedzas līdz pat Berlīnes un krievu joslu. Krievi vairākkārt šeit jau gluži nopietni izjūtuši uz savas ādas Tito piekritēju rīcību. Pirms nedaudzām nedēļām krievu galvenajā mītnē Berlīnes marmora pilī eksplodēja smagas bumbas. 15 krievu virsniekus nonāvēja un 18 smagi ievainoja. Īsi pēc tam Berlīnes ielās un virs vairākām provinces pilsētām nolija miljoniem skrejlapiņu, kas bija vērstas pret krievu komūnistu pasaules virskundzības plāniem. Atentāts, bez šaubām, izraisīja veselu izmeklēšanu un apcietināšanu vilni. Arī divus krievu virsniekus apcietināja kā titoistus. Un kas notika tālāk? Anonīmas telefona sarunas uzaicināja abus virsniekus atbrīvot, piedraudot pretējā gadījumā ar jauniem atentātiem. Kad krievi virsniekus neatbrīvoja, uzsprāga gaisā tilts Frankfurtē pie Oderas. Jauna telefona saruna, jauns uzaicinājums atbrīvot apcietinātos. Krievi joprojām nereaģēja: 24 stundas vēlāk izcēlās milzīgi ugunsgrēki pie Oderas-Neisas līnijas. Dienu vēlāk eksplodēja bumba krievu Berlīnes komandantūrā. Neraugoties uz visu to, abus virsniekus tomēr neatbrīvoja. Bet arī Tito laudis nepiekāpās. Kādā no pēkšņajām naktīm sašāva augstu krievu štāba virsnieku. Kāds cits dabūja galu Kotbusas komandantūras ēkai degot. Krievu niknums bija uzkurināts līdz augstākai pakāpei, un tomēr visas pūles tikt uz pēdām Tito aģentiem bija veltīgas.

SLEPENO AĢENTU ĢENERĀLŠTĀBĀ

Liekas gandrīz vai neticami, ka pie tik stingras uzraudzības, kāda pastāv Austrumvācijā un Balkānu zemēs, bieži izvērstā NKVD tīkla acu priekšā var notikt tamlīdzīgas partizānu akcijas. Un tomēr slepeno aģentu ziņojumi liecina, ka Tito savus laudis nesūta briesmās nesagatavotus, bet ka tiem visiem katrā zemē stāv aizmugurē labi izskolota organizācija, kas rūpējas par to, lai aģents nejustos viens.

Speciālam darbiniekam, pirms nosūtīšanas darbā ilgāks laiks jāpavada kādā lielā nometnē, jau pieminētajā Belgrades vasarniču rajonā Topolā. Tur atrodas skola, kuŗā saplūst komūnistu bēgļi no Maskavai pakļautajām Balkānu valstīm, Rumānijas un Ungārijas, no Čechoslovakijas un Vīnes. Pēc īpašas programmas viņus apmāca Tito kominforma mērķu garā un skolu beidzot uzņem t. s. Tito organizācijā. Šī nometne ir reizē arī aktīvo cīnītāju galvenais operātīvais štābs. No šejienes stiepjas pavedieni pa visu Eiropu.

Topolas skolas Vācijas nodaļu vada kāds bij. Maskavas Kārļa Marksa skolas mācības spēks ar 17 citiem vācu speciālistiem. Anglijas nodaļā ir 14 mācības spēki, bet Francijas nodaļā pat veseli 20. Arī Beļģijai, Itālijai, Austrijai, Čechoslovakijai, Ungārijai, Zviedrijai, Holandei un Spānijai ir savas īpašas nodaļas. Visas organizācijas vadība atrodas jugoslava Rankoviča rokās. Viņš pārzina arī informācijas dienestu visās Eiropas zemēs.

Sevišķi labi izveidotas informācijas centrāles darbojas Austrumeiropas galvaspilsētās. Šīs centrāles piešķir arī iebraukšanas vīzas Jugoslavijā tiem ārzemju komūnistiem, kam draud nokļūšana krievu slepenā dienesta nagos.

No Tito aģentu jaunākajiem ziņojumiem redzams, ka krievu slepenais dienests absolūti nav spējīgs traucēt viņu darbību. Balkānos un Austrumvācijā gan apcietināta vesela virkne komūnistu, bet neviens Tito aģents vēl līdz šim neesot notverts. Jo Rankovičam izdevies dabūt savā pusē pārāk daudz augstu komūnistu funkcionāru. Krievu izveidotā sistēma daudz lielākā mērā nokļuvusi titoisma varā, nekā to varot iedomāties krievu slepenais dienests. „Tito kominforma" informācijas dienesta nosaukums „LEM" iedvešot krieviem šausmīgas bailes.

OPIJA KONTRABANDA SAGĀDĀ LĪDZEKĻUS CĪŅAI PRET STAĻINU

Plašās organizācijas uzbūve neesot Tito sagādājusi nekādas grūtības, jo viņa rīcībā bijušas milzīgas naudas summas. Jau „Tito kominforma" dibināšanas dienā kā dzimšanas dienas dāvanu vien organizācija saņēmusi no valsts 300 milj. dolaru. Katrs zinot, ka Jugoslavija pati saviem spēkiem šādu summu nekādā gadījumā nebūtu varējusi sadabūt, un ka šī nauda nākusi no aprindām, kas ieinteresētas sekmīgā cīņā pret Staļinu. Un milzīgais aparāts savā darbībā prasa vēl nesalīdzināmi vairāk, nekā tas saņēma dibināšanas dienā. Krietnas piedevas sagādājot arī valstiski organizētā kontrabanda, sevišķi ar opiju.

Pēdējais titoistu pasākums ir „jaunā kominforma" laikraksta izdošana un spēcīgas 100 KW radio raidstacijas būve

Var gluži labi saprast, ka krievi katrā ziņā grib atrisināt titoisma problēmu, kas viņiem kļuvusi tik bīstama. Vai tādēļ būs nenovēršams, kaŗš, to nezina neviens. Droši var apgalvot vienīgi to, ka tikai ar kaŗu var padzīt Tito no Belgrades.

Cīņa ar komūnistu pagrīdi Latvijā (2)

GRICMAŅA APCIETINĀŠANA un pārdrošā bēgšaņa no politiskās pārvaldes

Gricmanis, vecs revolūcionārs, jau 1905. g. bija ietekmējis visu savā pagasta domu revolūcionārā virzienā. Sākoties pasaules kaŗam, Gricmanis savas idejas turpināja propagandēt latviešu strēlnieku pulkos, un pēc 1917. g. revolūcijas viņu ievēlēja 5. Zemgales strēlnieku pulka izpildkomitejā. Šeit Gricmanis ātri izvirzījās vadītājā lomā un jau pēc neilga laika iekļuva 12. armijas „izpolstrēlā". Nodibinoties padomju varai Latvijā, Gricmanis pārcēlās uz Rīgu un stājās iekšlietu komisāra Lencmaņa ricībā. Lencmanis viņam uzticēja komūnitstiskās partijas organizēšanu visā Latvijas territorijā. Latviešu un vācu kaŗaspēka daļām ieņemot Tukuma-Jelgavas līniju, Gricmanis palika balto aizmugurē un sadarbojās ar Kretuļa partizāniem. Pareizāk izsakoties, viņš bija paša Kretuļa labā roka.

Lūk, šim vīram politiskā pārvalde bija tikusi uz pēdām pašam pirmajam: pārvaldes aģentiem bija izdevies uzzināt, ka pēc Rīgas kapitulācijas Gricmanis vispirms devies uz Maskavu, lai saņemtu jaunās instrukcijas turpmākajai darbībai. Acīm redzot, Pēteris Stučka Gricmani bija novērtējis ļoti augstu, jo kad Gricmanis 1920. g. pavasarī atkal atgriezās Rīgā, viņš skaitījās ārzemju pasta un transporta nodaļas vadītājs. Viņam bija uzdots darboties tieši saziņā ar padomju Latvijas centrālkomiteju, bet parallēli tas skaitījās arī Stučkas valdības nelegālais diplomātiskais pārstāvis, kam tieši pakļauti visi kā uz Vakareiropu, tā uz ASV sūtītie darbinieki.

Gricmanis nepaspēja savu darbību noorganizēt kaut cik plaši, jo 1920. g. 6. martā Latvijas politiskajai apsardzībai viņu nodeva kāds paša cilvēks. Pārvaldei tas bija gluži negaidīts ķēriens. Arestējot pie Gricmaņa atrada pielādētu revolveri un Latvijas pagaidu valdības ministru prezidenta izdotu pasi uz Jēkaba Zāles vārdu. Viņa dzīvoklis bija vesela viltotava. Bez lielāka skaita neizpildītu Latvijas pasu blanku, tur atrada arī visus 8. policijas iecirkņa zīmogus, lielākas naudas summas dažādās valūtās. Visvairāk, protams, varēja interesēt Gricmaņa korespondence, ko viņš nebija paguvis iznīcināt. Tā patiešām deva dažu gluži nesamaksājamu pieturas punktu: Gricmaņa papīros, piemēram, atradās vēstule, ko bija parakstījis pats 3. komūnistiskās internacionāles darbvedis Klingers; atradās vēstules, sūtītas no Vācijas pašam biedram Ļeņinam.

Vissvarīgākās tomēr izrādījās trīs mazas zīmītes, kas deva pateicīgu materiālu izsekot tieši Latvijas komūnistiskai pagrīdei. Pārvaldes aģenti jau sen bija noskaidrojuši, ka Pleskavas Latsekcijas ārzemju biroja vadītājs ir kāds latvietis, kas parakstījās ar šifru Bajārs. Līdz tam tomēr nebija laimējies uziet vietu, kur pienāca un tika tālāk sadalīta Bajāra sūtītā nelegālā literātūra, instrukcijas un nauda. Tagad noskaidrojās, ka šis punkts ir Gricmanis! Vēl četras dienas pirms apcietināšanas Gricmanis bija saņēmis no Maskavas 5 saiņus literātūras, kā arī ap 100.000 cara rubļu izdalīšanai citiem aģentiem — Spīdolai, Skopulim uc. Šī Spīdola un Skopulis jau sen bija pārvaldes organu uzraudzībā, pie Gricmaņa atrastā zīmīte tikai pateica trūkstošo. Kādā vēstulē bija norādījumi, ka „... sakarā ar Rēzeknes atstāšanu arī te nodibināta pagrīde un noorganizēts literātūras izdalīšanas punkts".

Gricmanis, kuŗa pratināšana ilga visu dienu un nakti, gandrīz nekur neliedzās. Viņš atzina savu darbību Kretuļa bandā, nenoliedza arī, ka pēc atgriešanās no Padomju Krievijas Rīgā pārzinājis literātūras transportu un ārzemju pastu, kā arī apgādājis ar viltotiem dokumentiem nelegālas personas. Tomēr savus līdzdalībniekus neizdeva.

Gricmaņa iekrišana bija liela sensācija, un šai sakarā pārvaldē bieži vien ieradās ne tikai dažādu sūtniecību darbinieki, bet pat ASV sūtnis. Par Gricmani interesējās arī rakstnieks Kārlis Skalbe, kas nevienu vien stundu notērzēja ar dzelžos saslēgto apcietināto. Gricmaņa turēšana apcietinājumā tomēr sagādāja lielas rūpes. Viņa avantūrista daba bija zināma, un tā kā viņam draudēja nāves sods, bija skaidrs, ka pie pirmās izdevības Gricmanis mēģinās bēgt. Rīgā darbību bija uzsācis arī Kretulis ar visu savu bandu. Šie rūdītie „meža brāļi" bija spējīgi uz visu. Tādēļ, iekām Gricmani nogādāja drošībā Centrālcietumā, uzmanība bija jādivkāršo. Šis pieņēmums izrādījās pareizs, jo pirmo reiz Gricmanis mēģināja izbēgt jau nepilnu dienu vēlāk. Ap 5,30 rītā viņš lūdza sargkareivim atļauju aiziet uz ateju. Kareivis vēl nepaguva atvērt durvis, kad Gricmanis ar spēcīgu sitienu sejā viņu notrieca zemē un pats metās pa trešā stāva kāpnēm laukā, kur to atkal notvēra pastiprinātā sardze.

Nākamajā dienā pārvaldē atkal ieradās ASV sūtnis, lai noskaidrotu ceļus, kā Amerikas komūnisti tiek apgādāti ar Krievijas zeltu un 3. internacionāles instrukcijām. Visas pūles pierunāt Gricmani šos ceļus atklāt palika bez panākumiem. Nelīdzēja pat solījums valsirdīgās atzīšanās gadījumā ievērojami atvieglot viņa likteni. Kāpēc Gricmanis bija tik nepiekāpīgs, kļuva saprotams tikai vēlāk, dažas stundas pēc sarunas, koridorā pēkšņi noskanēja brīdinājuma šāviens un uztraukta balss sauca, ka Gricmanis... izbēdzis! Pie radiātora vientuļajā vietiņā, uz kuŗu viņš bija izprasījies, bija piestiprināta virve, pa kuŗu Gricmanis, iepriekš izspraucies laukā pa mazo lodziņu, bija nolaidies no trešā stāva sētā, pa sānu vārtiem paskrējis garām tur stāvošām trim sievietēm un nozudis Lāčplēša ielā

Nākamajā turpinājumā lasiet:

MASKAVA GLĀBJ SAVU UZTICĪGO KALPU

ASV kļūst aktivas aukstajā karā

Prese un radiofons mobilizē sabiedrisko domu pretsitienam

Ņujorkā (I). — Gandrīz līdz pašam pēdējam laikam bija parasta lieta, ka Rietumeiropa un Amerika gan reģistrē padomju propagandas uzbrukumus viņu valsts iekārtai un saimnieciskajai struktūrai, bet pašas apzināti atturas no komūnistu „kaitināšanas". Kopš dažiem mēnešiem tomēr arī šai ziņā sācis pūst jauns vējš, mazākais Amerikā. Līdz-

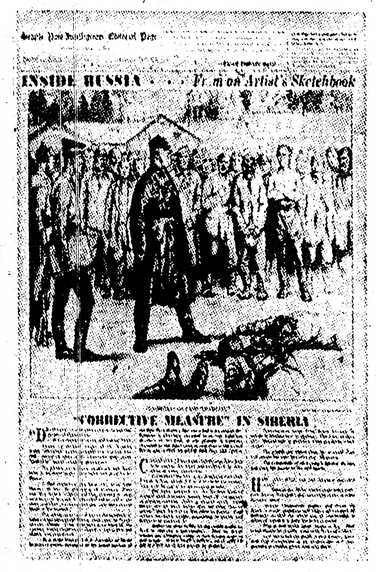

tekus līdzekļu atvēlei Rietumeiropas apbruņošanai bruņotas agresijas atvairīšanai, ASV valstsvīru runās, preses rakstos un radiofonu komentāros arvien biežāk izmanāma tendence atbildēt arī komūnistu aukstā kaŗa strateģiem ar viņu pašu ieročiem. Amerikas balss krievu raidījumu forsēšana ir tikai viens no šiem līdzekļiem. Ar katru dienu vairojās pazīmes, ka arī presē sākta sistēmātiska kampaņa amerikāņu lasītāju pastiprinātai informēšanai par patiesajiem apstākļiem Padomju Savienībā un internacionālā komūnisma nolūkiem.

Raksturīgs šinī virzienā ir Rietumamerikas lielā laikraksta Seattle Post Intelligencer paņēmiens. Oktobŗa beigās desmit dienas no vietas tajā veselu lappusi, kas citkārt veltīta ievadrakstiem, aizņēma liels zīmējums, kuŗā attēloti dzīves apstākļi viņpus dzelzs priekškara un komūnistiskās sabiedriskās iekārtas nežēlīgā īstenība. Šie zīmējumi, mākslinieka un reizē apstākļu pazinēja roku darināti, bez kādiem aplinkiem un pārliecināti illustrē tur valdošo terroru. Ja amerikāņu lasītājam līdz šim nav bijusi pacietība iepazīties ar austrumu režīma aprakstiem, tad šie reālistiskie zīmējumi tam visai uzskatāmi rāda šausmas, kas ikdienas jāpārdzīvo padomju pilsonim un kas draud visām tautām, kuŗas vēl nonāks aziātiskā komūnisma varas sfairā.

No redakcijai piesūtītajiem Seattle Post zīmējumiem še reproducēti trīs. To saturs saprotams bez kādiem paskaidrojumiem. Tāds pat baigs saturs ir arī pārējiem, kuŗos attēloti gan padomju cietumnieku draušmīgie dzīves apstākļi, gan badā mirstošas sievietes un bērni bagātajā Ukrainā, gan deportēto grupas ceļā uz nezināmu koncentrācijas nometni. Zīmējumu autors ir bij. DP, pats krievs, pazīstamais skulptors un grāmatu illustrātors S. G. Koroļkovs. Savā laikā viņš iekārtojis padomju paviljonu pēdējā pasaules izstādē Ņujorkā, illūstrējis arī Padomju savienībā daudz lasīto Šolochova romānu Klusā Dona. Kaŗa laikā nokļuvis vācu gūstā, pēc atbrīvošanas izvēlējies DP likteni un pagājušā vasarā emigrējis uz ASV.

Šai pašā plāksnē ir radiokomentārs, ko pirms kādas nedēļas nolasīja Chicago Tribune Vašingtonas redakcijas vadītājs V. Troans. Viņš uzsvēra, ka izsakot ne tikai savas personīgās domas, bet arī daudzu ASV augstāko kaŗavīru uzskatus. Šie kaŗavīri pārliecināti, ka trešo pasaules kaŗu vēl varētu novērst ar t. s. „psicholoģisku kaŗu", kuŗa mērķis būtu pamudināt krievu tau-

tu pašu nokratīt savu tagadējo valdītāju jūgu. Padomju savienības apstākļu pazinēji apgalvo, ka krievu tautas lielais vairākums slāpst pēc līdzcietības apliecinājumiem no ārpasaules. Krievu pārbēdzēju skaits, to starpā daudzi augstākie virsnieki, sasniedzis jau 25.000 vīrus, bet vispār Vakareiropā esot vismaz pusmiljons pretkomūnistiski noskaņotu krievu. To vidū atrodās daudz militāri labi sagatavotu personu, kas ilgoties ilgojas atbrīvot savu dzimteni un kas spētu izveidot veselu krievu leģionu.

Patiesība arī tagad jau nokļūst aiz dzelzs priekškaŗa kontrabandas ceļā, solot padomju tautām mieru un brīvību. Krievijas pilsoņiem un pārbēdzējiem no sarkanās armijas jādod iespēja atgriezties atpakaļ dzimtenē brīvības evaņģelija paušanai un lai tie tur pateiktu saviem tautas brāļiem, ka ASV vēlās sadzīvot ar krievu tautu draudzībā un ka amerikāņu rūpes par cilvēku tiesību aizsardzību nebeidzas šaipus dzelzs priekškara. Nobeidzot savu referātu Troans uzsvēra: „Mūsu kaŗa resora labākie ļaudis ir neapmierināti ar tagadējo politiku, kas komūnismu tikai izolē un prasa nekavējoties sākt psicholoģisko kaŗu." Referāts iespiests atsevišķā brošūrā, ko piesūtīs visiem kongresa locekļiem.

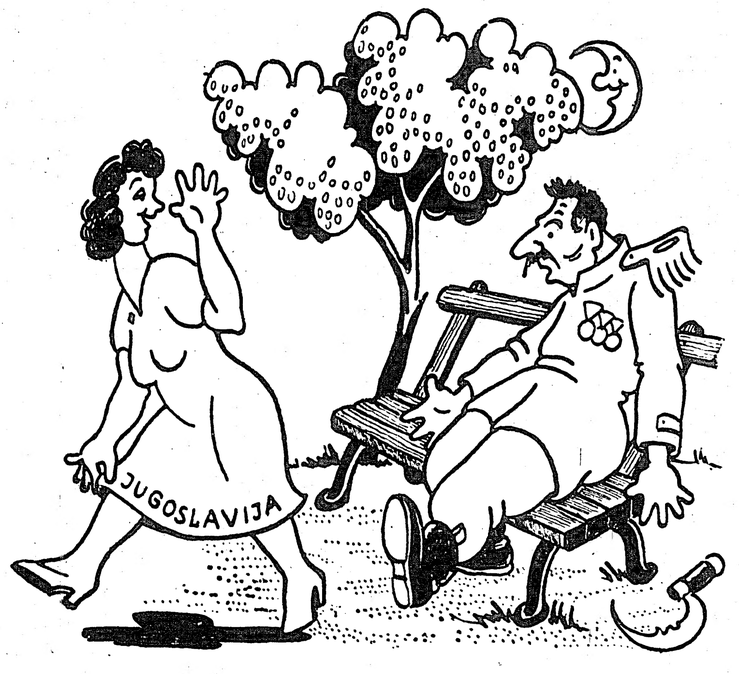

Karstās mīlestības epilogs. Reby zīmējums.

Svētdien, 1949. g. 13. novembrī

Jauna cerība pasaules boksā

Par nākotnes smagā svara bokseri Londonā uzskata 21 g. v. indiāni Pēteru, kas dzimis Kanadā, Ontario provincē. Londonā no 15 cīņām 10 ieguvarējis ar k. o., pie kam uzvaru gūdis nedzirdēti īsā laikā. Ringā viņš spējis ieradies ar dvieli aptītu ap pēdu, ko viņa sekundants noņēmis tikai pēc pirmā gonga. Velss ir 1,87 m liels un sver 85 kg. Savām uzvarām Londonā Velsam nevajadzēja cīkt par pieciem gājieniem.

Meistaru neveiksmes virsliga

MAZA BILANCE PEC MEISTARIEM

Futbola virsligās vācijas dienvidu, ziemeļu un rietumu apgabalos izspēlētas jau pirmā rinķa spēļu, bet pašreiz ir gandrīz neiespējami paredzēt uzvaras iespējas, jo sacensības devušas tik negaidītus iznākumus, un vienību spējas bieži vien grūti pārskatāmas. Dienvidvācijas virsligā pavisam vāji veicies Vācijas meistaram VfR. Mannheim un Dienvidvācijas meistaram Kickers Offenbach. Pēc 8 pirmā rinķa spēlēm Mannheim ar 9 ieguštiem un 7 zaudētiem punktiem atrodas tabulas 8. vietā, Offenbach ar 8—8 p. (vārti 15—19) 9. vietā, Nürtingen attiecība 15—14), bet Kickers Offenbach ar 9—8 p. (vārti 15—19) 9. vietā. Rietumvācijas virsligā 1. FC. Nürnberg savos mājas spēlēs ir visai svārstīgs un ieņem tikai 11. vietu (punkti 6—10; vārti 17—19). Pašreiz Dienvidvācijas vadības grožus savās rokās tur virsligas jaunpienācēji VfB. Stuttgart (11—8), kas līdz šim nav piedzīvojuši tiešām skaistu sezonas sākumu, bet divās pēdējās svētdienās guvuši divas uzvaras pēc kārtas, zaudējot Schwabenbergā un spēlējot neizšķirti ar Offenbach Kickers, kas abas atrodas virsligas lejasgalā (16. un 13. vietā; abām 8. v. ieņem stabili spēlējošā Saarbrücken (11—7 p.), godam turas arī Frankfurtes vienības (Eintracht 6. v. ar 11—7 p., FSV. 8. v. ar 10—8 p.). Vācijas virsligās nākotnes izredzes ir abām pēdējā spēcīgajām Minchenes vienībām, kuŗas pēc labā sākuma palikušas uzticīgas savām vietām (Bayern 14. v., 5—11 p.; 1860 München 16. v., 8—13 p.).

Ziemeļu virsligā savu meistara godu ņēmušas gan pratusi, aizstāvēt Hamburgas SV, bet tai līdzās tīri negaidīti iz-

1949. g. 16. okt. negaidot kopīgā darba pazemē, mū

Maksi

dzimis

Viņu mīļā piem

Ilst pieci gadi, Ilst un nenostāj,
Tik slāpes, krājas sirdī smagas, lēnā
Un aizsedz acis, man uz pieres klāj,
Un dzīves šķirot, citas saules ēnas.

Latviešu Ogļraču Apvienīb

Maksi

dzimis 1912. g. 24. sept. R

S. g. 20. oktobrī pēc grū

Kā

1949. g. 4. novembrī Delm mīļais Latvijas armijas ka

Jā

dzimis 1892. g. 14. decemb dīts 8. novembrī Delmenh

DAUGAVAS VANAGU grāmatnīca piedava:

	DM
Gaļas ķīmes	4.—
L. Maurīņas esejas Sirds Mozaika, ies.	5.50
L. Maurīņas esejas Spīts, brošē., pirmiespiedums, iznāks novembrī, 320 vidū. apm. 350 lpp.	3.50
L. Sirmāna Krīkšis Mežmājā	7.50
Kurzemes krasts, Kurzemes varonu piemiņai veltīta dzejas antoloģ., sakārt. A.Egliītis	3.—
Vētra Kandīds, ies.	7.—
U. Steinbeka Mēness norietējis, brošē.	5.—
H. Hiltona Ardievu, mister Čip!	3.50
J. Švābes The Story of Latvia	10.—
Latvijas nac. karoga lente, 1 metrs	3.50
Latvijas nac. karoga standartiņš, 11X28 cm, ar zelta bārkstītēm	
Standarta statīvs, ar uz pamatnes piestiprinātu kokā izgrieztu Latvijas ģērboni	16.—
Ziemeļamerikas karte	6.—
Austrālijas karte	4.—
Sūtīšana uz pēcmaksu. Atkalpārdevējiem atlaide. Pieprasiet jauno trimdas izdevumu katalogu.	

Daugavas Vanagu Grāmatnīca, (14a) Ulm, Bölcke-Kaserne (482)

YMCAs/YWCAs sporta vadītāju apspriede

Svētdien 22. novembrī, pl. 13 Vircburgā YMCAs/YWCAs nodaļas telpās ar šādu darba kārtību: komitejas priekšsēža ziņojums, nozaru vadītāju ziņojumi, trūkumi, nozaru vadītāju vēlēšanas, turpmākā darbības jautājumi un dažādi jautājumi. Uz sēdi aicināti visi sporta komitejas locekļi un nozaru vadītāji — R. Upmanieks, J. A. Līrums, J. Pālens, V. Strazdiņš, L. Aizstrauts, A. Aizstrauts, J. Klaviņš, A. Klaviņš, E. Oliņš un J. Jeske. Dzelzcela brīvbiletes piesūtīs.

J. O.

ETINĀŠANA
šaņa no valdes

leši saziņā ar padomju Lat-ntrālkomiteju, bet parallēli tījās arī Stučkas valdības is diplomātiskais pārstāvis, i pakļauti visi kā uz Vakar-ā uz ASV sūtītie darbinieki. anis nepaspēja savu darbību zēt kaut cik plaši, jo 1920. rtā Latvijas politiskajai ap- viņu nodeva kāds paša Pārvaldei tas bija gluži ne-ķēriens. Arestējot pie Gric-rada pielādētu revolveri un pagaidu valdības ministru ta izdotu pasi uz Jēkaba rdu. Viņa dzīvoklis bija ltotava. Bez lielāka skaita tu Latvijas pasu blanku, da arī visus 8. policijas ie-zīmogus, lielākas naudas dažādās valūtās. Visvai-ams, varēja interesēt Gric-respondence, ko viņš ne-uvis iznīcināt. Tā patie-a dažu gluži nesamaksāja-ras punktu: Gricmaņa pa-emēram, atradās vēstule, ko kstījis pats 3. komūnistis-nacionāles darbvedis Klin-adās vēstules, sūtītas no pašam biedram Ļeņinam. īgākās tomēr izrādījās trīs mītes, kas deva pateicīgu izsekot tieši Latvijas ko-tai pagrīdei. Pārvaldes u sen bija noskaidrojuši, ka Latsekcijas ārzemju bi-tājs ir kāds latvietis, kas is ar šifru Bajārs. Līdz r nebija laimējies uziet pienāca un tika tālāk sa-jāra sūtītā nelegālā literā-rukcijas un nauda. Ta-aidrojās, ka šis punkts ir Vēl četras dienas pirms anās Gricmanis bija saņē-askavas 5 saiņus literātū-ap 100.000 cara rubļu iz-citiem aģentiem — Spīdo-lim uc. Šī Spīdola un jau sen bija pārvaldes or-udzībā, pie Gricmaņa at-te tikai pateica trūkstošo. tulē bija norādījumi, ka rā ar Rēzeknes atstāšanu dibināta pagrīde un noor-literātūras izdalīšanas

is, kuŗa pratināšana ilga un nakti, gandrīz nekur Viņš atzina savu darbību andā, nenoliedza arī, ka šanās no Padomju Krie-ā pārzinājis literātūras un ārzemju pastu, kā arī ar viltotiem dokumen-ālas personas. Tomēr sa-līdzniekus neizdeva. a iekrišana bija liela sen-šai sakarā pārvaldē bieži ās ne tikai dažādu sūt-rbinieki, bet pat ASV ar Gricmani interesējās ieks Kārlis Skalbe, kas ien stundu notērzēja ar slēgto apcietināto. Gric-šana apcietinājumā tomēr elas rūpes. Viņa avan-a bija zināma, un tā kā udēja nāves sods, bija a pie pirmās izdevības mēģinās bēgt. Rīgā dar-zsācis arī Kretulis ar vi-andu. Šie rūdītie „meža spējīgi uz visu. Tādēļ, cmani nogādāja drošībā umā, uzmanība bija jā-Šis pieņēmums izrādījās pirmo reiz Gricmanis zbēgt jau nepilnu dienu 5,30 rītā viņš lūdza sarg-tļauju aiziet uz ateju. l nepaguva atvērt durvis, anis ar spēcīgu sitienu otrieca zemē un pats me-ā stāva kāpnēm laukā, al notvēra pastiprinātā

dienā pārvaldē atkal V sūtnis, lai noskaidrotu Amerikas komūnisti tiek Krievijas zeltu un 3. in-s instrukcijām. Visas nāt Gricmani šos ceļus a bez panākumiem. Ne-solījums valsirdīgās at-ījumā ievērojami at-likteni. Kānēc Gric-tik nepiekāpīgs, kļuva ikai vēlāk, dažas stun-unas, koridorā pēkšņi rīdināījuma šāviens un alss sauca, ka Gricma-vis! Pie radiātora vien-ā, uz kuŗu viņš bija iz-ia piestiprināta virve, ricmanis, iepriekš iz-ukā pa mazo lodziņu, s no trešā stāva sētā, pa n paskrējis gaŗām tur m sievietēm un nozudis

turpinājumā lasiet:
VA GLĀBJ SAVU
ICIGO KALPU

Jauna ceriba pasaules boksā

Par nākotnes smagā svara bokseri Londonā uzskata 21 g. v. indiāni Velsu, kas dzimis Kanadā, Ontario provincē. Londonā no 15 cīņām 10 viņš uzvarējis ar k. o., pie kam uzvaru panācis nedzirdēti īsā laikā. Ringā viņš parasti ieradies ar dvieli aptītu galvu, ko viņa sekundants noņēmis tikai pēc pirmā gonga. Velss ir 1,87 m liels un sver 85 kg. Savām uzvarām Londonā Velsam nevajadzēja vairāk par pieciem gājieniem.

25 labākie latviešu vieglatlēti 1949. g. sezonā punktu vērtējumā

STENDZENIEKS 8. GADU PĒC KĀRTAS 1. VIETĀ. — 15 METĒJI 25 LABĀKO VIDŪ. —. SIEVIEŠU DISCIPLĪNĀS PILNĪGI DOMINĒ SKRĒJĒJAS UN LĒCĒJAS. — JAUNĀS VIEGLATLĒTES NOMAINA VECO „GVARDI"

Aprēķinot latviešu vieglatlētu šīs vasaras labākos rezultātus, vīriešiem pēc somu, bet sievietēm pēc R. Dekšenieka punktu tabulām, redzams, ka priekšgalā, līdzīgi iepriekšējiem gadiem, ir metēji. Jau astoto gadu pēc kārtas mūsu vieglatlētu Nr. 1 ir Jānis Stendzenieks, kas vēl joprojām pieskaitāms pie pasaules labākajiem šķēpraižiem. Starptautiskā konkurencē godam pastāvēt var arī pārējie vecās gvardes vīri Circenis un Hakelis, kas šogad sasnieguši labākos rezultātus visas Vācijas mērogā, par ko atzīmēts arī oficiālās statistikās. (Die Neue Zeitung gan mūsu atlētus nosaukusi par igauņiem). Labs arī jaunā Millera sasniegums lodē, ko viņš veica, uzvarot labākos vācu un zviedru lodes grūdējus Brēmenē. Labi pastāvējuši šogad arī diska metēji, un tikai tālākās vietās seko lēcēji un skrējēji, kur nākotnē lielas lietas var gaidīt no Lejēna, Upenieka un Asara. Pašreiz visvairāk varam vēlēties sprintā, barjērskrējienos, tāllēkšanā un kārtslēkšanā; pēdējo divu disciplīnu pārstāvju 25 vidū vispār nav.

Pretēja aina ir sieviešu disciplīnās, kur dominē skrējēju un lēcēju sasniegumi. Nestartējot vairs Timmai un Ringenbergai, gan nav neviena sasnieguma, ar ko mēs varētu pastāvēt starptautiskā mērogā; tomēr jāpriecājas, ka tieši no meiteņu vidus trimdā nācis klāt visvairāk jaunu talantu: Migle, Ozoliņa, Roga, Saliņa uc. Ja sportisti tikpat neatlaidīgi strādās arī izklīstoš svešās zemēs, tad par mūsu vieglatlētikas nākotni varam būt droši.

Sastādot 25 labāko atlētu tabulu, izvērtēti visi apzinātie sasniegumi, tomēr iespējams, ka kādā zemē, kur mīt mūsu sportisti un no kurienes informācija ir trūcīga, reālizēts kāds šelt neminēts rezultāts. Nav ziņu par mūsu vieglatlētiem Austrālijā, kur mīt mūsu trimdas labākais sprinters A. Priednieks, bet liekas, ka ne viņš, ne citi šogad neko izcilāku nav spējuši veikt. Nepilnīgas ziņas saņemtas arī no Kanadas, kur īpaši varētu interesēt E. Poltraka sasniegumi diskā, jo negribētos ticēt, ka viņa labākais būtu pavasarī veiktie 38,37 m.

25 labāko vērtējumā nav ievēroti pāris rezultāti, kas, liekas, visai apšaubāmi. Tā, piem., jaunā Dz. Pasteniece pavasarī Vircburgā skrēja 100 m 13,0 sek., kas viņai punktu vērtējumā sieviešu disciplīnās dotu pirmo vietu. Tomēr, redzot šīs sportistes vēlākos startus, kuŗos labākais laiks ir 14,1 ek., jāšaubās par pirmā rezultāta pareizību, sevišķi tādēļ, ka talsni sprintā visvairāk iespējams kļūdīties laika uzņemšanā. Saubas varētu radīt arī Asara tikai vienreiz sasniegtais krietnais laiks 800 m, taču šī sasnieguma pareizību apliecina tas, ka tas veikts ekstremās vācu sacīkstēs konkurencē ar pazīstamo vācu vidusdistančnieku Klūgi, kas skrējienā uzrādījis 1:55,0 min.

Lai nelaunojas tie sportisti, kuŗu sasniegumi kaut kādu no tabulas sastādītājiem neatkarīgu iemeslu dēļ nebūtu uzrādīti, jo rezultātu apzināšanā darīts viss iespējamais, taču pašreizējos apstākļos, kad latviešu sportisti izklīduši gandrīz 20 valstīs, kāds robs allaž var gadīties.

25 labākie vieglatlēti

		pnkt.
1.	J. Stendzenieks — šķēps 67,19	936
2.	N. Millers — lode 14,96	918
3.	R. Circenis — šķēps 64,26	872
4.	A. Hakelis — šķēps 64,25	871
5.	J. Ratass — disks 45,02	867
6.	R. Lejēns — augstlēkšanā 1,85	846
7.	A. Puksts — lode 14,17	833
8.	E. Asaris — 800 m 1:58,9	823
9.	V. Priede — disks 43,45	817
10.	A. Jankovskis — disks 43,38	814
11.	K. Rudulis — lode 13,85	800
	K. Upenieks — 1500 m 4:10,8 min.	800
13.	P. Neilands — lode 13,82	797
14.	N. Millers — disks 42,59	784
15.	K. Upenieks — 1000 m 2:38,2	770
16.	V. Jasis — šķēps 58,65	754
17.	V. Teteris — 800 m 2:02,2	750
18.	K. Rudulis — disks 41,24	748
19.	J. Mežaraups — veseris 43,80	746
20.	K. Upenieks — 800 m 2:02,9	736
21.	V. Riemeris — 100 m 11,4	735
	J. Jēkabsons — 100 m 11,4	735
23.	G. Vainovskis — veseris 43,25	733
24.	J. Pālēns — 400 m 52,7	730
25.	K. Upenieks — 400 m barj. 59,4	726

. . . un vieglatlētes

		pnkt.
1.	M. Migle — tāllēkšanā 4,96	566
2.	N. Ozoliņa — 60 m 8,4	555
	R. Roga — 60 m 8,4	555
	N. Ozoliņa — 100 m 13,5	555
	R. Roga — 100 m 13,5	555
6.	N. Ozoliņa — tāllēkšanā 4,90	549
7.	S. Sprušeniece — augstlēkš. 1,40	527
8.	B. Saliņa — augstlēkšanā 1,38	502
9.	N. Ozoliņa — augstlēkšanā 1,37	489
10.	S. Sprušeniece — tāllēkšanā 4,67	485
11.	V. Kārkliņa — 60 m 8,7	466
	D. Pasteniece — 60 m 8,7	466
	J. Reinberga — 60 m 8,7	466
	V. Bebre — 60 m 8,7	466
	V. Bebre — 100 m 14,0	466
	J. Kāpostiņa — tāllēkšanā 4,60	466
17.	V. Bebre — disks 32,20	464
18.	R. Roga — tāllēkšanā 4,59	463
	V. Kārkliņa — augstlēkšanā 1,35	463
20.	J. Vimba — 100 m 14,1	450
	D. Pasteniece — 100 m 14,1	450
	V. Kārkliņa — 100 m 14,1	450
23.	V. Ādmine — augstlēkšanā 1,33	441
	V. Bebre — augstlēkšanā 1,33	441
25.	L. Rozentāle — tāllēkšanā 4,50	440

I. Mežaraups

Krustvārdu mīkla

Uzdevis V. Rantiņš, Heilbronnā.

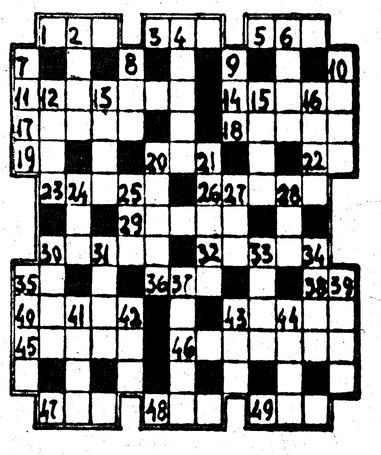

Līmeniski: 1. Slavens japāņu sportists un treneris. 3. Latviešu organizācijas iniciāļi. 5. Caurums. 11. Kādas Eiropas tautas piederīgais. 14. Sievietes. 17. Rietena sastāvdaļa. 18. Pagasts Latvijā. 19. Izsauciens. 20. Baroties. 21. Saikls. 22. Tilpuma mērs. 26. Bībeles persona. 29. Ārprāta izpaudums. 30. Apgabals Anglijā. 32. Ziņību pirmavota. 35. Nota. 36. Briesmu signāls. 38. UN amatpersona. 40. Valsts Tuvajos austrumos. 43. Sens ierocis. 45. Sāni. 46. Savienot kādu elementu ar skābekli. 47. Pārvietoties. 48. Norādāmais vietnieka vārds. 49. Starptautiska literāru klubs

Stateniski: 2. Dārza zemes nodalījums. 4. Pilsēta Latvijā. 6. Peļķe. 7. Iesaiņojuma svars. 8. Pakrēslis. 9. Insekts. 10. Zīmēt. 12. Greizs. 13. Koks. 15. Kalni Eiropā. 16. Virieša vārds. 20. Kumoss. 21. Ceļi. 24. Noma. 25. Vietnieka vārds. 27. Latvijas agr. sporta biedrības iniciāļi. 28. Austrālijas raidītājs 30. M. Zīverta traģēdija. 31. Sievietes vārds. 33. Patikami. 34. Lopu barība. 35. Pilsēta Dienvidamerikā. 37. Mūzikas instruments. 39. Patiess. 41. Metalls. 42. Mērs. 43. Latvijas agr. politiskas organizācijas iniciāļi. 44. Rāpulis.

IEPRIEKŠĒJĀS KRUSTVĀRDU MĪKLAS ATRISINĀJUMS

1—3. Skrudaliena. 4—6. Gostiņi. 6—8. Akumulātors. 9—10. Tapināt. 11—13. Smilšakmens. 1—11. Substantīvs. 4—9. Glaudīt. 2—12. Astroloģija. 5—10. Ignorēt. 3—13. Asinssūcējs. 7—1. Lingas. 7—3. Lūcija. 7—11. Laktas. 7—12. Lietus.

1949. g. 16. okt. negaidot no mums šķīrās, pēc divarpus gadu kopīgā darba pazemē, mūsu darba biedrs

Maksis Sērs-Sonde

dzimis 1912. g. 24. sept. Rīgā.

Viņu mīlā pieminā paturēs
latviešu ograču draugu kopa Farciennē-Beļģijā un sērojošie vecāki un māsa Latvijā.

Līst pieci gadi, līst un nenostāj,
Līst sāpes, krājas sirdī smagas, lēnas
Un aizsedz acis, man uz pieres klāj,
No dzīves šķirot, citas saules ēnas.

Latviešu Ograču Apvienības Beļģijā biedrs

Maksis Sērs-Sonde

dzimis 1912. g. 24. sept. Rīgā, šķīrās no mums 1949. g. 16. okt.

Aizgājēju mīlā pieminā paturēs
LOAB biedri.

Š. g. 20. oktobrī pēc grūtas slimības miris LOPF biedrs

Kārlis Mercs

Viņu mīlā pieminā paturēs
Latviešu Ograču Pašpalīdzības Fonda biedri Beļģijā.

1949. g. 4. novembrī Delmenhorstā pēkšņi aizgāja aizsaulē mūsu mīļais Latvijas armijas kapteinis

Jānis Galejs

dzimis 1892. g. 14. decembrī Valkas apr., Annas pagastā. Apbedīts 8. novembrī Delmenhorstā

Dziļās sērās
Piederīgie dzimtenē, Sibirijā un Vācijā

DAUGAVAS VANAGU grāmatnīca piedāvā:

	DM
Ceļa zīmes	4.—
Z. Mauriņas esejas Sirds Mozaika, ies.	5.50
broš.	3.50
Z. Mauriņas esejas Spīts, broš., pirmiespiedums, iznāks novembra vidū, apm. 350 lpp.	7.50
J. Sirmaņa Kriksis Mežmājā	3.—
Kurzemes krasts, Kurzemes varonu piemiņai veltīta dzejas antoloģ., sakārt. A.Eglītis	
Voltēra Kandids, ies.	7.—
Dž. Steinbeka Mēness norietējis, broš.	5.—
Dž. Hiltona Ardievu, mister Čip!	3.50
A. Švābes The Story of Latvia	
Latvijas nac. karoga lente, 1 metrs	10.—
Latvijas nac. karoga standartiņš, 12X23 cm, ar zelta bārkstītēm	3.50
Standartiņa statīvs, ar uz pamatnes piestiprinātu kokā izgrieztu Latvijas ģērboni	16.—
Ziemeļamerikas karte	6.—
Austrālijas karte	4.—

Izsūtām uz pēcmaksu. Atkalpārdevējiem parastā atlaide. Pieprasiet jauno trimdas izdevumu katalogu.

Daugavas Vanagu Grāmatnīca, (14a) Ulm, Bölcke-Kaserne (482)

YMCAs/YWCAs sporta vadītāju apspriede

notiks 22. novembrī, pl. 13 Vircburgā, YMCAs/YWCAs nodaļas telpās ar šādu darba kārtību: komitejas priekšsēža ziņojums, nozaru vadītāju ziņojumi, trūkstošo nozaru vadītāju vēlēšanas, turpmākās darbības jautājumi un dažādi jautājumi. Uz sēdi aicināti visi sporta komitejas locekļi un nozaru vadītāji — R. Upatnieks, J. A. Līrums, J. Pālens, V. Skrastiņš, L. Aizstrauts, A. Aizstrauts, J. Klaviņš, A. Klaviņš, E. Oliņš un J. Jendze. Dzelzceļa brīvbiletes piesūtīs.

J. O.

PATEICĪBA

Izsaku vissirsnīgāko pateicību Latviešu Ograču Pašpalīdzības Fondam Beļģijā un visiem Beļģijas tautiešiem, kas man sniedza materiālu atbalstu mana vīra nāves gadījumā š. g. 20. okt.

Tāpat mīļš paldies latviešu sporta klubam Rīga un pārējiem tautiešiem par krāšņo vainagu un ziediem. (508)

G. Mercs

LINGOFONA

Angļu valodas pasmācība

(teksts, vārdnīca, gramatika)
DM 5.—.

Atsevišķi izdevumi:

	DM
Lingofona lekcijas	1.30
Lingofona vārdnīca	1.—
Lingofona gramatika	3.—
E. Turkina. Latv. - angļu vārdnīca	6.50

dabūjami:

L. RUMAKA apgādā,

Würzburg, Centrāl DP Camp.

Grāmatas izsūta tikai pret iepriekšēju samaksu. Lūdzam ievērot apgāda jauno adresi!

(498)

J. ŠINA APGĀDĀ LĪBEKĀ
iznācis Konstances Mikelsones
novelu krājums

BIKTS

Cena DM 4.—.

No krājumā esošām grāmatām apgāds piedāvā:

	DM
Elzas Kezberes — Vēstules Pēram Gintam, broš.	2.—
Konst. Raudives romāna — Nolādētās dvēseles, II d., broš.	5.50
R. Sināta — Meži mostās, mednieku piedzīvojumi	2.80
A. Puškina — Namiņš priekšpilsētā, broš	2.20
Novembra beigās iznāks Klāras Zāles dzejoļu krājums — Zvani pusnakti, broš.	4.—
ies.	5.—

Ārpus Vācijas dzīvojošie tautieši lūgti grāmatas pasūtināt pie apgāda pārstāvjiem.

Anglijā: 2. M. Fogts — 4, Westgate Avenue, Bolton, Lancs., England; E. Rirdāns — 40, Warwick Avenue, London W 9, England.

Arstrālijā: Olģerts Strauts — Box 1560 G. P. O., Adelaide, S. A.; Australia.

Beļģijā: M. K. Erkens — 127, Rue de Fleurus, Chatelet, Belgique.

Kanadā: Valters Ziedinš — 220, Lisgar Str., Toronto, Ont., Canada.

Venecuēlā: Br. Krolis — la Castellana Avenida Principal Nr. 29, Caracas, Venezuela, America del Sur.

Zviedrijā: G. Sielers — Garvargatan 11, Stockholm K, Sverige.

ASV: Jānis Mikelsons — c/o Kārlis Alsiņš, 1187, Tremont Str., Boston 20, Mass., U. S. A.

Atkalpārdevējiem Vācijā grāmatas izsūtīs tikai pēcmaksā. Puspēcmaksā resp. komisijā grāmatas varēs saņemt tikai tie atkalpārdevēji, kas būs norēķinājušies par līdz šim saņemtām grāmatām. Pasūtinājumi un naudas pārvedumi adresējami:

JĀNIS ŠĪNS,

(24a) Lübeck, Meesenkaserne, Bl. C/83. (494)

PATEICĪBA

Prof. Vasilija Sinaiska atraitne un meita izsaka sirsnīgu pateicību it visiem, kas viņas atminējuši mierinošiem vārdiem smagajā dzīves brīdī.

Briselē, 1949. g. 5. novembrī.

PATEICĪBA

Beļģijā mirušā tautieša **Kārļa Merca** atraitne un bērni izsaka dziļu pateicību it visiem, kas piedalījušies nelaika izvadīšanā un parādījuši sirsnīgu atsaucību smagi piemeklētās ģimenes nelaimē.

Chapelle-lez-Herlaimont, 1949. g. 5. novembrī.

ARVĪDU KAULIŅU, dzim. 1925. g. 9. septembrī, Omuļu pag., pēdējā dzīves vieta Latvijā — Valkā, Merķeļa ielā 20, meklē vecāki **Kārlis** un **Anna Kauliņi**, DP Camp Churchill, Lehrte (20a). (511)

Lūdzu atsaukties **MELITU ĶŪDERS** ar piederīgiem. **Rūd. Ķūders**, Belgique, Winterslag, Bremwyk 8. (504)

Ja kāds ko zinātu par **VILI JUKĀMU** un viņa sievu **Zelmu**, dzim. Āriti, no Eveles pag. Valģiem, loti lūdz rakstīt **Milda Dzenītis** — 10, St Mary's Terrace, Newtown Huntingdon - Hunts., England. (510)

PĀRDODAMS DZINTARS

(papīra nazis: 20cm × 2,5 cm × 0,5 cm, sev. izdevīgs zeltkaļiem). (513)

J. Miesnieka jaundarbs — novelu, stāstu un teiksmju izlase

Dzīvības nepratis

glabā mums visiem dārgas atmiņas par liesmās palikušo dzimteni, kā arī stāsta par pelēcīgo dzīvi svešumā.

Dabūjams visās nometņu grāmatnīcās. Cena DM 4.50.

Ģenerālpārstāvis:
ROB. KRŪKLĪTIS,
(14a) Schwäb.-Gmünd, Artillerie-Kaserne. (461)

Ed. Paegles

Latvju rakstu ābecīte

(DM 5.—) un **KRĀJA** (DM 1.— pastmarkās) satur vairāk nekā 300 oriģinālizmēģinājumu pēc etnograf. materiāliem, kas der izšuvumiem, audumiem, ādas, koka, metalla uc. rokdarbiem. No atsauksmēm: „Ābecīte brīnišķīgi padevusies. Tā būtu jāiegādājas ikvienam aizjūras braucējam." — „A charming little book." — Izsūtu uz visām valstīm. —
(17a) Karlsruhe, Forstner-Kaserne. (497)

IRO STARPTAUTISKAIS MEKLĒŠANAS DIENESTS, AROLSENĀ, MEKLĒ:

Miervaldi **Bišāni**, dzim. 1922. g. 17. 1. Zvārdes pag. Laimītēs, dzīv. Zvārdē, Kuldīgas apr.; Janīni-Irēni **Naudiņu** (Grzelku), dzim. 1927. g. 31. 6. Rīgā dzīv. Rīgā, pēd. z. 1945. g. janvārī no Lodzas, Polijā; Līliju **Rūtiņu**, dz. Skrundu, dzim. 1900. g. Liepājā, dzīv. Liepājā, pēd. z. 1944. g. no Vācijas; Anastasiju **Ūdris**, dzim. Gžibovskaju, dzim. 1881. g. 23. 3. Ņevelē, Krievijā, dzīv. Rīgā, pēd. z. no Rīgas Sarkankalna slimnīcas; Evaldu **Vālodzi**, dzim. 1922. g. 5. 2. Rīgā; Augustu **Ventu**, dzim. 1914 g. 16. 4. Latvijā, dzīv. Tukumā, 1944. g. oktobrī deportēts uz Vāciju; Artūru **Veinšteinu**, dzim. 1886. g. 2. 1. Daugavpilī, Emīliju **Veinšteinu**, dzim. 1896. g. 7. 7. Dishā, Diksnā vai Driksnā, Latvijā; Ēriku **Veinšteinu**, dzim. 1924. g. 12. 7. Daugavpilī; Irēni **Veinšteinu**, dzim. 1926. g. 28. 2. Daugavpilī, pēd. z. par Veinšteinu ģimeni 1945. g. aprīlī no Marienbergas, Saksijā. (495)

LĒTI PĀRDODAMS

jauns moderns dāmu kažoks (Waschbär), 38.-40. n-rs, arī labs zelta kab. pulkstenis (Šveices) un prizmāt, tālskatis. Oferte ar Nr. 475. (475)

LATVIJAS pārstāvji ārzemēs

ANGLIJĀ: A. Veinbergs, galvenais pārstāvis, Kempston Hardwick Ind. Hostel, Nr. Bedford, Beds.
E. Andriņa, pārstāve, 54, Eaton Place, London SW 1.
E. Rirdans, pārstāvis, 40, Warwick Ave, London W 9.
Abonēšanas maksa: 4 šil. par eksemplāru mēnesī; atsevišķa numura cena 5 pensi.

ASV: K. Rabācs, galvenais pārstāvis, 1835, 83rd Street, Brooklyn 14, N. Y.
H. Tauriņš, pārstāvis, 156, East 28th Street, Brooklyn 26, N. Y.
Ed. Dobelis, pārstāvis, 503, 2nd Street, N. W Waverly, Iowa.
Arvids Lūsis, pārstāvis, Lt. 3, Coldwater, Miss.
Rūd. Krafts, pārstāvis, Onida, S. Dak.
Abonēšanas maksa: 1 dol. par eksemplāru mēnesī.

AUSTRĀLIJĀ: A. Strazdiņš, galvenais pārstāvis, Hotel Wellington, Canberra, A. C. T.
O. Strauts, pārstāvis, P. O. Box 1560, G. P. O. Adelaide, S. A.
A. Medenis, pārstāvis, Migrants Centre, Staff Bl. B. Bathurst.
Abonēšanas maksa: 5 šil. par eksemplāru mēnesī; atsevišķa numura cena 6 d.

BEĻĢIJĀ: K. Erkens, galvenais pārstāvis, 127, rue du Fleurus, Chatelet.
Latv. Sark. Kr. Beļģijā, pārstāvis.26, rue Jacques Jordaens, Bruxelles.
Abonēšanas maksa: 30 fr. par eksemplāru mēnesī.

BRAZILIJĀ: Z. Leimanis, pārstāvis, Atlantica, 156 apt., 101. Rio de Janeiro.
Abonēšanas maksa: 1 dol. par eksemplāru mēnesī.

DĀNIJĀ: A. Upīte; galvenā pārstāve, Jonstrup Lejr. pr. Balleru.
V. Briedis, pārstāvis, Postbox 212, Kobenhavn V.
Abonēšanas maksa: 3.50 kr. par eksemplāru mēnesī.

FRANCIJĀ: E. Baumane, galvenā pārstāve, 56, rue Mchal Foch, Lorient.
K. Birzniece, pārstāve, 31, rue de Seine, Paris 6-eme.
Abonēšanas maksa: 120 fr. par eksemplāru mēnesī.

HOLANDE: P. Martinsons, pārstāvis, Sweelinckplein 48, den Haag.
Abonēšanas maksa: 2 fl. par eksemplāru mēnesī.

JAUNZELANDE: Vl. Auziņš, pārstāvis, Reception Camp, Pahiatua at Wellington.
Abonēšanas maksa: 5 šil. par eksemplāru mēnesī.

KANADĀ: I. Batraks, galvenais pārstāvis, P. O. Box 1006, Sta C, Toronto 3, Ont.
Rūd. Kirsis, pārstāvis, P. O. Box 1017, Sta. C. Toronto 3. Ont.
Abonēšanas maksa: 1 dol. par eksemplāru mēnesī.

NORVĒĢIJĀ: H. Dzelzkalns, pārstāvis, Jerpefaret 7, Voksenlia, Oslo.
Abonēšanas maksa: 5.50 kr. par eksemplāru mēnesī.

SPĀNIJĀ: Dž. Rimkelts, pārstāvis, Grans via 15. Bilbao.
Abonēšanas maksa: 1 dol. par eksemplāru mēnesī.

VENECUĒLĀ: J. Henkuzens, pārstāvis, Medicatura Rural, E-do Lara, Sanare.
Abonēšanas maksa: 1 dol. par eksemplāru mēnesī.

ZVIEDRIJĀ: N. Seglenieks, galvenais pārstāvis, Klubbacken 39/II. Stockholm.
Daugavas apgāds, pārstāvis, Garvargatan 11. Stockholm.
Abonēšanas maksa: 2.50 kr. par eksemplāru mēnesī.

SLUDINĀJUMU MAKSA PAR VĀRDU: ASV un **Kanadā** — 5 centi, bet ne mazāk kā 1 dol par slud.; **Anglijā** un **Austrālijā** — 2 pensi, bet ne mazāk kā 3 šil. par slud.; **Beļģijā** — 1 fr., bet ne mazāk kā 25 fr. par slud.; **Francijā** — 10 fr., bet ne mazāk kā 250 fr. par slud.; **Zviedrijā** — 10 ēres, bet ne mazāk kā 2 kr. par slud.; **Dānijā** — 15 ēres, bet ne mazāk kā 3 kr. par sludinājumu.

Lai nerastos traucējumi laikraksta kārtīgā piegādē, lūdzam maksātājus Eiropas zemēs atjaunot abonementus savlaicīgi — ne vēlāk kā līdz 20. datumam par nākošo mēnesi, bet ārpus Eiropas maksājumus izdarīt vismaz par divi mēnešiem uz priekšu un atjaunot abonementus 1 mēn. pirms izbeigšanās.

LCK APGĀDS LATVIJA

V. Bullits par Ruzvelta īpato politiku

ASV prezidents gaidījis no Staļina pateicību morāles garā

Kādā no savām lielajām politiskajām runām apakšnamā tagadējais angļu opozīcijas vadonis V. Čerčils atzinās, ka būtu bijis labāk un pasaulē izskatītos citādi, ja angļi būtu iepēmuši Berlīni un amerikāņi iesoļojuši Prāgā, „kas toreiz bija pilnīgi iespējams."

Te angļu valstsvīrs atklāti un bez aplinkiem pieskāries jautājumam, kó sev jau gadiem ilgi uzstāda nevien uzvarētāji, bet jo sevišķi viši tie, kam komūnistu iespiešanās Viduseiropā sagādājusi jaunas ciešanas un pārbaudījumus. Visiem vēl labā atmiņā, ka rietumu sabiedroto armijas 1945. gada pavasarī virzījās uz priekšu daudz ātrākā tempā, nekā padomju divizijas. Angļi un amerikāņi būtu varējuši iesoļot ne tikai Berlīnē, Prāgā un Drezdenē, bet okupēt arī vēl plašus Vācijas, Austrijas un Čechoslovākijas apgabalus. Bet tad tie pēkšņi apstājās un dažas nedēļas vēlāk pat atvilkās vēl atpakaļ. Kamdēļ tas tā noticis, to varbūt pats Čerčils vēl izklāstīs savos memuāros, pagaidām tikai zināms, ka šāda rīcība nolemta Teherānas un Jaltas konferencēs, lai iespējami izpatiktu austrumu sabiedrotajam.

Viljams Bullitis, bij. ASV vēstnieks Maskavā un Parīzē, galveno vainu par šo rīcību uzkrauj nelaikim Fr. Ruzveltam. Apcerējumā, ko Bullits publicējis plaši izplatītajā amerikāņu žurnālā Life, viņš pierāda, ka Ruzvelts sācis pielabināties Staļinam jau tad, kad ASV pat vēl nemaz nebija iestājušās karā. Viņš sāka sūtīt Padomju savienībai jau 1941. gadā kara materiālus, neprasot no tās nekādu noteikumu pildīšanu, kaut gan pat ASV valdības locekļi ieteica ņemt no Staļina mazākais parakstu, ka Padomju Savienība pēc kara nepārkāps 1939. gada robežas Eiropā un respektēs rietumvalstu intereses Tālajos Austrumos. Ruzvelts vienmēr atrunājies ar to, ka Padomju Savienība šādu solījumu prasīšanu varētu iztulkot kā uzspiestu un no tiem tā kā tā atteikties.

Lai dotu Padomju Savienībai iespēju gūt noteikšanu Balkānu valstīs, Ruzvelts ar Maršaļu atteikušies akceptēt Čerčila ierosinājumu par desantu Balkānos vai Triestā. Ruzveltam vispār bijuši ļoti savādi uzskati par komūnistu paņēmieniem. Gan apzinoties, ka kaut kas jādara padomju imperiālisma ierobežošanai, viņš gribējis to panākt pavisam īpatā veidā. Ruzvelts domājis, ka viņam izdosies pārliecināt Staļinu par viņa morāliskajiem pienākumiem kristīgo ētikas garā.

Kad Bullits kādreiz personīgi mēģinājis Ruzveltam pierādīt, kas patiesībā ir Padomju Savienība un tās vadoņi, prezidents atrunājies: „Es tomēr neticu, ka Staļins varētu būt tāds, kādu jūs man viņu raksturojat. Esmu pārliecināts, ka ja es viņam dodu visu, ko spēju, neprasot nekā pretim, tad arī viņš, noblesse oblige, nemēģinās neko anektēt un arī pēc kara sastrādās ar mani pasaules demokratijas un miera labā."

Bullits ar rūgtumu atceras, kā prezidents netikai pieļāvis, bet pat veicinājis padomju propagandu Amerikā. Amerikāņu patriotiem kara ministrijā un centrālajos saimniecības uzņēmumos, kas negribējuši izdabāt Maskavai, bieži bijis pat jāatstāj dienests. Komūnisti iespiedušies ministrijās un citos valsts organos, kur guvuši un izmantojuši savā labā konfidenciālo informāciju.

Arī Teherānā Ruzvelts darījis visu, lai izpatiktu savam nama tēvam Staļinam. Kad konferences darba kārtībā nācis Polijas jautājums, prezidents sēdē nepiedalījies, aizbildinādamies ar neveselību. Čerčils viens pats cīnījies pret Staļina ierosinātajām Polijas robežām, bet nesaņemot amerikāņu atbalstu, bijis spiests piekāpties. Jaltas konferencē Ruzvelts lauzis Čangkaišekam doto vārdu, ļaujot Padomju Savienībai okupēt Mandžūriju un piesavināties svarīgas ķīniešu ostas, saņemot pret to Staļina solījumu piedalīties karā pret Japānu, kuŗai pēc Vācijas sakāves tā kā būtu bijis automātiski jākapitulē.

Visu to Ruzvelts darījis slepenībā, slēpjot svarīgākās norunas no saviem līdzstrādniekiem un amerikāņu tautas. Pateicību no Staļina viņš tomēr nesagaidīja, bet tieši pretējo. Mēnesi pēc Jaltas konferences Vašingtonā pienākusi no Maskavas telegramma, kuŗā Staļins nekorektos izteicienos un pilnīgi nepamatoti apvainojis Ruzveltu par separāta miera sarunu ievadīšanu ar Hitleru. Ruzvelts drīz pēc tam nomiris, bet ASV un visa pasaule tieši šodien jo smagi izjūt viņa īpatās politikas sekas.

—ls

NO 15 TIKAI 4 MIRUŠI DABISKĀ NĀVĒ

Ņujorka (E). — 1917. gada 9. novembrī ap pl. 5 no rīta zemnieku, strādnieku un zaldātu deputātu padome, noklausījusies Trocka runu, nolēma dibināt Vissavienības padomju valdību. Toreiz ministra vārds Krievijā bija ļoti nepopulārs, tāpēc augstos valsts ierēdņus nolēma saukt par tautas komisāriem. Par komisāru padomes priekšsēdi vienbalsīgi ievēlēja Ļeņinu. Rikovs kļuva iekšlietu komisārs, Lunačarskis — izglītības, bet Trockis — ārlietu. Jaunajā valdībā bija pavisam 15 tautas komisāru. Staļinam uzticēja vadīt komisiju, kas pārzināja nacionālitāšu jautājumu. Pēc valdības konstruēšanās publicēja dekrētu, ka tautas komisārus „katrā laikā var atcelt zemnieku, strādnieku un zaldātu deputātu padome".

Šo dekrētu, protams, nekad neiedzīvināja. Tautas komisāru padomes pirmais „ukazs" noteica preses cenzūru un aizliedza brīvu domu izmaiņu sapulcēs un sanāksmēs. „Ļeņins, Trockis un pārējie tautas komisāri ir jau varas saindēti," rakstīja toreiz pazīstamais krievu rakstnieks Maksims Gorkijs. „Es jautāju, vai krievu demokratija atceras tos mērķus, par ko tā cīnījās ar cara despotismu?" Šie Gorkija vārdi bija vienīgi saucēja balss tuksnesī. Bet arī pašu tautas komisāru starpā nebija saskaņas. Pēc dažiem mēnešiem no valdības izstājās pieci. Sniedzot šo informāciju, Amerikas balss piebilst, ka no visiem pirmajiem 15 tautas komisāriem dabiskā nāvē miruši tikai četri — Ļeņins, Nagijs, Skvorcovs un Šļapņikovs. Pārējie notiesāti un nošauti kā kontrrevolūcionāri vai pazuduši koncentrācijas nometnēs. Trocki, kā zināms, GPU uzdevumā nogalināja kāds meksikāņu komūnists. No pirmajiem 15 tautas komisāriem dzīvs palicis tikai viens — Josifs Visarionovičs Staļins.

Nesaskaņas padomju valdībā turpinājās arī visus nākamos gadus. Kulmināciju tās sasniedza 1929. g. 10. novembrī, kad, pēc Staļina priekšlikuma, partijas centrālā komisija nolēma izdarīt piespiedu kolektīvizāciju. Pret šo rīcību ļoti asi protestēja Rikovs, Bucharins un Tomskis. Jau 1928. g. 11. jūlijā Bucharinam bija ilgāka apspriede ar tautas komisāru padomes priekšsēdi Kameņevu. Bucharins viņam norādīja uz nesaskaņām centrālajā komitejā un sagatavoja cīņai pret Staļinu. Komūnistu partijas t. s. labais novirziens pamatoti baidījās, ka piespiedu kolektīvizācija atdursies pret zemnieku pretestību un radīs nemierus. Jau līdz Bucharina un Kameņeva sarunai Padomju savienībā bija notikušas vairāk nekā 150 zemnieku sacelšanās. Opozicionāru brīdinājums, protams, nelīdzēja. Staļina politika uzvarēja, ievedot masveidīgu zemnieku iznīcināšanu, deportācijas un vardarbību.

BEIDZIES ASV KALNRAČU STREIKS

Vašingtona (F). — ASV kalnraču arodbiedrības priekšsēdis Ljuijs devis rīkojumu izbeigt streiku un atjaunot darbus. Rīkojumā minēts, ka kalnrači strādās tikai līdz novembŗa beigām; ja līdz tam laikam nebūs panākta vienošanās, streiku atkal atjaunos. Pēc Ljuisa rīkojuma darbus atsāka 480.000 amerikāņu kalnraču, kas bija streikojuši jau 51 dienu. Darbā sāka ierasties arī 83.000 tēraudrūpniecības strādnieku. Vēl tomēr streiko apmēram trīs piektdaļas tērauda lietuvju un fabriku.

VISĀ DRĪZUMĀ SĀKSIES RIETUMEIROPAS APBRUŅOŠANA

Vašingtona (G). — Otrdien uz Eiropu izlidoja grupa amerikāņu politiķu un militāristu, lai uz vietas iepazītos ar Vecā kontinenta apbruņošanu, kā to paredz Maršala plāns. ASV delegācija apmeklēs Londonu, Parīzi, Oslo un Romu. Likums par kreditu piešķiršanu 1 miljarda dol. apmērā jau stājies spēkā. Informētas aprindas sagaida, ka ieročus Atlantika pakta signatārvalstis varēs saņemt jau tuvākā nākotnē. No Parīzes ziņo, ka Lielbritānija, Francija un Itālija vienojusies par īpašas aizsardzības komisijas dibināšanu Vidusjūras rietumu daļai. Šīs komisijas galvenais miteklis atradīsies Parīzē, bet nodaļa Romā.

Atkal runā par Trumena un Staļina tikšanos

Parīze (D). — Franču laikraksts Aurore pirmajā lappusē publicējis sava Vašingtonas līdzstrādnieka informāciju, ka sagaidāma Savienoto Valstu prezidenta Trūmena un maršala Staļina tikšanās. Atsaucoties uz labi informētām aprindām, laikraksts ziņo, ka abu valstsvīru konference notikšot Berlīnē. Aurore korespondents sakās zināms, ka Staļina uzaicinājumu prezidentam Trūmenam esot nodevis padomju ārlietu ministrs Višinskis, šinīs dienās tiekoties ar ASV ārlietu ministru Dīnu Ečesonu. Ziņojuma beigās Aurore piebilst, ka abu valstsvīru tikšanās sagaidāma laikā no 25. līdz 31. decembrim.

Vai šī sensācionālā ziņa atbilst patiesībai, par to atbildība jāatstāj minētajam franču laikrakstam. Ideja par abu valstsvīru konferenci nav vairs jauna. Maršals Staļins gatavību satikties ar prezidentu Trūmenu izteica jau intervijā ar INS pārstāvi šā gada janvāŗa beigās. Prezidents Trūmens toreiz atbildēja, ka viņam nav nekas pretim apspriesties ar Staļinu un viņš to labprāt apsveiktu kā savu viesi Vašingtonā. Žurnālistiem prezidenta preses nodaļas vaditājs Ross toreiz paskaidroja, ka Savienoto valstu galva jau četrreiz devies pāri okeanam, lai konferētu ar Eiropas valstsvīriem. Būtu laiks, ka vecā kontinenta politiķi tagad brauc uz Savienotajām valstīm, paskaidroja Ross.

Krieviem pēc 2 gadiem būs tikpat daudz atombumbu kā ASV

ASV siepenībā mobilizējas atomu karam

CELS ATOMBUMBU PATVERTŅES UN VISU TAUTU APMĀCĪS CĪŅAI PRET ATOMEKSPLOZIJU IEDARBĪBU

Londona (F). — Labi informētas aprindas Londonā sakās zinām, ka ASV aizsardzības eksperti paziņojuši Atlantika pakta komisijai, kuŗai pieder Savienotās valstis, Francija un Lielbritānija, ka Padomju savienībai pēc diviem gadiem būs tikpat daudz atombumbu kā amerikāņiem. Šī iemesla dēļ ASV ģenerālštāba šefs Bredlijs esot paredzējis jau tuvākā laikā pieprasīt kongresam papildu kredītus, lai varētu pietiekami efektīgi apbruņot Atlantika pakta signatārvalstis.

ASV sagatavojas atomkaŗam. No pārbaudītiem un ticamiem avotiem Newsweek vairākos num. pēc kārtas raksta, ka prezidents Trūmeņs izšķīries par šādiem tūlītējiem soļiem: dubultot atombumbu produkciju Okridžā un tādā pašā samērā kāpināt urāna rūdas iegūšanu pie Lielā Lāča ezera un Zentrālafrikā. Otrkārt, paredzēts tūlīt sākt steidzamu ASV rūpniecības pielaikošanu kaŗa vajadzībām, paredzot, ka jāsāk pilnīgi jaunu ieroču ražošana, kas nav salīdzināmi ar otrā pasaules kaŗā lietotajiem. Treškārt, ASV atomkomisija jau tuvākajās nedēļās publicēs plānus un norādījumus, kā iekārtot atombumbu drošu patvertņu būvi un kā sagatavot amerikāņus pasīvai aizsardzībai.

Newsweek diplomātiskais korespondents Vašingtonā Lindlejs, kas jau šā gada maijā kā pirmais vēstīja par atomsprādzieniem Padomju savienībā, tagad raksta: „Lai gan 1947. gada maijā viens no ievērojamākajiem ASV fiziķiem Komptons pareģoja, ka būtu neapdomīgi ASV aizsardzības plānos paredzēt reāla atomkaŗa briesmas vēlāk par 1950. gadu, prezidenta Trūmena padomdevēja komisija toreiz oficiāli par tuvāko šā baigā termiņa gadu pieņēma 1952. g. sākumu. Tagad šis paredzētais brīdis pienācis ievērojami ātrāk, nekā to zinātnieki bija aprēķinājuši. ASV atommonopols zudis un būtu muļķīgi un neapdomīgi mēģināt iztulkot sprādzienus Padomju savienībā par nevainīgiem zinātniskiem mēģinājumiem. Neraugoties uz to, tikpat pārspīlēti būtu teikt, ka jau šodien Padomju savienība gatava atomkaŗam ar ASV. Lai gan mēs zinām ļoti maz par Staļina atomfabrikām un mums jāpieņem, ka bez zināmajiem urāna rūdas avotiem Padomju savienības rīcībā atrodas arī vēl citi, šķiet, ka Padomju savienības rīcībā šobrīd nav vairāk gatava izejmateriāla kā 10 atombumbām." Tālāk Lindlejs raksta: „Lai gan ASV atombumbu krājumi nevienam nav zināmi, liekas, ka ASV rīcībā ir vairāk nekā 100 atombumbu un varbūt pat 2 līdz 3 reiz tik daudz. Tāpat jāpieņem, ka amerikāņu atombumbas ievērojami spēcīgākas par Padomju savienības pirmajiem lietojamiem modeļiem un jācer arī, ka amerikāņu produkcijas piedzīvojumi palīdzēs uzturēt ASV ražošanas kapacitāti augstākā līmenī nekā paredzamajā nākotnē to varētu sasniegt Padomju savienība."

Lindleja raksts pievēršas arī Eiropai: „Padomju savienības aviācija pagaidām spēj gan veikt lidojumus līdz ASV krastiem, bet tās bumbveži savā pašreizējā tehniskajā attīstībā nav spējīgi atpakaļlidojumam. Eiropā turpretī tie varētu veikt smagus uzbrukumus jebkuŗai galvaspilsētai. Tāpēc mums svarīgi, lai ieroču palīdzība Eiropai tiktu nokārtota iespējami drīzā laikā. Tiklab prezidents Trūmens, kā arī kongress klusībā ņēmuši vērā brīdinātājām balsīm par atombumbas un aviācijas attīstību Padomju savienībā. Tagad nokavētais jāatgūst."

Pēdējā nedēļā Vašingtonā valda ārēji mierīgs, bet īstenībā ļoti saspringdzināts noskaņojums. Pentagonā un Kapitolā — kaŗa ministrijā un tautas pārstāvju namā aiz slēgtām durvīm risinās viena padomdevēju sēde pēc otras. ASV atomenerģijas komisija sagatavojusi publicēšanai daudzos miljonos eksemplāru brošūru par atomeksploziju iedarbību līdz ar padomiem, kā izturēties atomkaŗa gadījumā un plāniem atomeksploziju drošu patvertņu celšanai. Šī brošūra, pēc Newsweek ziņām, būšot svarīgākā publikācija par atombumbu. Tai pašā laikā amerikāņu nacionālās drošības valde sagatavojusi civilās aizsardzības plānu atomkaŗa gadījumam. Tas paredz, ka visi ASV pilsoņi sistēmatiski sagatavojami cīņai pret atombumbu, līdzīgi kā tas pirms 10 gadiem bija Eiropas totālitārajās valstīs ,kur īpaši Vācijā, Itālijā un Padomju savienībā nodibinājās spēcīgas pretgaisa aizsardzības organizācijas. Paredzēts, ka ugunsdzēsēji, policija un jaunatnes organizācijas būs tas kodols, no kuŗa izveidosies vēl plašāka civilās aizsardzības līga nekā tas bija otra pasaules kaŗa laikā.

Prezidentam Trūmenim tuvās aprindās ziņo, ka jau dažas dienas pēc autentisko ziņu saņemšanas par atoma sprādzieniem Padomju savienībā, Vašingtonā nolemts pārkārtot visu ASV rūpniecību totālai mobilizācijai atomkaŗa gadījumā. Par šī plāna pagaidu vadītāju iecelts viens no Trūmena adjutantiem Džons Stīlmans, bet jau tuvākajā laikā atbildīgo posteni uzticēšot lielrūpniekam Valgrīnam ,kas pagājušajā kaŗā pierādījis izcilas sekmes ASV fabriku reorganizēšanā.

Tiklab Vašingtonā kā Londonā pie visa tā tomēr nav jaušamas nekādas pānikas pazīmes. Trijās nedēļās, kas pagājušaš kopš Trūmena paziņojuma par krievu atombumbu, ne Galupa institūts, nedz rietumnieku prese nav varējusi konstatēt kādu nervozitāti vai pastiprinātu nedrošības sajūtu. Toties ievērojami audzis noskaņojums pret Padomju savienību. Vairāki ziņu avoti par tipiski amerikānisku reakciju atzinuši bij. Berlīnes amerikāņu sektora komandanta ģen. Haulija vārdus: „Padomju savienības valdība nav salīdzināma ne ar ko citu kā vienīgi ar Alkaponi un slaveno Murders Incorporation gangsteru bandu. Staļins pats ir gangsters. Es esmu pārliecināts ka Padomju savienība ne mirkli nekavēsies lietot atombumbu eventuālā kaŗā pret ASV. Es arī personīgi domāju, ka kaŗš ar Padomju savienību neizbēgams, ja vien mums nelaimēsies atrast kādu jaunu veidu, kā saprasties ar Padomju savienību. Bet domāju ka tas ir neiespējami."

Izredzes atomu kaŗā ar Padomju savienību ASV prese diskutē ar lielu mieru un nonšalanci. Esot skaidrs, ka jau šobrīd Padomju savienības rīcībā pietiekams skaits tāllidojumu bumbvežu, kas ar pašnāvnieku komandām varētu bombardēt Ņujorku, Vašingtonu, Pitsburgu, Čikāgu vai Sanfrancisko. ASV rūpniecība esot arī vieglāk ievainojama nekā Padomju savienības decentrālizētā un slepenībā turētā kaŗa materiālu ražošana. Pazīstamais ASV gaisa spēku komandieris ģen. Spāks raksta, ka Padomju savienības lidotāju rokās esot arī daudz precīzākas un sīkākas kartes nekā amerikāņiem. Tomēr arī vairākas desmit uz ASV nomestas atombumbas amerikāņus no ierindas izsist nespēšot un ASV stratēģiskās bumbvežu komandas atbilde 24 stundu laikā iznīcināšot visus Padomju savienības lielos centrus.

Līdzīgs noskaņojums arī Londonā. Angļu prese raksta, ka vienas atombumbas eksplozijā līdzinoties apmēram 20.000 t parasto bumbu iedarbībai. Vācieši ofensīves laikā uz Londonu nometa turpat 400.000 t ekrasita dažu nedēļu laikā, bet tomēr nespēja kaut cik ievērojami izpostīt vienu pašu Londonu. Tāpēc esot jādara viss, lai pastiprinātu aizsardzību, it īpaši gaisa spēku un radara tīklu. Tad arī cīņa ar Padomju savienības atomieročiem būšot sekmīga.

DAŽOS VĀRDOS

32 personas par spiegošanu un pretvalstisku darbību atkal apcietinātas Čechoslovakijā, ziņo Ceteka. Oficiālajā paskaidrojumā teikts, ka apcietinātie nodarbojušies ar spiegošanu „kādas ārvalsts uzdevumā", un viņus vadījis agrākais deputāts Karels Foļta.

Panditu Nēru, Indijas ministru prezidentu, pirmdien pieņēma Lielbritānijas karalis Džordžs VI. Vēlāk Nēru bija premjēra Etlija viesis. Šai pieņemšanā piedalījās arī Čerčils.

20 ķīniešu transportlidmašīnas, kas devās no Honkongas uz nacionālistu kontrolētajām Dienvidķīnas provincēm, pazudušas bez vēsts. Komūnistu raidītājs vēstī, ka šo lidmašīnu piloti izteikuši gatavību turpmāk kalpot Maotsetungam un padevušies.

Balta sieviete nevar būt nēģeŗu cilts virsaiša sieva, tagad nolēmušas arī Dienvidāfrikas valdības iestādes. Viens no galveniem šī lēmuma motiviem: baltai sievietei Āfrikā bez ierobežojumiem pārdod alkoholu un tā varot apdzirdīt ne tikai savu vīru, bet visu cilti.

Apsveikt Staļinu viņa 70. dzimšanas dienā 21. decembrī ierosinājis Čechoslovakijas prezidents Gotvalds. Visā valstī jau sākta 13 milj. parakstu vākšana adresei „čechoslovaku tautas atbrīvotājam un brīvības garantam."

Medaļu par varonību angļu dzīvnieku mīļotāju biedrība piešķīrusi kreiseŗa Ametist runcim Saimonam. Šis runcis ieiešot vēsturē par to, ka palīdzējis uzturēt mošu kreiseŗa komandas garu blokādes laikā Šanghajā. Atzinības zīmē apbalvotajam pasniegusi Portsmutas kaŗa ostas komandieŗa sieva.

Amerikā nomiris vecākais pasta balodis, vārdā Kaizers. Balodis pirmā pasaules kaŗā kalpojis vācu armijā. Kritis gūstā, „piedalījies kaŗā" amerikāņu pusē. Otrā pasaules kaŗa laikā izlietots jaunās baložu paaudzes apmācīšanai. Vairākkārt apbalvoto veterānu tagad izbāzīs un uzglabās kādā mūzejā.

Kafijas trūkums iestājies kafijas zemē Brazilijā. Lielā sausuma dēļ brazilieši, kas pirms 10 gadiem sadedzināja 80.000 maisu kafijas, šogad paši spiesti maksāt par kafiju dārgu naudu. Kafijas cenas īsā laikā dubultojušās arī Savienotajās valstīs.

VAI ALBĀNIJA . . .

(Turpinājums no 1. lpp.).

uzvarai turpināt 1940. gada sekmīgo ofensīvu".

Vislielākais spiediens nāk no Belgrades. Tito emisāri, kas neoficiāli pagājušās nedēļās, pēc ziņām no ticamiem avotiem, ieradušies Tirānā, Hodžas galmā sludina, ka kaŗa gadījumā ar padomju savienību vai tās satelitiem, tiklab jugoslavi, kā arī angļi un amerikāņi nekavējoties nodrošinās sev aizmuguri un pieeju Adrijas jūŗai, okupējot Albāniju. Bez tam visā zemē Tito aģenti musinā maķedoņus pret albāņiem, uzsverot, ka Hodža jau ir kritis Maskavas nežēlastībā, pamests un atstāts. Albānijas komūnistu partijas nervozitāti labi raksturo partijas sekretāra intervija France Presse pārstāvim, ka pagājušā nedēļā Triestā esot notikusi konference, kuŗā piedalījušies trīs albāņu emigrantu organizāciju, Grieķijas, Jugoslavijas, Italijas, kā arī angļu un amerikāņu ģenerālštābu pārstāvji. Slepenajā konferencē spriests par Albānijas „sadalīšanu un pielaikošanu imperiālistu mērķiem".

Kur dūmi, tur uguns. Albāņu komūnistu uztraukumam, šķiet, tiešām **reāls pamats. Parīzē jau veselu gadu darbojas albāņu komiteja ekskaraļa Cogu piekritēju vadībā, Belgradē atrodas divi slavenākie albāņu partizānu vadoņi Kriesiu un Frašeri. Romā ievērojamus pabalstus no nezināmiem avotiem saņem komiteja, kas vēlas Albāniju redzēt Itālijas protektorātā.**

Visbeidzot jaunākā sensācija, ko ziņo pazīstamais vācu Balkānu politikas speciālists un bij. vācu ārlietu ministrijas novērotājs Belgradē Valters Krauze. Pirms divi nedēļām pie Tito ieradies Hodžas ministrs Seijs Fulla Maiešovs, ko 1948. gadā notiesāja par titoismu un novēršanos no partijas ģenerāllīnijas. Visu laiku viņš sēdēja Tirānas cietumā. Acīmredzot Tito draudi, ģen. Papagossa durkļi, bads un nemieri, pamestības un vientulības sajūta diktatoram Hodžam pamazām kļūst par nepanesamu nastu. Kārdinājums šo nedrošību iemainīt pret Tito labvēlību, Maršala plāna kviešiem un dolariem, un, varbūt, pat angļu un amerikāņu flotes bazēm nolaistajās, bet stratēģiski izdevīgajās Adrijas ostās ir pārāk lieis, lai tam ilgi pretotos. Tādēļ nebūtu brīnums, ja kādā dienā Tiranas radio paziņo, ka Albānija vairs nav kominforma bloka locekle.

LATVIA
Latvian Newspaper
Printed under EUCOM Civil Affairs Division Authorisation Nr. UHDP 194. Publisher and Editor: Valdemārs Lamsters, Ettlingen/N., Breite Str. 1-3. Printer: Ungeheuer & Sohn, Ludwigsburg, Körnerstr. 11. Published twice weekly. Circulation 11.000.

Pirms 1918. gada 18. novembŗa Latvijas valsts ilgi bija dzīvojusi tikai drosmīgāko un ticīgāko latviešu dvēselēs un nākotnes sapņos. Paaudžu un upuru spēks Latvijas sapņu dziļuma iznesa dzīvā pasaules kaŗa ugunīgie gadi pārāra Eiropas zemes, izmainīja robežas un tautu dvēseles, radīja valsti no idejas pārkala to latviešu tautas spēku.

Tautas spēks — visā pasaulē bij Latvijas valsts—nostājās sargā visu, kas tapa mūsu atbrīvotajā tēvu dvēselēs, par visu, kas celts un veidots, lai latvietis būtu brīvs un laimīgs. Šis jaunības spēja nostāties sardzē pāri likstām no mūsu zemes nāvēja cilvēku, lai kādā plašās pasaules malā viņš būtu nokļuvis, ja tikai viņa vārds bija ierakstīts pasē, ko deva Latvijas valsts ģerboni. Tā savā zemē, bet arī visā plašajā pasaulē latvietis bija kļuvis līdzpilsoņiem, ko aizsargāja lielās vecas valstis. Pašu valsts — tautas brīvas nācijas ieguvums.

Mēs esam atsviesti atpakaļ. Mūsdienu augstāijs spēks ir iekalts važās. Kas bija pirms 1918. gada 18. novembŗa Latvijas valsts atkal dzīvo tikai latviešu dvēselēs un nākotnes sapņos, bet šodien tā ir visos Latvijas latviešos, lai kuŗā pasaules malā tie būtu. Tā ir pirmā atšķirība no laika pirms Latvijas tapšanas. Otrkārt — mums

Anna Brigadere

MĀTE LATVIJA

Tēvīk kā citkārt
Runāsiešu šodien
Par mātes Latvijas vārds;
Tēvīk kā citkārt
Tik vipas bērni,
Pulcējas kopā
Vasarīgām sejām,
Domā un jautā:
Kas būs nu?
Un Mīļā Latvija saka:
– Nedzīvu un zinu,
Jūs gurdi esat,
Klīstot pa tumšajiem ceļiem
Un skrejot maldā.
Bet le stāvu es
Un gaidu.
Man klēpis ir bagāts
Ar gadsimtos kaltām
Tikumu rotām,
Un pīrī man pilni
Gadsimtu krāta
Ciešanu spēka.
Un savās rokās
Es mīļības gaismekļus
Pacelšu turu
Jums norādīt ceļu.
Un mutē man burvības vārdi,
Tos reiz lai jūs glāba,
– Un skan tie: vienotu gribu!